

ISUA-AH AWM RENG RAWH

Isua Krista:

*“Keimahah awm reng rawh u, kei pawh
nangmahniah ka awm reng ang.”*

HELMUT HAUBEIL

Publisher:

TOP LIFE Wegweiser-Verlag, Wien
 Austrian Publishing House
 First edition in English October 2016

Producer:

Konrad Print & Medien, www.konrad-medien.de

Fotos: Fotolia/Thinkstock:

© Leonid Tit, © Andrey Volokhatiuk, © Mykola Mazuryk, © jojjik

Conception:

Simon Eitzenberger, agentur@desim.de

Contact and order in foreign languages:

© Helmut Haubeil, Rosenheimer Str. 49

D-83043 Bad Aibling / Oberbayern – Germany

E-Mail: helmut@haubeil.net

Phone +49 (0)8061 4900712

The original is in German.

Translations exist in Danish, English, French, Croatian, Russian, Serbian,
 Czech, Indonesia, Filipino, Urdu-Pakistan.

Translations into other languages are desired. Please get in touch with
 H. Haubeil, so that the aid can be checked.

**www.steps-to-personal-revival.info – There you can read, download
 and sent to a friend in the translated languages “Abide in Jesus” and
 also “Steps to Personal Revival”.**

Order Information:

For details, see page 3

Bible: The Holy Bible, New King James Version, Copyright ©

1982 by Thomas Nelson,

Inc. All rights reserved.

Published by Literature and Publication Board, Mizo Conference of
 Seventh-day Adventists, Box-097, Aizawl, Mizoram, INDIA- 796001,

☎ 0389-2344993, 2349916.

Printed by Sohail Ahmed at Offset Art Printers, 73 Elliot Road,
 Kolkata-700 016. Copy - 6,000.

ORDER INFORMATION

Europe - Russian-language literature

Christa Medien GmbH

Pulverweg 6 Sârn

D-21337 Lüneburg (Germany)

Tel. +49 (0)4131 9835-580

www.christa-medien.eu

und www.christa-shop.eu

E-Mail: info@christa-medien.eu

Germany and abroad

Wertvoll leben

Im Kiesel 3, D-73635 Rudersberg

www.wertvollleben.com

Email: info@wertvollleben.com

Phone: +49 (0)7183 - 3071332

Phone: +49 (0)7183 - 3099847

Austria

TOP Life Wegweiser-Verlag

Prager Str.287, A-1210 Wien/Vienna

www.toplife-center.com

Email: info@wegweiser-verlag.at

Phone +43 (0)13199301-0

Austria and Germany

Adventist Book Center

Bogenhofen, A-4963 St.Peter/Hart

www.adventistbookcenter.at

Email: info@adventistbookcenter.at

Phone +43 (0)2294000

Switzerland

Advent-Verlag

Leissigenstr. 17, CH-3704 Krattigen

www.av-buchshop.ch

Email: info@adventverlag.ch

Phone +41 33 654 1065

USA

Remnant Publications

649 E. Chicago Rd

Coldwater MI, 49036

Phone 800-423-1319

or 517-279-13043

Web address for orders:

www.remnantpublications.com

Available at your Adventist Book Centers

Canada

Lucas Jurek

118 G First Avenue North

Williams Lake, BC

V2G 1Y8

Email: lucasjurek@gmail.com

Mobile number: 250 983 - 2650

Australien

Colin Hone

Booklets in English

colin.hone@murrayhone.com.au

Philippines

Allan D. Faina

Email: allan@lightingtheworld.org

SDA church

Fidela Herrera Subd

Bgy. Santol, Tanza, Cavite-4108

Phones: (63) 926 054 1175

Russia

Source of Life Publishing House

Vostochanya St. 9, Zaoksky 301000

Tula Region, Russia

Tel. +78 73 42 01 01

www.lifefsource.ru

SPEAKER FOR SEMINARS

USA and many countries:

www.spiritbaptism.org – start page
scroll down

Germany, Austria, Switzerland, European countries:

www.steps-to-personal-revival.info -
click German version – Kontakt page –
scroll down

Phillipines: Allan D. Faina, Email:
allan@lightingtheworld.org, SDA
church:

Fidela Herrera Subd, Bgy. Santol,
Tanza, Cavite-4108, Phones: (63) 926
054 1175

Hlimna Tluantling Hmuhna Kawng
Isua-ah Awm Reng Rawh

“Keimahah awm reng rawh u, kei pawh nangmahniah ka awm reng ang.”

‘Kristaa awm’ tih awmzia chu:

- ☛ A Thlarau dawng zui reng,
- ☛ Khêk nei lova Amâ rawngbâwl nâna nun inhlan zawh vekna a ni.

Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, (2nd Edition, 2014), p. 763.

A chhandam hlimna chên theihna tûra thil kan tih mâkmawh angin Amahah kan awm tûr a ni tihna a ni lo. Amah chu kan tân, keimahniah, keimahni vêk hmanga A lo chêt kan phal tûr a ni tihna a ni zâwk. Keimahni tâna Amâ min tihsak chu niin, chû chu A mi hmangaihnaa tlanna thiltihtheihna leh rahchhuah chu a ni. Keimî lam lo tih vê tûr chu, lo rinchhan te, hmun lo ken te, Amân min tiamsak tawh lo thlenna lo nghah mai chu a ni.

Andrew Murray quoted in Dennis Smith, “*40 Days*” (Book 2) – *Prayers and Devotions to Revive Your Experience with God*, (R&H 2011), p. 35, Day 11.

These are lessons for further development on the topic in the booklet:

“Steps to Personal Revival”.

We recommend reading this brochure again, even though the basic principles have been repeated here.

A CHHÛNG THÛ

BUNG 1

ISUÂ THILTHLÂWNPÊK HLU BER

Isuan Thlarau Thianghlim chungchâng eng nge A zirtîr?

Isuâ thuchah thinlung hneh ber kha i hria em?

Thlarau Thianghlim tihîr chu eng thilte nge ni? 6

BUNG 2

ISUÂ HNÊNAH INTULÛT RAWH

Intulût tih hi eng nge a awmzia?

Keimâ duh dân ka hloh ðhak dân em ni? Nge, ka lo

chak zâwk sauh ang? Isuâ hnêna kan intukluhna tîr hi

eng thilten nge min dân ðhîn? 30

BUNG 3

NANGMAHNA AWM ISUA

Keimaha Isua a lo chên theih nân eng thilte nge ka tih

hmasak tîr? Engtin nge “Krista chu keimahah a awm

rêng” theih ang a, ka nunah rah a chhuah ang? Hlawh-

tlinna ropui ber chu: Pathian famkimna ataka

chan a ni. 53

BUNG 4

ISUÂ ZÂRA THUÂWIHNA

Engtin nge thuâwih hlimawmna ka chên theih ang?

Thuâwihnaa rinawmna ze hrang hrang chu engte nge ni?

Engati nge thil hlimawm a nih? 81

Helmut Haubeil-a hi businessman leh pastor a ni a. Lawng lama sumdâwng âiawh niin, hlawhtling takin a thawk thîn a; kum 37 mî a nihin rawngbâwl tûra Pathian kohna chhângin, kum 16 lâi chû hnâ chu a thawk ta a ni.

Chû mi hnû chuan Germany rama Bad Aibling Adventist nursing home director-ah a ƣang a. German ƣawnga mission-newsletter “Missionsbrief” dintu leh editor a ni nghâl bawk a; hnâ aƣanga a chawlh tâk hnû pawhin Central Asia leh India rama ramthim rawngbâwlna atâna mi ƣangkai tak a ni zui zêl a ni.

*Pathian Thlarauvin namên lo taka hnâ a thawh
theihna tûra mi mal pakhatin hû a neih nasat
theihzia hi lo ngainêp mai ngâi suh ang che.
Chutiang atân chuan Pathianin Nangmah ngêi
pawh kha A lo ko vê reng thei che a sîn!
(Hê Bible châng hi chhiar hrâm teh:
Estheri 4:14-16.)*

BUNG 1

ISUÂ THILTHLÂWNPÊK HLU BER

Isuan Thlarau Thianghlim chungchâng eng nge A zirtîr?

*Isuâ thuchah thinlung hneh ber kha i hria em?
Thlarau Thianghlim tih târ chu eng thilte nge ni?*

Kan “hmangaihna hmasa” lama lêt lehin: Kan ûnaunu pakhat chuan hetiang hian lehkhathawnah a ziak a: “Kei leh ka thian pakhat chuan “*Ni 40 Tawngtai*” tih leh “*Mimal Harhthar Nâna Kâilâwn*” tih bû kha inçhâwkin, a ÷um thumna atân kan zir nawn leh mêk a. Hêng thilte kan hmuhchhuah hmâ kha chuan, kan rinna nuntawng leh ÷awngtai nun kha tûn ang hi a ni ngai rêng rêng lo. **Kan “hmangaihna hmasâ” kha neih lêt leh kan châk ngawih ngawih a.** Tichuan kan nei lêt leh ta hlah mai! Thinlung takin Pathian hnênah lâwmthû kan sawi mawlh mawlh a.

Hmangaihnaa khat kan Pathianin ÷awngtaina min chhânsak dânte hi a mak lutuk a, A Thlarau hnathawh dânte min târlansakin, keimahni leh kan ÷awngtaisak ÷hinte nuna A thawh dânte pawh min hmuhtîr ta zêl a ni,” tiin.–M.S.

Kan nunah Isua a lo chêng: Mi dang pakhat pawhin hê lehkha chungchâng hi hetiang hian ziaikin min rawn thawn a: “...Hêng lehkhâbûte hi keimâ nunah chuan hun rei tak kan lo nghah tawh malsâwmna ropui tak lo thleng a ni ber mai. Kan kohhrana member tam takte leh, kan kohhrana hmeichhe dangte ang tho vin nun hi a ruâkin, kan nuntawng hi a thawlêng hlê mai ÷hîn a; mahse, tûnah erawh chuan **kan nuna Isua lo chêng** tih chu atakin kan lo chang vê ta a, danglamna kan lo nei vê ta a ni. Amah chu hnaih lehzuâl tûrin rahbi min chuânkâipui sâng tiâl tiâl a ni,” tiin.–S.K.

ISUÂ MIN FUIHNA BÎK: THLARAU THIANGHLIM DÎL RAWH U

Isuan Thlarau Thianghlim dîl tûra uâr taka thû min pêkna Bible-ah hian a chuâng a. Hetiang êma duhsak taka Isuan min fuihna thinlung khawih thu dang hriat pawh ka nei lo. Chû thû chu *Luka 11*-a ãawngtai chungchâng zirtîrna min pêkah khân kan hmu thei a, chutah chuan Thlarau Thianghlim dîlin kan ãawngtai ãhîn tûr a ni tih ãum 10 emaw lâi a sawi nawn a ni:

“Chutichuan ka ti a che u, dîl rawh u, tichuan an pê ang che u; zawng rawh u, tichuan in hmû ang; kik rawh u, tichuan an hawnsak ang che u. Tû pawh a dîl apiang chuan an hmu ãhîn a, tû pawh a zawng chuan an hmu ãhîn a, tû pawh a kik chu an hawnsak dâwn a ni. Nangniho zînga pa hi, a fapain chhangpêr dîl sela, tunge lung pê ang? A nih leh, sanghâ dîl sela, tunge sanghâ aiah rûl pê ang? A nih leh, artui dîl sela, khawmualkaikuâng a pê ang em ni? Chutichuan nangni mi sual mahin in fâte thil ãhâ pêk nachâng in hriat chuan, in Pa vâna mi chuan a dîltûte chu Thlarau Thianghlim a va pe dâwn êm!’ a ti a.”

Hê châng thui vak lo maiah pawh hian Isuan ‘dîl rawh u’ tih hi wawi ruk lai a hmang nawn a; uâr lehzual zâwkin ‘zawng rawh u’ tih chu ãum hnih a hmang a; chêt chhuahna lam thû ‘kik rawh u’ tih pawh ãum hnih a hmang leh a ni.

Hei hian Thlarau Thianghlima khat tûr chuan kan chêt a ngai a ni tih chu a târ lang Chiang hlê a ni lo’ m ni? ‘Dîl rawh u’ tih ãawngkam hnuhnung ber pheih hi chu thil tih chhun zawm zêl tûr angin Grik ãawng lamah chuan a lang. Chumi awmzia chu ãum khat lek dîla bân-san leh mai lo vin, kan dîl chhun zawm zêl tûr a ni tihna a ni. Isuan ãul tih hun bîkah lek ni lo, ti chhun zawm zêl tûrin min duh a ni tih a kâwk a. Thlarau Thianghlima khat tûra thinlung taka min duhsakna chu a taka chan châkna nei tûrin min sâwm a ni. Hê sâwmna hmanhmawhpui awm tak hian thil pawimawh tak chu kan chên palh ang tih min hlauhpuh tih a

lang a. Thlarau Thianghlim sùrtîrna tûr hi kan dîl chhunzawm zêl loh chuan, thil pawimawh ber chu kan chên mai ang tih a hlauhawm a ni.

Ani khân Thlarau Thianghlim kan mamawhzia hi chiang taka min hriattîr a duh a. Thlarau Thianghlim zâra malsâwmna huâp zâu tak chu chang tûrin min duhsak ngawih ngawih a ni. Hetiang kawnga zirlai min zirtîr dân pawh hi a danglam hlê mai rêng a. Thlarau Thianghlim chu Pathian thilthlâwnpêk zawng zawng zînga ropui ber niin, thilpêk dang zawng zawngte dawn theihna hnâr a ni.

Hei hi A zirtîrte hnêna Isuâ thilthlâwnpêk chungchuâng ber chu niin, anmahni A hmangaihzia finfiahna a ni. Chutiang thilthlâwnpêk hlu tak mai chu a duh lotû hnêna bel luh mai chî pawh a ni lo. Hê thilthlâwnpêk hi lo ngaihlû leh chan an duh ngêi tih lantîrtûte hnênah chauh pêk a ni thîn. Kei chu *Johana 7:37*-a “Isua’ n, ‘Tû pawh a tuihâl chuan ka hnênah lo kal sela in rawh se,’ (NKJV)¹ a tih behchhan hian Thlarau Thianghlim dîla ãawngtâi hi tih dân phungah ka nei ta a ni.

THLARAU THIANGHLIM HI NUN HILIM NEIHNA BUL A NI

Isuâ sawi dânin, khawvêla A lo kal chhan ber kha eng nge ni? Heti hian a sawi: “*Kei zawng nun an neih nân, tam taka an neih nân, lo kal ka ni,*” tiin (*Johana 10:10*).

Isuan hê nun thar hi tûnah, hetah ngêi hian chên nghâl tûr leh, A lo kal leh hunah, Pathian chatuan lalrama a famkima chên tûrin min duhsak a ni.

Nun hlim neih theihna bul chu Thlarau Thianghlim a ni tih pawh min kawhhmuh tel nghâl bawk a: “...*Tû pawh a tuihâl chuan ka hnênah lo kal sela in rawh se. Tû pawh mi ring chu Pathian Lehkha sawi angin tui nung luite a pumah a*

¹Thutiamtebehchhana ãawngtâi hi thil tih chî tak a ni. “Mimal Harhtharna Kailâwn” bung 5-na en la.

luâng chhuak ang.’ (Chûng thû chu a ringtuten Thlarau an neih tûr thû a sawi a ni....)” (Johana 7:37-39 NKJV)

“Tui Nung Luite” –tìh chu nun hlim sawi nâna thil inmhèh tak a ni lo’ m ni?

Hê leia A chên lai khân Isuan chutiang nun chu atakin a nunpui rêng em?

Marin Thlarau Thianghlim zâra Isua kha a pài tìh kan hria a (Matt. 1:18).

Baptisma a chan zawh khân Isua a ẵwnẵai a: “Thlarau Thianghlim chu taksa puin ẵhũro angin a lo chhuk a, a chungah a fu ta a....” (Luka 3:22).

Chutiang a lo nih sî chuan, Isuâ tân nê tina Thlarau Thianghlim dawn zui zêl chu a ẵlin a pawimawh vê tho dawn em ni?

Ellen G. White thusawi pakhat ka’ n târlang teh ang:

“Tûk tinin A Pâ vâna mi chu a be ẵhĩn a, A hnên aẵang chuan Thlarau Thianghlim baptisma a chang thar nê tin ẵhĩn a ni.”²

Hetiang kawngah hian Isua kha kan tân entawn tûr a ni. Mahni kan inzawh ẵhĩn tûr chu:

Isua khân nê tina Thlarau Thianghlim tìhchakna dawng thar ẵhĩn a nih chuan, kei leh nanga tân phei hi chuan a pawimawh lehzual dawn lo’ m ni?

Tirhkoh Paula khân Isuâ chungchâng chu a hre Chiang hê mai a. Efesi khuaa mîte hnêna a lehkha thawn 1:13-ah anni chu ringtu an lo nih khân Thlarau Thianghlim chhinchhiah an ni tawh tìh a nemngheet ngat a ni. Bung3:16-17-ah chuan ‘Thlarau chakna nei tûra fuihin, 5:18-ah chuan ‘Thlarauva khatin awm zâwk’ tûr emaw in tirhkoh a nihna thunei hna nêna a fuih a; chũ chu “Thlarauva khatin mahni inawmtĩr chhun zawm zêl rawh u,”³ tìhna a ni. Hei hi nê tina kan nunphung rêng a ni tûr a ni tìh kan hmu thiam thei ang chu.

²Ellen G. White, *Signs of the Times*, November 21, 1895, par. 3

³Pub.. Werner E. Lange, *Unser größtes Bedürfnis* (Lüneburg, 2011), p. 42.

Kan thlarau nun leh Kristian kan nihnaa kan ðhan zêlna tûrin Thlarau Thianghlima khah nî tin hi a pawimawh êm êm a nî.

Kristâ Tehkhin Thû tih bû-ah heti hian a chuâng: “Vawî khat dîl ula, in hmû ang,’ tiin Pathianin min hrilh lo, dîl tûrin min hrilh mai zâwk a nî. Bâng lovin dîl fan fan rawh u. Dîl ngut ngutna chuan dîltu chu tumruhna a neih ngheh zualtîr a, a thil dîlte dawn ngei a duhna a tihpunsak bawk.”⁴

Kan Sabbath Sikul Study Guide-ah pawh: Thlarau Thianghlim baptisma awmzia chu a pum hlûma Thlarau Thianghlim kaihhruaina hnuai a awm—Amaha ‘khat liam’ tihna a nî. Hei hi tum khat nuntawng lek ni lo vin, Paulan *Efesi 5:18*-a a sawi ‘Thlarauva khat’ a tih anga, chutianga awm zui zêl sawina chu a ni zâwk.⁵

Isuâ Inthlahna Thusawi leh Thlarau Thianghlim

Isuan inthlahna thû a sawiah, Amâ Aiaawhtu tûr Thlarau Thianghlim lo kal tûr chungchâng chu beiseina nêh hlim takin a sawi a. Thlarau Thianghlim tih tûr chungchâng chu *Johana 16:7-14*-ah hetiang hian a sawi: “*Nimahsela thu dik tak ka hrilh a che u; ka kal in tân a ðhâ e; ka kal loh chuan Thlamuantu chu in hnênah a lo kal dâwn sî lo; ka kal erawh chuan in hnênah ka rawn tîr ang. Ani chu a lo thlen chuan sual thû-ah te, fel thû-ah te, rorêl thû-ah te khawvêl an thiam loh a hriattîr ang; sual thû-ah te thiam loh an chang ang, kei mi rin loh avâng hian; fel thû-ah te thiam loh an chang ang; Pa hnênah ka kal dâwn a, nangnin mi hmuh leh dâwn tawh loh avâng hian; rorêl thû-ah te thiam loh an chang ang, hê khawvêl lal hi thiam lohva a tlûk tawh avâng hian. In hnênah thusawi tûr tam tak ka la nei cheu va, nimahsela tânah zawng in tlin rih lo vang. Nimahsela Amah, Thlarau dik tak chu, a lo thlen hun chuan thutak zawng zawngah chuan a hruai lût ang che u; amaha phuahchawpin thu a sawi dâwn sî lo; thû a dawn apiang chu a hril zâwk ang; thil lo thleng*

⁴Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 113.

⁵Sabbath School Study Guide, July 17, 2014.

túrte pawh a hriattír ang che u. Ani chuan kei mi châwimâwi ang; ka tâa mi a lâ ang a, in hnênah a hriattír dâwn sî che u a,” tiin.

Chinfelna Thar Duhawm Tak

Isuan A zirtírte hnênah thil mak duhawm tak chungchâng a hrihl a: “*Ka kal bo in tân a thâ e.*” Hê thu awmzia chu, Ani chu Thlarau Thianghlim zârah kan hnênah a awm tawh zâwk dâwn tihna a ni a; chû chu Amah ngêiin mimal taka min awm chilhna âi khân kan thatpui zâwk dâwn a ni. Chutiang chuan, Ani chu chin neia mi pakhat hnên leka awm ni tawh lo vin, tânah A awm dân ang hian daih zâi zâwkin mi tin hnênah a awm thei ta a ni.

Rinloh leh Rinhlelhna A tângin Isua Rinna Lamah

Thlarau Thianghlim chuan khawvêl mit tihmen theihna hnâ a thawk a. Chutiang deuh chu kohhran pawh hi khawvêl tân chuan a ni vê dâwn lo’ m ni? Thlarau Thianghlim chuan khawvêl mit a mentír a. Laodikei hnêna mitvârna pe theitu pawh kha Amah chiah chu a ni. Khawvêl rilru pûte hnênah Pathian ngaihsak duhna rilrû puttírín, Kristian lum sî lo vawt sî lote chu Isua nêna inlaichînna neih duhna thinlung a puttír bawk a.

Sual dangte kan tih thinna kan sualna tóbul tak chu Ani chuan min hmuhtír a, chû chu “*Keimah mi rin loh vâng a ni,*” tih a ni. Nang, Isua chu i ring rêng em? Rinna laimû tak chu rinchhan ngamna a ni. Isua kan ring a, kan rinchhan ngam tih chhinchhiahna chu, Amâ hnêna mahnî kan inpêk hmiah hi a ni. Amâ hnêna intulût a, kawng tinrênga Amah zui zêl duhna kan nei thîn.

Rinna Zâra Chhandam leh Thiamchantír

Isuâ felna hmu thiam thei túrin kan mit min mentír thîn a. Isua chu vâna A lâwn khân a inhlanna chu Pâin a lo pawm a.

Thil theih loh kha a lo theih ta a, chu chu Pathianin min hmangaih chung a dikna a nei sî kha a ni. Thlarau Thianghlim chuan chû thil hlu tak inthlâk thleng tak mai chu min hmuh thiamtîr a duh a: Amâ kuta tlu lût a, inngah nâna hmangtûte bawhchhiatna zawng zawngte chu Isuan lo phurhsak vekin, Amâ felna chu a lo pe lêt thung a. Chû tak chu Bible zirtîrna bulpui: ‘Rinna zâra felna’ chu a ni.

Thlarau Thianghlimin Pathian Kawng Min Kawhmmuh

Thlarau Thianghlim chuan hê khawvêl lal/puipa (Setana) chu thiam loh chantîr tawh a ni tih min hmuh thiamtîr a. Setana chu vân aţanga paihthlâk a ni a. A borâl dêr dâwn tih pawh a chiang. Kristaa kan awm chuan, ani chuan min khawih zui thei lo a ni ber mai a; hê khawvêlah erawh hi chuan thlêmnaah lo tlu deuh fo vin, mi chak lo tak pawh kan la ni thei. *1 Johana 5:18* (NKJV) chuan heti hian a sawi: “*Tû pawh Pathian hrin chuan thil a tvisual lo tih kan hria e; Pathian Hrina khân amah chu a hum reng a, mi sual chuan tawh pawh a tawk thei lo rêng a ni.*”

Kan nuna thuneitu (lal) chu thlâk a lo ni ta a. Isuan sual laka min chhan chhuah a, Setana beihna laka min humhim tlat pawh a duh a ni. (Footnote en zui ang che.)⁶

A lehlamah chuan, Thlarau Thianghlim chuan kan hmalam hunah rorêlna a lo la thleng dâwn tih pawh min hmuh thiamtîr a duh a. Chhandamna thilthlâwn pêk chu kan pawm a nih ngawt loh chuan, tû mahin hê rorêlna hi an pumpelh thei dâwn lo. Hlahna avâng maia rorêlna chungchâng kan ngaihtuah vêl hi Pathian duh dân a ni lo. Chutichungin, rorêlna lo la thleng tûr hriat lâwkna chu mi tam tak tân, sualte sim tûra chawkpûrtu a ni vê thung a. Chû rorêlna lo thleng tûr pumpelh theihna tûr kawng kan inkawhmmuh a nih loh chuan a dik dâwn sî lo va. Thutlûkna kan siam hian min ţanpui ţhîn a ni.

⁶Hê thupui pawimawh tak chungchâng hi Dennis Smith-a lehkhabu *Ni 40* volume 2-na bung 5-na “Pathian Nêna Nuntawng Tithar Tûra Ţawngţaina leh Inhlanna” tihah zâu zâwka sawi fiah a ni.

Thutak Hriatthiamna Min Neihthîr Thîn

Thlarau Thianghlim chuan thutak zawng zawngah min hruai lût dâwn a. Dik lo taka thil ngaihtuahna lakah te, kal sualna leh suâl tûra thlêmna lakah te min hum thîn. Keimahni nihna dik tak hriatna min neihthîr a, tichuan Pathian tanpuina zârah, a tûl dân ang zêlin kawng tha zâwk zawh tûrin min hruai ang.

“Thlamuantu chu ‘Thlarau dik tak’ tia sawi a ni bawk. A hnathawh chu thutak hrihfhiah vawn that a ni a. Thlarau dik tak niin thinlungah a chêng phawt a, tichuan Thlamuantu a lo ni ta thîn a ni. Thutakah chuan remna leh thlamuanna a awm a, dik lohnaah erawh chuan remna leh thlamuanna tak tak a awm thei lo.”⁷

Hmalam Hun Hriatthiamna Min Neihthîr

Thlarau Thianghlim hna thawh pakhat chu hmalam hun hriatthiamna min neihthîr a ni. Amah Isua ngei pawh khân hmalam hun chungchâng Chiang takin a lo sawi lâwk a, entîr nân, *Matthaia 24*. Chiang leh zual zâwka hma lam hun hriatthiamna min neihthîr chu Thlarau Thianghlim tih tûr a ni. Amah chu hmun kan kiân a nih phawt chuan, (Bible) hrih lâwkna thûte pawh min hmuh thiamthîr ngêi ang. *Thupuan 2* leh *3*-a lehkha thawn zawng zawngte hi Isuâ hnên aţanga chona lo thleng vek a ni mai hi a mak ngawt a ni: “*Thlarauvin kohhran hnêna thû A sawi hi hriatna tûra beng nei chuan hre rawh se,*” tiin (*Thupuan 2:7, NKJV*). Isua chuan hê hun hnuhnung kohhran hnêna kohna hi ngaihven tha tûrin keini pawh hi min ti a. Keini hian kan lo bengkhawn thâ em le?

Kan Tân Isua A Tihlu Sawt

Thlarau Thianghlim chuan Isua a châwisâng a. Thlarau Thianghlima kan khah apiangin, Isua chu kan tân a lo hlûin, a lo ropui sawt thîn a. Keimahniah Isua ngaihhlut leh zuâl na a siam thîn.

⁷Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 756.

Thlarau Thianghlim Zâra Thiltihtheihna

A thusawi tâwp lamah Isuan Thlarau Thianghlim hna thawh chungchâng a sawi lang a. Inthlahna thû A sawiah hetiang hian a sawi: “*Nimahsela, in chung Thlarau Thianghlim a lo thlen hunah chuan thiltihtheihna in la nei ang; tichuan, Jerusalem-ah te, Judai leh Samaria ram pum puiah te, kâwlkil thleng pawhin ka tân thuhretûah in ðang ang,*” (Tirhkohte 1:8, NKJV).

Thlarau Thianghlim tih tûr dang leh chu, Amâ tâna thuhretûa kan ðan theihna tûra thiltihtheihna min pê a ni.

“Kan pian ken soal lam âwm sa tlat leh ka duhthlannaa soal lam kan âwn hi kan hneh theih nân Kristan A Thlarau min pê a, A kohhrana A nungchang nemkai tûra A pêk a ni bawk.”⁸

Hrisêlna zirtûr nân pawh thiltihtheihna hi a pawimawh a. Weimar, USA-a New Start Program director, Don Mackintosh chuan heti hian a sawi: “*Kan thil mamawh chu, hrisêlna chungchâng bengvârna thû, ataka nunpui thei tûra thiltihtheihna pâi chu a ni. Danglamna thlen thei tûra thiltihtheihna chu,*” tiin.⁹ Hetah tak hian chanchin ða thiltihtheihna nêna chêt a ngai a, chû chu Thlarau Thianghlim thiltihtheihna chu a ni.

Keimahni ngêiin kan zawh chauhin kawng chu mi dangte hnênah kan kawhhmuh vê thei ang. Thlarau Thianghlim zâra malsâwmna hlu tak dangte pawh kan la sawi thei nuâl ang. Thil Chiang tak pakhat erawh chu: Pathian malsâwmna hlu tak kan hmâah hian dawn tûr kan la nei tih hi a ni.

Harh Tharna Thilte Ataka Nunpuin

Harh tharna dîlin hun eng emaw chen chu kan lo ðawngtai tawh ðhîn a. Harh tharna dîl ngawt pawh a ni lo, Pastor Mark Finley-a sawi dân takin

⁸Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014) p.757.

⁹David Fiedler, *D’Sozo* (Remnant Publications), Forward

“...Bible sawi dân anga harh tharna thilte chu atakin kan nunpui zâwk a ni.”¹⁰

Kohhran chhûnga harh tharna thlen leh thlen loh hi mi malah a innghat thui viau mai a. Chuvâng chuan, mi mala Harh Tharna Kailâwn kha zawh ngêi tûrin ka ngên ðeuh che u a ni. Hei mawlh mai hian rinna nun hlimawm leh tak chu min neihtîr, nun thiltitheh leh lungâwina tak chu min neihtîr dân a ni.

Engati nge thinlung thar put a ngaih?

Isuan nula thianghlim âte hnênah: “Ka hre lo va che u,” a ti tlat mai. Chutiang a nih avâng chuan inneih lawmna hmun, Pathian lalrama luhtîr pawh an ni vê ta lo rêng a ni. A chhan kha khâwnvârtui tlâkchham vâng kha a ni a. Chû chu mahni thlarau nun lama tlâkchham neih tlatna a ni. ‘Nula thianghlim âte’ tih hian **Thlarau Thianghlim hna thawh zâra tihtak zeta thinlung thlâk danglamna ataka chang lote** nungchang chu a entîr a ni. Nihphung rênga سوالنا nei chu kan ni ðeuh. Kan zâ hian mahni ngawt inngaihtuah ðhîn kan ni a, mahse chû chu kan tawrhphah ðeuh lawi sî a. Chutiang mî chu Pathian lalramah a luh theih dân sî loh avângin nungchang thar neih chu a pawimawh hlê a ni. Pathian Thû chuan mahnî nihna ang anga Isuâ hnên pan thei kan nih thû min kawhhmuh a. Chutih laiin, mahnî nih dân ngâi renga nih theih erawh chu a ni lo tih pawh kan hre tel tho bawh.

Nula thianghlim âte khân an nun kha Thlarau Thianghlim hna thawhna atân an inpêk pumhlûm loh avângin Pathian an hre lo.

“*Kan chhandamna hi kan thil hriata innghat a ni lo va, tû chu nge kan hriat tiha innghat a ni zâwk ... (Johana 17:3). Eng nge kan hriat tih hi a pawimawh a, mahse, chhandamna thlen thei khawpa mi mal taka Isua nêna inlaichînna neihpui kan nih loh chuan, thlêma awmin, a tâwpah chuan kan la bo leh ngê ngê ang. Pathian chungchâng hriatthiamna nei*

¹⁰Mark Finley, *Revive us again*, p. 26.

tih leh inngaina tawn, thinlung taka inhriatna nei tih hi thil inang a ni lo."¹¹

Chutiang a nih avâng tak chuan Isua pawhin Thlarau Thianghlim dîl zui reng ðîn tûrin min fuih rêng a ni. Thlarau Thianghlim sûtîrna tûr dîlin, nî tina inhlanna leh rinna nêna ðawngtaina i hlân ziah ðîn em?

Thupui dawt lehah hian Isuan kan nun thlâk danglamtîr tûra Thlarau Thianghlim thiltihtheihna kan mamawhzia min kawhbmuhna thupuite chu kan en zui dâwn a ni.

DÂWIDIM TEHKHIN THU HMANGIN ISUAN THLARAU THIANGHLIM CHUNGCHÂNG A SAWI

Hê tekhin thû-ah hian Isuan Thlarau Thianghlim thiltihtheihna zâra danglamna thlen chungchâng a sawi a. Tehkhin thû han chhîar mai hi chuan Thlarau Thianghlim chungchâng sawi âwm pawhin in ngai lo vê mai thei e. Dâwidim tekhin thu chungchâng chu *Luka 13:20-21*-ah hetiangin kan hmû:

“ *‘Pathian ram chu eng nê nge ka tekhin ang?’ a ti leh a, ‘Dâwidim hmeichhiain a lâka chhangphut tehkhâwng thum zîngah a zâa a thawh vek thlenga a phûma ang chu a ni,’ a ti a.*”

Chhang ur tûr tihthawh nân dâwidim hi an hmang ðîn a. Chhangphuta telh a han nih hian, tiðawk/titho tûrin a thawk ðan nghâl a, chutiang chuan chhang chu a tinêm/tho ðhain, a lo zâng hâih ðîn. Chutiang chuan mihringte tui tihzâwng tak a lo ni ta ðîn a ni.

Chutiang chu entîrna hmanga Pathian lalram thupuite zirtîr kha Isuan a duh a. Hê tekhin thû-ah hian, tê tham têa bulðan a, ‘*a fan chhuah tâk vek a*’ a tâwpa thil mak tak a thlentîr tâk dân chu min kawhbmuh a. Hmasial leh mahni ngawt thupuia nei kan nihna thinlungah hian Isuan hmasialna tel lo A hmangaihna chu min chhêm alhsak a duh a ni.

¹¹D. Smith, *40 Tage – Vertiefung deiner Gottesbeziehung, (40 Days: Prayers and Devotion to Revive Your Experience with God)*, (Wien, 2013), p.112.

Kawng khatah chuan, Isua khân chanchin thâin khawvêla huhâng thâ a neih theih dân târlan a duh a ni ka ring phawt mai a. Chanchin thâ chu lian tham vak lo va bulṭan pawh ni se, a tâwpah chuan khawvêl a fan chhuak dâwn tho a ni. A lehlamah chuan, Thlarau Thianghlim hmanga keimahni min tidanglam tûra Pathian hnathawh dân pawh Isuan min entîr tho bawk. Ani chuan *Luka 17:20-21*-ah:

“Pathian lalram chu hmuh theihin a lo thleng lo ve; ‘En teh u, heta hi!’ emaw, ‘Sawta saw!’ emaw an ti hek lo vang; ‘ngai teh u, Pathian lalram chu in zîngah a awm a ni,’ a ti a, a chhâng a.”

Khatih lai kha chuan Pathian lalram chu Isua hmang khân an zîngah a awm rêng a. Isua chu kan Chhandamtu leh LALPA atâna kan pawm vêleh hian Pathian lalram chu kan nunah a lo awm ṭan ṭhîn a. Keini hi Amahah kan awm reng a, Amah pawh chu keimahnia a awm chhûng chuan, Thlarau Thianghlim zârah Isua chu kan chhûngah a lo chêng ta ṭhîn a ni. Hê tehkhin thû aṭang zirlai pawimawh tak takte chu:

Danglamna Thlentu chu Ngâwi Rengin A Thawk

Dâwidim chu *“Vân lalram tehkhin nâna hman a ni a. Pathian khawngaihna thiltihtheihnain a thawh dân leh min hneh theihzia a entîr a ni.”*¹²“Thlarau Thianghlim zârah chiah chu danglamna chu a thleng thei.”¹³ Hetah hian keimahnia danglamna thlen tak tak tûr chuan, chhûng lam fan chhuak veka a thawh a ngai a ni.

Bible chuan Thlarau Thianghlim sûtîrna hmasa kha chu bengahriat theih thâwm ring tak nei leh mita hmuh theih chhinchhiaha nêna thleng angin a târ lang a. Mahse, nungchanga danglamna lo thleng hi chu a thâwm a zâwi hlê a, Thlarau Thianghlimin kan khat a ni tih erawh chu a hriat theih tho thung. Chutiang

¹²Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte*(2nd Edition,2015), p. 68.

¹³Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte*(2nd Edition,2015), p. 68.

danglamna chu kan chungah a lo thleng ta tih chu inhriatna kan nei thuai thîn.

Ellen G. White: “*Chhangphuta dâwidim phûm chuan, hmuh theih loh in hnâ a thawk a, chhangphut chu a fan chhuak vek thîn; chutiang bawkin thutak dâwidim chuan a rûk tein, thâwm hriat tûr awm lo vin, englai pawha thawk reng sîn, nun hi a siam thar thîn. Kan pianken, kan mizia rêngin âwn lam a neih hi, a chiah nêmin a tukzal a, ngaihtuahna thar te, hriatna thar te, tum tharten an luahlân a. Nungchang tehkhâwng thar–Kristâ nunna chu a rawn din a. Rilru tihdanglam in a lo awm a, pianpui thiamna kaiharh a lo ni a, a hawizâwng tûr lam a hawitîr a. Thiamna leh zeina thar min pêk belh sî lo vin, kan neih sa min tihthianghlim sak a. Chhia leh tha hriatna a rawn tinung thâ a, Pathian rawngbâwl hnâ thawk thei tûrin kan nungchang ze hrang hman thiamna min pe bawk a.*”¹⁴

Engati nge Pathianin min ti danglam tûr hian a rah kan hmuh hmâ loh chuan hriat theih mang loh, a rûk deuha a thawh thîn ni ang? Thlasik khawvâwt a lo reh a, thlâi leh hnimte ngâwi renga an lo chawr thar leh ang deuh hi a ngai tihna em ni dâwn? Thing lian leh nghet tak tak, hêng ang sasûa te hi chu an chawr muâng thei hlê thîn a. Chû chu Thlarau Thianghlim neih kan duh tak tak leh tak tak loh Pathianin min fiahna kawng a ni ang em? Kan rinna hi min fiahsak thîn rêng em?

Kan nungchang min thlâk danglamsaktu chu chhông lam a tang ni lo, pâwn lam thiltihtheihna a tang lo thleng a ni.

A hmasa bera kan hriatthiam tûr chu: “*Nimahsela, mihringin a tumruhna avânga insiam thar theihna rêng a nei lo va, insiam thar tûrin amahah thiltihtheihna a awm miah lo. Nun thar neih a duh a nih chuan, Chhangphuta*

¹⁴Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 70.

*dâwidim zuk phûm anga, a nun pâwnlam aṭanga thiltihtheihnain arawn fan chhuah a ngai.*¹⁵

Hei hi thil pawimawh tak a ni. Kan nungchanga danglamna nei tûrin pâwn lam aṭanga thiltihtheihna kan mamawh a ni tih Isuan min kawhhmuh a. Heta Isuâ thusawi hi kan chawtak khûkpui tûr a ni dâwn lo'm ni: "**Keimah lo vin eng mah in ti thei lo**" (*Johana 15:5*) tih hî?!

Heta Isuâ thurâwn pawimawh tak hi tûnlai mîte inzirtîr dân tlângpui nêen chuan a inkalh deuh tlat mai. Khawvêl mîte zirtîr dân tlângpuiah chuan 'keimahnî chhûnga awm thiltihtheihna chherpuitlin' mawlh hi an uâr zâwk a. Chû chu chutiang khatieng hmanraw hmang chuan chawhthawh tûr a ni. "Mahni-nihna hriat' tih hi an uâr khawp mai.

Tirhkoh Paulan amâ chungchâng a sawi hi kan zâa tân pawh a ni ṭheuh mai: "*Keimahah ... thil ṭhâ rêng a awm lo tih ka hria.*" (NKJV *Rome 7:18*). Chutiang a nih sî chuan, 'mahni-nihna inhriatna' neih rah chhuah chu eng nge ni ta ang le? Chutiang chungchâng chu *2 Timothea 3:1*-ah kan chhiar thei ang: "*Ni hnuhngah chuan hun khirh takte a lo la awm ang.*" 'Mahni' ngawt thupuia neihna hi a hluâr hlê dâwn. Keini tân chuan mahni lam inhriatna neih âi chuan Krista hriat chianna neih mawlh chu kan thupui tûr a ni zâwk. Thil pawimawh chu keimahnia Thlarau Thianghlim a lo chên a, a ṭha zâwnga min tihdanglam zâwk chu a ni.

Mi Mala Harh Tharna, Nî tin hian Thlarau Thianghlim chênchilhna tûr Isuâ hnêna dîlin bul ka ṭan ziah ṭhîn a... chu chuan min hneh theih khawp mai. Keimâ mimal rilru sùkthlêk aṭang rêngin Isua hnaih lehzuâl duhna ka lo nei a, Amahah chuan hlutna-nei ka ni tih ka lo inhre thar ṭhîn a ni...."

Keimahnî ngawt chuan kan nungchang thlâk danglam tûra chakna rêng kan nei lo. Pâwn lam aṭanga a lo thlen a ngai. Chuvâng tak chuan Isua pawhin *Luka 11:11-13*-ah Thlarau

¹⁵Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 96

Thianghlim dîl ðîn tûra min tih rêng kha ni. Dik tak chuan Thlarau Thianghlim chênchilhna dîl reng tûr kan ni.

Hê leia Isua a chên lai khân, Thlarau Thianghlima khahna kha nî tinin a dawng thar ziah ðîn a. Keini tân pheï chuan chu chu a ðul lehzuai a nî. Pathianin Thlarau Thianghlim zâra min pêk A duhte ka ngaihtuah chângin, hmangaihnaa khat kan Pâ chuan min kuah a duh ni hian ka hre ðîn. Nûpa tuâk tharte inthlahlel taka tûk tin an inkuah ðîn ang hian!

Ellen G. White chuan hê tehkhin thu chungchâng hi heti hian a sawi: “*Khawvêlin thiamna leh chêtze mawi a pêk theih zawng zawng pawhin, vân leh vânram fâte zînga mi ni tûrin mi suai hnênah tlinna a pe thei lo. Nun siam thar thei chu Pathian aţang chauha chhuak a ni a, Thlarau Thianghlim chauhin mi suai nun a siam thar thei.*”¹⁶

Sir Winston Churchill, Indopui Pahnihna hun lâia Great Britain prime minister khân hetiang hian a sawi an ti: “Thil pakhat chiah tih chauh lo chu thil engkim kan thununna hnuaiah kan dah vek a, chu chu: mipuite a ni. A sawi dik chiah mai. Mi pakhat hûhâng avâng mai chuan mi nâwlpuite hi thlâk danglam mai theih an ni lo. Chutiang thlentîr tûr chuan, hê khawvêl bâka thiltihtheihna awm chu hman a ngai. Chû chu Pathian thiltihtheihna, Thlarau Thianghlim hmanga awmzenei taka thawk ðîn chu a ni.

Hetiang hian khâikhâwm ila: Kan nungchang thlâk danglam tûra thiltihtheihna chu keimahnî pawnslam aţanga kan dawn a ngai a. Pathian thûin ‘kan chhûnglam nun chu nî tinin tihthar zêl a ni’ (2 Korin 4:16) a tih angin, nî tina tihthar zêl a pawimawh a; zîng tina kan tih hmasak ber ni zêl tûr chu, rinna nêna Thlarau Thianghlim dîla ţawngţai a ni.

Thlarau Thianghlim chuan kan thinlung chhûnga thawkin, pawnslam thlengin A thawk zui zêl ðîn.

¹⁶ Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 96.

Dâwidim tehkhin thu hmanga Isuan zir lai pawimawh min zirtîr dang leh chu, a hnuaiah hian târlan a ni a. Chû chu *Kristâ Tehkhin Thû* aţanga lâk chhuah a ni:

“Chhangphuta dâwidim zuk phûmin, chhûng lam aţanga hnâ arawn thawk chhuak angin, thinlung siam thar theitu Pathian khawngaihna chuan, mihring chhûng aţangin a hnâ a thawk thîn. Pâwn lama danglamna awm satliah ringawt hi chuan Pathian nêna inremna min neihtîr thei lo. Kristian nih beisei mi tam takin an thil chîn tha lote sima insiam that an tum thîn; mahse, chû chu bul ţanna dik a ni lo. Kan thawh ţanna tûr chu thinlung chhûngril a ni zâwk.”

“Rinna neia inchhâl na leh thinlunga thutak neih hi thil hrang daih a ni a, thutak hriatna mai chu a tâwk lo. Hriatna chu neih theih mai zawng a ni ngei a, mahse chû chuan kan ngaihtuahnate a khawih danglam ziah lêm lo. Thinlungah lamlêtna leh thianghlimna a awm tûr a ni. Pathian thupêkte hi, zawm tûra tih a nih avâng maia miin tih loh theih lova ngaia zawm a tum chuan, thuâwihna dik a nih loh avângin thuâwih nun lâwmman a nei ngai lo vang. Pathianin ti tûra min tukte hi, kan rilru sùkthlêk nêna inkalh a nih avânga phur rit a nih chuan, kan nun chu Kristian nun dân tûr rêng a ni lo tih kan hre thei. Thuâwihna dik chu chhûngril lam aţanga lo awm ţan, felna ngainatna leh Pathian dân hmangaihna aţanga lo chawr chhuak a ni zâwk.”¹⁷

Ralph Luther chuan heti hian a sawi: “Isua khân chhûnglam rilru sùkthlêk rinna anga lo pawm mai kha diâu lo takin a dodâl a, chutiang chuan chhûngril nunah danglamna tak tak a thlen ngai lo a ni.”¹⁸

Chatuan Nghahfâk bû-ah hetiang hian kan chhiar: “Thlarau Thianghlim hi thlarau lam nunna thâw a ni a. **Thlarau dawnna chu Krista nun dawnna a ni.** Thlarau Thianghlim dawngtû nun chu Krista nungchangin arawn fan a, Krista

¹⁷ Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 69.

¹⁸ Ralph Luther p. 71f, zitiert in O.S.von Bibra, *Der Name Jesus* (Wuppertal, 1964), p. 98.

*nungchang t̄awmpuītu an lo ni t̄h̄n. Chutiang taka Pathian zirt̄ira awmte, an nuna Thlarau rawngb̄awl̄na lanna te, an nuna Krista nun hmuh theihna te chauh chu mihringte aiawha, kohhran t̄ana rawngb̄awltu an ni t̄ur a ni.*¹⁹

Thlarau Thianghlim chungch̄anga Isūa zirt̄irna hlu takte chu hetiang hian lo kh̄aikh̄awm ila:

...Thlarau Thianghlim thilt̄ihtheihnain min t̄ihdanglam dân hi ūâl̄u taka hriat hleih theih pawh a ni lo. A rahchhuah ātangin kan hre z̄aw̄k t̄h̄n.

...Kan nun min tidanglam t̄ura thilt̄ihtheihna chu keimahn̄i p̄awn lam ātanga lo che t̄ur a ni.

... T̄ihdanglamna chu kan th̄inlunga thawk t̄anin, p̄awn lam th̄lengin a thawk zui z̄êl t̄h̄n. *Krist̄a Tehkhin Th̄ute* tih b̄ua “D̄awidim Tehkhin Th̄u” kha chhiar chhuak nḡêi t̄urin ka duhsak hl̄ê mai che u a ni. Kei chuan ka s̄awtpui khawp mai!

Isūa Thuchah Hnuhnung: Thlarau Thianghlim Ngaihch̄an T̄ur

T̄awpna hun kohhran hn̄ena Isūa thuchah hnuhnung, A vân ropuina ātanga a sawi chu in hria em? “*Thlarauvin kohhranho p̄awlte hn̄ena th̄u a sawi hi beng nei chuan hre rawh se,*” (*Thupuan 3:22*) tih a ni. Isuan kan z̄a hian Thlarau Thianghlim thusawi chu ngaich̄ang t̄euh t̄urin min ko va, ch̄u chu keini chuan tih nḡêi kan duh a ni.

Min Tidanglam Rawh!?

Isuan min tidanglam thei takzet em? Lemziak m̄awi tak n̄en lo tehkhin ta ila. Eng hmanrūa nge an hman tih kha a h̄lutna tehma ber a ni lo. Lemziak lian vak lo hmanraw changk̄ang vak lova ziah pawh ni se, mi thiam tak kutchhuak a nih phawt chuan lemziak hlu tak a lo ni mai t̄h̄n. Nihphung r̄enga sual tih āwn s̄a kan ni a. Lemziak thiam chungch̄ūang takin ch̄u ‘hmanrua’ chu a hman chauhin h̄lutna tak a nei thei ang. Ch̄u tak chu Isuan min

¹⁹ Ellen G. White, *Chatuan Nghahf̄ak* (2nd Edition, 2014) p. 905.

tihsak a duh a, Ani chuan a tithei bawk. Ani chuan nang leh kei hi min dintharin, Amâ ropui nân min hmang thei a ni. Amâ kutah mahni indah hmiahin, rinna nêh Thlarau Thianghlim chu dîl ðîn ang che. Nangmâ chungah leh nangmah hmanga A thiltihtheihzia lo lang chu mak i ti zâwk hial mai ang!

Zirtîrtunû leh zirlai pakhat *testimoni*:

Kum khat emaw vêl kal ta a Helmut Haubeil-a lehkhabu “Mimal Harh Tharna Kâilâwn” tih bû kan kohhrana sem a nih khân, kan chhiar chhuak vê nghâl thuai a. Ka chhiar lai aţang rêngin, tûnhmâ zawng âia thûk zâwka Pathian hriatna nei tharin, chû chuan min hnehin, min tiphûr hlê mai a ni.

Khâ lehkhabu hnung lama thubelhah khân thil tih chhunzawm tûr thurâwn te a chuâng nual mai a: “Thupui pawimawh manthiam tak tak tûr chuan vawi ruk emaw tal chhiar nawn emaw, ngaihthlâk nawn emaw a ngai tih zirbingnaa an thil hmuh chhuah chu târlan a ni.” Chû rilru chawkpûr thei tak thû chuan ka rilrû a hneh riâu mai a: “Tum khat na nâ nâ chu han ti chhin vê teh rêng. A rah chhuah chuan a hmin vê viau mai thei che a ni.”

Chû chu ataka chan vê ngêi duhin, tum thum ka chhiar hnû chuan min hneh ta hlê mai a, ka damchhûng hun liam ta chhûnga neih ka châk ngawih ngawih ðîn Tlantu hmangaihna ropui tak chu ka lo khahliampui vê ta a ni. Thla hnih chhûngin vawi ruk emaw lâi ka chhiar chhuak nawn a, chuti pawhin chhiar manhlâ hlêin ka la hre reng tho a ni.

Isua chu kan bul maia a lo awm hunin engang nge ni dâwn tihte manthiamna neiin, A hmangaihna mit meng mâwi leh ngaihno bei, ngilnei leh thianghlim chu ka thlîr thei a ni. Chuta chin chu Chhandamtua ka hlim leh lâwmna chu ka chân phal leh tawh ngai lo.

Zînga ka han thawhte hian, Pathian biakna neih hlân hi ka nghâkhlel thei êm êm a. Pathian nêna inpâwl na nei tûrin ka dîl

thîn a, chhûn lamah pawh ngâwi rengin Thlarau Thianghlim tanpuina dîlin ka ãawngtaï a, zirtîrna ka neih lai leh mi dangte nêna inbiakna kan neih lai pawha ka ngaihtuahna min kaihhruaisak tûrin ka dîl thîn.

Zirlai naupangten zirtîrna an ngaihven ãhat a, thuâwih taka an awm theihna tûrin kaihruai tûra chakna leh finna min pe tûrin Pathian ka dîl a. Chuta chin chu ka thiltihna apiangah hian Siamtu chênchilh nihna hi ka dawng ta zêl a. A nihna takah chuan, ka thil tih tinrêngah hian Ani chuan min ãanpui zêl a ni ber mai. Khata ãang khân zîngah leh remchâng dangah pawh, Thlarau Thianghlim sûtîrna thlentîr tûrin ka ãawngtaï ta thîn a. Chutiang hunah chuan vân nêh inhnaih sawtin, vânram awm dân tûr temlâwkna pawh a chan theih thîn a ni.

Hê lehkhâbû ka chhiar lai hian, ka rilru ngaihtuahnaah kan zirlaite pawhin hetiang hi atakin chang vê sê tihna ka nei a. Kei chu Austria ram, Vorarlberg khuua Adventist School Elijah-a zirtîrtu niin, zirlai kum 10-15 inkâr ka ho thîn a. Chûng mîte tâna rawngbâwlsak dân tûr remchânna min pe tûrin Pathian hnênah ka thlen a. Chuta ãanga rei vak lo hnûah chuan Thlarau Thianghlimin ãhalaite thinlunga hnâ a thawh theih zia hriatna ropui tak kan chang ta mai a ni.

Râwlthar Chimawm Kum 13 Mî leh Thlarau Thianghlim

Hê thil hi *Thlarau Thianghlim* tih bû ka chhiar vê hmâ kum khat vêla thleng a ni a. Kan sikulah zirlai thar pakhat a lo lût a, kan sikul nuâm leh thlamuan thlâk tak ni thîn kha kâr lohah intihbuaina hmunah a chantîr ta a ni ber mai. Ani chu râwlthar, kum 13 mî a ni tawh a, zirlai zîngah chuan a lian ber a nih bâkah, thahrui pawh a nei zêk mai bawh a. Hun khâ leh chen chhûnga sikula thil kan inzirtîr leh zirlaiten an lo zir chhuah tâkte chu hun rei lo te chhûng lekin, eng mah lo vah a chantîr zo ta mai.

Amâ chanchin sawi tûrin i' n sâwm teh ang u hmiang: “Tûna ka lo luhna sikul ka lo luh ãan khân, eng thilin nge min hmuâk tih rêng hriat lâwkna pawh ka nei lo. Sikul ka luh ãan, a ni hnihnaah chuan, thinrima mahni incho phûr vêlin, ka zirlai pui zînga pakhat nêh chuan kan han insual ãan phawt mai a. Kei âia chak lo zâwk fê chu a ni nân, kut ka thlâk bawrh bawrh a, nasa takin ka hâu hrep a, a hmêl pawh hmu leh duh tawh lo.

A hnû deuhah chuan ka tidik bîk hauh lo mai tih ka inhre chhuak a, thuphâ ka châwi a, chû chu tûnhma lam pawha ka lo tih fo dân a nia. Chû mi hnû chuan headmaster nêh inbiakna kan nei a. Chuta ãanga thla khat hnû vêlah chuan keimahah thil lo thawk a awm ãan ta a ni. Pastor fapa ka ni vê lêm sî a, chutiang thil lo thleng chu mak pawh ka ti hlê zâwk a. Isuâ tân hun tam zâwk ka kiân ãan vê ta a ni.”

Hê tlangvâl hian nasa deuh zâwka ngaihsak a mamawh a ni ang tih ka ngaihtuah a. A tlin loh leh hlawhchhamna laite chu a inhre vê hlê a, inchiân, insiamthar vê pawh a tum a; mahse, mahnî chakna mai chuan a hlawhtling rei lo thei hlê a ni. A tîr lamah pheî kha chuan, insualpui nei lo va awm nilên pawh a nei ngai meuh lo; mahse, zâwi zâwiin a lo ziâawm chho vê hret hret a.

Thla 6 hnû-ah erawh chuan, ãawngtâina zârah Pathian hnaih deuh sawtin a inhre vê ta a. Chutih lai chuan zîng tin hian chakna thar dîlin Pathian hnênah a ãawngtâi thîn a. Eng phiara thinrim leh insual pawh a nei khât ta deuh deuh a.

Tûnah chuan thla 11 lai a lo liam ta a, hmasâwnna chu amahah kan la hmuh belh ta zêl a. Mahse, a thinrimna leh ãawng chhe tak taka ân chhuah tih vêl chu a la bânsan mai thei rih lo a ni.

Amâ nuna bet vê rêng a ni a, mahnî chaknaa hneh han tum bawk thîn mah se, hlawhchham châng a ngah hlê tih chu amah pawh a inhria a. *Kan ãawngtâina hi hlawhtlinna chen awm bawk mah se, amâ rilru put hmang chu a la dik chiah lo*

tlat mai a, Thlarau Thianghlim chakna kha a la tlachham rih tlat a ni.

Mî tûten emaw mahnî chakna hmanga an tihsualte hneh tuma an beih a, a hnû lawka an hlawhchham leh sî hian eng nge thleng thîn? Chutiang chungchâng ngaihtuah a, a tih ngaihna tak hre lo va ka awm lai chuan, thil eng emaw tlâkchham kan nei a ni tih ka manthiam ta hlah mai a. Chû chu *Thlarau Thianghlim chakna* a ni. Min ãnpui tûr pawhin kan lo la dîl rêng rêng lo chu niin!

“Mimal Harh Thar Nâna Kailâwn” tih bûa thuchah khân thinlung a khawih viau mai rêng a, intipachangin chû tlangvâl hnênah chuan Thlarau Thianghlim chakna dîlin a ãwngtâi vê tawh ngai em tiin ka zâwt a. Teuh nâng! Chutiang a la ti ngai lo. Tichuan hê lehkhabu ãatna leh hlâwkpuiawmzia chu ka sawi hmuh a, a bû erawh chu ka pe mai rih lo. A duh vê viau pawh a ni mai thei. Min dîl tâkah chuan ka pe ta vat a.

Amâ ãwngkâ ngei i’ n ngaihla chhunzawm teh ang: “Kum 2012 November thlâ khân, kan zirtîtuin chû lehkhabu tê “Mimal Harh Thar Nâna Kailâwn” chu min pê a. Phûr takin ka chhiar ãn nghâl a. Khatih lai vêl thleng kha chuan Thlarau Thianghlim hna thawh dân kalhmang eng mah hriat ka nei lo.

Ni khatna chhûng lekin a bung hmasa pahnih chu a chhiar zo nghâl mai a. Ani chuan wawi eng zât nge ka chhiar tawh min zâwt a. Tichuan rang takin a chhiar zawm leh nghâl a, chuta thurâwn chuâng ang chu ataka nunpui nghâl a tum bawk a. Wawi 6-10 vêl lai chu a chhiar nawn a ni.

Chuta chin chu thil a inher danglam nasa ta ngêi mai! Kum 2012 December thlâ aţang kha chuan, kuttum hûm ruh leh inhauh lam a lang tawh lo—dik tak phei chuan a âwihawm lo hial zâwk. Nî tina a tihduhdah thîn mipa naupangte chu a ãhian ãha takte an lo ni ta hlawm a, an inkâwmngeih diâl diâl ta mai a ni.

Ani chu a lo danglam ta hlah mai a, mî tihnat chîng tak t̄hîn kha a hawihhâwmin, tîrh nuâm leh nuntlang a lo ni ta zâwk a. A pâwlpuite ngêi pawhin Pathianin hnâ a thawhsak a ni tih chu an chiâng tlâng khawp mai. Amaha Pathianin hnâ a thawh a phal a. Chumi rah chu nî tinin hmuh theih a ni. Pathian ropui nâna ka târlan tel kher duh chu, chû tlangvâl chuan kum 2013 June thlâ khân bap̄tisma chang tûrin thutlûkna a siam ta tih hi a ni. Chû chu Thlarau Thianghlim hnathawh a ni dâwn lo' m ni?

Naupang enkawl leh ngaihtuahna fîm taka thil ngaihtuah tîr dân tûr hi ka vei nasa thei hlê t̄hîn a. Dawhtheihna te, ngaihsak leh kawma tîtpui fo hi a sâwt vêna chen chu a awm ngêi mai a, mah se chû mai chuan rei a daih mawh khawp mai. Pathian a lo chêt a, thil tih theih loh min tihsaktu tûr A Thlarau Thianghlimin kawng min kawhhmuh hi ka mamawh thei hlê t̄hîn a ni. Engtik nî-ah emaw chuan hê tlangvâl pawh hi vânah a la lâwn vê ang a, chutiang atâna Pathiain a thawhsak dânte kan la hria ang chu. Kei chuan ka finna zawng zawng sâwm khâwm pawhin, tihngaihna thlâwt ka hre tawh lo kha a ni ber; mahse, chutah chiah chuan Pathian chu mak takin a lo che vê ta a ni. Pathian tân chuan beisei bo dêr tih chu a awm thei dâwn lo a nih hi tiin phûrna min neih thartîr vê leh ta zâwk a ni.—C.P.

London khawpuia luâng tlang Thames Lui chung a lei (London Bridge) an tihah chuan putar pakhat hi a t̄hû a, a violin a tum hlarh hlarh mai a. A lukhum parhah chuan pawisa nâwi tlêm tê (mî pêk khâwm) chauh a awm a. Pa pakhat hian a kal pêt thuâk a, lo lêt lehin, chû putar hnênah chuan, “I violin kha hun rei lo tê min hmantîr vê teh,” tiin a dîl a. Thiam tak maiin hlâ a saktîr a, a ngaihthla tûrin mipui an lo pung khâwm ta luih luih mai a. Kal vêlna kawng dâl khawp hial an ni ta mai a. Chû pâ chu violin tum thiam hmingthang, Niccolo Paganini a lo ni reng mai a nih chû!

Keini pawh kan duh chuan kan violin hi kan tum chhonzawm zêl thei a, kan duh leh Zirtirtu ropuia kutah chuan kan tlu lût thei a, a khawi chu nge kan thlan dâwn le?

Tawngtaina: Kan Pa vâna mi, thilthlâwnpêk hlu tak, Thlarau Thianghlim avângin lâwmthû kan sawi e. Thlarau Thianghlim ka lo ngaihthah ðhin tawhnaah khawngaih takin min ngaidam la. Tûn aţang chuan Amah chu ngai pawimawh thiam zêl tawh tûrin min ðanpui ang che. Ka nî tin nun hi min châwisânsak tûrin ka ngên che a. Nî tina Thlarau Thianghlim dîl nachâng ka hriat nân keimahah hian lo thawk ang che. Isua kha chuan nî tinin Thlarau Thianghlim a dîl ðhîn a. A tih dân chu entawna hmang tûrin khawngaih takin min ðanpui ang che, Amen.

BUNG 2
ISUÂ HNÊNAH INTULÛT RAWH

INTULÛT tih hi eng tihna nge ni? Mahni duhna eng mah kan nei thei tawh lo tihna a ni em? Nge, kan lo chak sauh zâwk dâwn? Isuâ hnêna kan intukluhna tûr hi engin nge min dâl thîn? Ka intukluhnaah hian eng malsâwmnte nge awm dâwn? Mahnî nun tum khat lek intukluhna neih hi a tâwk mai em? Intukluh hmiahna neih hi chhandam nân te, pianthar nân te, sual leh thlêmnate hneh a, a khat liama Thlarau Thianghlim neih nân a tâwk em?¹⁹

“Krista thu, a nih ang anga pawmtuten, Kristâ vawn tûr leh thunun tûra A hnêna an inpêk hian an thinlungah muanna a lo awm thîn. Isuan a awmpuina avânga lâwmna A neihfîr tawhte hi chu khawvêla thil engmahin a tilungngai thei tawh lo, Kristaah chawlhna an neih tawh sî a.”²⁰

Thlarau Thianghlim kha Isuan A zirtîrte hnêna thilthlâwnpêk a pêk theih azawnga hlu chungchuâng ber a ni. Hei âia tha leh chuang Pathianin pêk tûr a nei lo. Thlarau Thianghlim thilpêk zârah thilpêk dang zawng zawngte a lo thleng thei a. “Mahse, thutiam dangte ang bawkin, delhkihl neia pêk a ni vê tho va. Mi tam tak LALPÁ thutiamte ring leh, chu chu ataka chan tuma dîla inhhâl an awm thîn. Chûng mîte chuan Thlarau Thianghlim chungchângte sawiin, a hlâwkna erawh chu an têt vê lawi sî lo va. Chutiang mîte chuan, chunglam kaihhruai leh thunun tûrin an nunna an intulût lo atin ni.”

Hê thilthlâwnpêk dawnna tûr hian delhkihl a awm ngêi tûr pawh a ni. Krista leh Thlarau Thianghlim chungchâng kan sawi châmchî a, mahse chuti chung chuan malsâwmna eng mah dawnna lawi kan nei sî lo. Eng vâng nge? Amâ kaihhruai leh thunun kan nih theih nâna **A hnêna kan intukluh pumhlûm loh vâng** a ni.

¹⁹Garrie F. Williams, *How to Be Filled With the Holy Spirit and Know it*, German version, (Lüneburg, 2007) p. 78)

²⁰Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, (2nd Edition, 2014), pp. 366, 367.

Mi tam tak chu Pathian hnênah an intulût lo hrim hrim a, chû chu hriat lohna vângte pawh a ni ang, a nihna takah chuan mahnî nun chung a thuneih an duh vâng a ni mah zâwk. Chutiang an nih tlat avâng chuan Thlarau Thianghlim chu an tlachham a. Chuvâng chuan, Isuâ hnêna intukluh hi a pawimawh rêng a ni.

Mimal Testimoni

Kei hi sumdâwng, kum 36 mî ka nih kumin, ka thian pakhat, pastor chu a thi thut mai a. Chû chuan ka thilnungah zawhna lian tak min neihfir ta reng mai a, chû chu: ‘Pathianin pastor ni tûrin min ko ta se, engtin nge ni ang?’ tih a ni. Hei hi ka thil duhzâwng a ni hauh lo mai a. Chawlhkâr khat chhông chu ka inngaihtuah buai nasa ngêi mai. Zîngah te, chhûnah te, tlâiah te Pathian chu ka buân ngat ngat a. Kohrana rawngbâwltu nih ka duh loh thû hlîr chu ka hrilh nawn ka hrilh nawn mai a. Chû âia thil dang ka tih theih tûr chu ka zâwt bawk a. Chawlhkâr khat hnûah chuan, chû hnê ka hnarna chu Pathianin a ngaihtla lo a ni ang tih ka pawm thiam ta a ni.

Ka khum kianga thingthîa ka tawngtai lai chuan, Pathian hniâl kalh zâwngin thû ka thlen zui ta lo va, rilru ngaihmuâng takin ka awm ta a ni. Ka rilrû-ah chuan: ‘**Pathianin a hmangaih che!**’ tih ngaihtuahna a lo lang a. Ka ngaihtuahnaah pawh chuan: ‘Ni e, hei hi a dik ang’ tiin ka pawm thei ta a ni.

Minit rei vak lo hnê-ah chuan, Pathian hmangaihna rinchanin, LALPÂ hnênah ka intulût famkim thei ta a ni. Chuta chinah chuan, rilrû hi a ngaihmuâng veng veng ta mai a. Dik tak pheih chuan, chuta tanga kum khat leh a chanvê vêlah pastor ni tûrin LALPAN min ko va. Tûnah chuan, Amâ chung a ka lâwm zui veng veng a ni. A hmangaihna leh finna tâwp lo hmangin, ka rilrûa lo awm rêng ni lo, kawng dang daihah min hruai ta zâwk a. Chîk taka ka han inngaihtuah lêt leh vang vang pawhin, khata ka intukluhna zârah khân malsâwmna dawn zêlna tûr kawng a inhawng tih

chiang takin ka hmû a. Ka nun atâna ðha ber tûr ang zâwngin Pathianin min lo hruai reng a lo nî!

Mimal Testimoni

Kum 2014 tîr lam khân hê zawhna hi mahni ka inzâwt deuh fo mai a, chû chu: “Engtik nî-ah emaw Isuan ka hnênah: ‘Ka hre ngai lo va che,’ min ti ang nge, ‘Khâng nula thianghlim pangâ âte zînga pakhat ang kha ka ni zâwk dâwn?’” tih a ni. Pathian hnên aţanga chatuan nunna chan vê duh ka nih avângin, chutiang ngawta inngaihtuah reng chu a nuâm duh lo khawp mai. Mahse, ka nuna thil chi hrang hrang avâng hian, eng emaw chenah mahni inthiam chiah lohna ka nei sî a. Chutih lai vêl tak chuan, vâneh thlâk takin lehkhabu pahni: *Mimal Harh Thar Nâna Kâilâwn* tih leh *Isua-ah Awm Reng Rawh* tih bû chhiar tûr ka hmu ta hlauh mai a ni.

Vawi khat ka chhiar hnûin, keimâ nunah hian danglamna thlentîr a ngai tih ka hre chiang nghâl a. Chû lehkhabu tê chu vawi eng emaw zât ka chhiar nawn a, eng mah hriat hmaih nei hauh lo va, hriat fâi vek chu ka duh a ni. Chû bâkah, thla tam vak lo kal ta aţang khân sister pakhat thlarau mî deuh mai Kristian ðhian ka chhar thar a. Chû mi kum tîr lamah chuan ‘tîsa/khawvêl’ mî, thi mai tûr ka ni tih ka inhre chiang ta hlê mai a. Chutiang mî hnênah chuan Isuan, “Ka hre ngai lo va che,” a ti ngêi dâwn a ni. Hêng lehkhâbûte ka neih tâkah chuan, ‘thlarau mi’ Kristian nih dân kawng min kawhmuh avângin Pathian chungah ka lâwm êm êm a ni.

Isuâ hnêna intukluh hmiahna zârah, thla khat lek chhûngin Pathianin ka nun min her danglamsak ta hmiah mai a ni.

Tûnah chuan Pathian Thu zir tûrin zîng dâr 4:30-ah ka tho ta zat zat a. Keimâ chakna ngawt chuan chû pawh chu tih theih ruâl a ni lo, mut hi ka tân a pawimawh thei lutuk sî a. Ka ðawngţai dân pawh lo danglamin, Thlarauva-khat ðawngţaina ka hlân thei

ta. LALPÂ hnênah, vawiin hian eng ti tûrin nge min duh ka zâwt thei ta ziah a. Pathian pawhin min chhânsak ziah bawk a.

Nî tin hian Thlarau Thianghlim chu ka thinlunga lo chênga hnârawn thawk tûrin ka sâwm ta ziah a. Ngaihtuahna fîm zâwk neiin, ‘hmeichhe’ inchei dân pângngai takin ka inchei ta bawk a.

Chû chauh ni lo vin, ei leh in pawh thupuiah ka nei ngai ta lo. Chû chu keimâ chakna ngawt chuan tih ngaihna awm lo hiâl ang a ni. Nî tin nun leh khawsaknaa tûl tin rêngte ching felin, rilru thlamuâng takin ka awm a, pum so let but but thîn pawh ka nei ngai ta lo. Chawlhkâr thum hnûah phei chuan ka nuna danglamna lo awm ta chu ka pasal pawhin a hai lo khawp mai a. Ani chuan: “I tawng a va bak ta lo ve!” min ti vê hial a ni.

Bible zirna kan neih tâkah chuan zawhna ka ngah ta char char hlê mai thung a. Chutiang chu tûnhma lamin ka la ni ngai lo. Tûnah chuan Chiang zâwka hriat ka duh ta zêl mai a. Tûnhmâte kha chuan Thlarau Thianghlim zârah *testimoni* hi kan sawi vê leh zauh chauh thîn kha a ni a. Tûnah erawh chuan, nî tin mai hian a thar tha zâwk hi a lo thleng zut zut reng mai a; sawi tûr pawh hi ka inbuatsaih lâwk hman ngai lo. Pathian chuan sawi tûr tak chu chawp leh chilhin min hriattîr ta zêl a. A chhan chu ka bula mîte hnêna sawi chhuah tûr thâ chu Amah chauhin a hriat vâng a ni. Eng emaw laite kha chuan nun sual kawngte kan lo dâi vê tawh a, chûng chu Pathianin Chiang takin min hmuh lêtîr a. Chûng chu simin, kawng thar zawh tûrin min hruai ta zêl a ni.

Isua tel lo chuan eng mah tih theih rêng ka nei lo tih ka inhre Chiang a, kawng tin rêngah Kristâ awmpuina chu ka mamawh zêl zâwk a ni. Chapona (‘ka va’n tha tak, ka va han ti thiam thîn tak êm!’) tih ang vêl kalh chiah chu inngaihtlâwmna a ni a, chû chu Isua tel lo chuan thatna nei lo, tih theiha ram kan nei lo tih Chiang taka hmuh thiamna a ni. Pathian chakna zârah coffee inte ka lo bânzan thei ta zêl a. Tûnhmâte kha chuan chû ngawt pawh chu a tuma tum chhin ruâl loh khawpa khirh a ni. Chutia

coffee in ka bânсан tâkah chuan, ni nga chhông chu lunâ na tak mai ka nei zui a, chû chu coffee in bânсан natna (withdrawal syptoms) a ni. Hê mi tum hi chuan eng ang takin nge nghawng a neih dâwn ka ngaihtuah lo. Ka hriat chin zawng chu ‘tih leh ka duh tawh lo’ tih a ni mai. Tûnah pheih chuan châkna rêng rêng pawh ka nei ta lo!

Chutiang deuh tho chuan sa ei chungchângah pawh thil paltlang ka nei a. Kan chhôngkua hian sa nghei emaw, bânсан emaw chu kan duh ngai lo hrim hrim a. Tûnah chuan ka tân thil harsâ a ni ta lo, châkna pawh ka nei ta hek lo.

Chutianga keimâ nuna danglamna lo thlenna chu chatuan nunna neih châkna thûk tak ka neihnaah a ni a, min Tlantu, Isua Krista âia pawimawh thil dang a awm thei lo tih chiang taka hriatna ka nei a. A nghawng chu eng pawh ni dâwn se, pawi tihna ka nei lo. *Ezekiela 36:26-27* hmanga thil sawi: “Isuan thinlung thar leh thlarau thar ka pê ang che u” a tih hi a dik hlê a ni. Ani chuan mi thara min siam a duh a, A thupêkte zâwm a, ataka titu ni tûrin min duh a ni. Kum eng emawti chhông kha chu sim duhin ka lo bei vê tawh thîn a, mahse ka hlawhchham chiang hlê mai. Keimahin tih theih ka nei lo va. Amah Isuan chû chu keimahah min tihsak a duh a, Amah lo chêtîr phalsak zawng chu ka tih tûr a ni mai.

Ellen White-in heti hian a sawi: “Mî tû pawh mahnî chaknaa dân zawma vân ram thlen tum chuan, thil theih loh tawp tih a tum a ni,” tiin. Hei chiah hi kum 35 chhônga ka dinhmun dik tak a lo ni a. Ngaihtuahna maiah chuan thupêkte chu ka pawm a, mahse atakah chuan ka vawng thei ngang sî lo. Isua chauhin keimahah thil thâ chu a ti thei a, thil thâ duhna te, thil hisêl duhnate chu Aman min neihthîr thei a, thil thâ lo châkna pawh Ani chuan min lâk bosak thei a ni.

Tûnah chuan, *Rome 8:14*-ina a sawi: “Pathian Thlarau hruai apiangte chu Pathian fâte an ni,” tih chu ka nemnghet vê thei ta. Hê chângin a sawi dân chuan, Setana chu a mut hilh vê ngai loh

avângin, Thlarau Thianghlim chu keimaha nung a, lo che tûrin nî tin, dârkâr tin, eng lai pawha dîl reng mai tûr ka ni.

Isuan *Matthaia 10:379*-ah chuan: “Tû pawh keimah âia a nû emaw, a pâ emaw hmangaih zâwk chu keimaha mî ni tlâk a ni lo. Tû pawh a fapa emaw, a fanû emaw keimah âia hmangaih zâwk chu keimaha mî ni tlâk a ni lo,” tiin a sawi. Ka ngaihtuah fo dân chuan: ‘Chû chu a fuh chiah lo’ tih a ni t̄hîn. Mahse, tûna ka thinlunga Isua a lo chên tâkah chuan, Pathian ropuiin khawvêl pum pui a hmangaihna chu keimahah a lo thawk a, keimah hmangin ka tih theih t̄ha ber âia t̄ha zâwkin, ka fâte leh chhûngte chu A enkawl thei tih ka lo hre ta a ni. Pathian chauh chu engkim-tithei, engkim-hretu a ni a, chuvângin nî tin hian A kutah ka nunna chu ka hlân hmiah thei ta a ni. Amâ finna leh ruâhman ang zêlin, dik takin engkim A ti mai dâwn a ni.—M.M.

Intulût—eng vângin?

“Intulût” tih thû hi Ellen G. White-in ‘*Krista Panna Kailâwn*’ bû-ah hetiang hian a hrilh fiah a: “*Pathian chuan min tihdam leh min tih zalên a duh a. Mahse heta tân hian insiamt̄hat hlauh a, kan nihphung pum pui tihthar niin, Amâ hnênah chuan kan nihna zawng zawng nêen kan inhlân zo vek tûr a ni. A khawngaihna zâra min chantîr a châk ngawih ngawih malsâwmna sâng tak mai chu kan hmâah min dah sak a. Keini hi Amâ hnêna inhlân tûrin min sâwm a, chû chu keimahniah hian Amâ duhzâwng chu hlen a nih theih nân a ni. Pathian fâte zalênna ropui chu kan t̄awmpui vê theih nân, suâl hrênga tâna laka zalênna chu thlang tûrin min duh a ni.*”²¹

Pathian hnêna kan intukluhna chuan malsâwmna namên lo tak min chantîr a. Pathian chuan Amâ hnêna intulût tûrin min sâwm a, chû chu min tihdam leh min tihzalên a duh vâng a ni. Eng laka zalênna nge?

²¹ Ellen G. White, *The Desire of Ages*, 672.1.

Isuan kan nun min kaihhruaisak theih chuan, keimahni nihna nunrâwng tak (îtsîkna, huâtna, mi dangte ngaihtheih lohna, duhâmna, ngawlveina, thinrimna, chapona, rinhlelhna, zâmna, insitna ang chî) laka min chhuah zalên thei a. Kan hriat reng tûr chu: ‘Mi tin hi mahnî tâna harsatna lian ber thlentu a ni’ tih hi a ni.

I harsatna lian ber chu nangmah kha i ni. Pathian chauh chu zalênna dik min pe theitu a ni a. Mahse, bêlvawtu chuan a kuta hlum nêh hmang chauhin bêl a vaw thei. Chû chu intulût tih awmzia chu a ni. Chutiang chuan Pathianin soal hrênga tâna lakah min chhuah zalên a, chunglam kaihhruaina leh huâlhimna min chantîr a duh a ni.

*“Pathian hnêna kan theihna zawng zawng hlan vek hi kan nuna harsatna chinfel ti-awlsamtu a ni a. Mihring thinlunga duhna leh châkna sâng tam tak chinfelna kawng hnâi leh ti-awlsamtu a ni.”*²²

Intukluhna chungchâng eng nge Bible-in a sawi?

Rome 6:13: “In taksa pêngte pawh fel lohna hriamhrei atân sualna hnênah pe phal hek suh u; amaherawhchu, ...Pathian hnênah inpe ula, in taksa pêngte pawh chu felna hriamhrei atân Pathian hnênah pe phal zâwk rawh u.”

Hê chângin a sawi dân chuan, intulût tih awmzia chu Pathian hnêna mahni inpê a, Amâ hman theih tûra mahni inhlân tihna a ni.

Kristian ziaktu pakhat, Hanna W. Smith chuan hê châng hi hetiang hian a sawi fiah a: “Thil eng emaw tulût tih awmzia chu, mi dang kuta inhlân, mi dang neihah leh thuneihna hnuaia inpê thihna a ni. LALPÂ hnêna intulût tih awmzia pawh chu chutiang tho chu a ni. LALPA chu min neitu leh kan chungna thuneitu a lo ni ta a ni. Chumi awmzia chu mahni-inphat a, kan nihna (Pathian hnêna) intukluhna a ni.”²³

²²Ellen G. White, *My Life Today*, 6,6 egwwritings.org

²³Hanna W. Smith: *Christsein täglich (To be a Christian daily)*, Asslar 1994, 38.

Rome 12:1: “Chutichuan, Pathian zahngaihna avâng hian inthâwina nung leh thianghlim, Pathian pawm tlâk ni tûrin, in taksa chu inhlânnah ka ngên a che u, chû chu in rawngbâwlna âwm rêng a ni.”

Pathian hnêna kan nun kan hlan chhan tûr eng chu nge hê châng hian a sawi? “Pathian zahngaihnhate” a ni. Hei hian Chiang takin: Keimahni hi Pathian hmangaihnaah kan intukluh a ngai tih min kawhhamuh a ni.

Intulût tih awmzia chu Pathian kuta mahni indah hmiah, Amâ hman tûra inpê, Thuthlung Hlui huna inthâwina hlân ang ni chiah sí lo va, kan nunnate inthâwina nung ni tûra A hnêna inhlân a, kan intukluh a china **Amâ tâna nun chhoh** zêl hi a ni.

Mahnî nun ka han inenlêt hian, hetiang hian ka sawi thei ang: intukluhna/inhlanna ka neih hmâ kha chuan chutianga ‘intukluhna’ chu inthâwina hlan ang a ni thîn a. A hnûah erawh chuan, inthâwina hlan ang ni lo vin, malsâwmna dawn sên ruâl loh ang ni ta zâwkin ka hria.

Johannes Mager chuan heti hian a sawi: “Intukluhna, bânsanna, inpêkna, Pathian hman atâna inhlân hmiahna—hêng thilte hi namai lo tak, mahse hlâwkpuiaawm hlê sí a ni. Intukluhna tih hian rilru dinhmun/sûkthlêk thil ngawt a ni lo. A awmzia chu **min hmangaihtû hnêna mahni inpêkna a ni.**”²⁴

2 *Korin 5:15* sawi dânin intukluhna rah chu: “...*anmahni tân an nun tawh loh va, an thih âia thîa tholeha tân chuan an nun tawh zâwkna tûrin a ni, mi zawng zawng thih âiin a thih ni.*” **Intulût tih awmzia chu Isuâ tâna nung** tihna a ni.

‘Isuâ tâna nung’ tih hian hun zawng zawnga Amâ rawngbâwl reng tihna ngawt a ni lo va, dik tak chuan, “*In tih apiang chu thusawiah emaw, thil tihah emaw amâ zârah Pa Pathian hnêna lâwmthu hril chungin LALPA Isuâ hminga ti vek,*” (*Kolosa 3:17*) hi a ni.

²⁴Johannes Mager: *Unser größtes Bedürfnis (Our greatest need)*, Lüneburg 2011; Seite 47, 48.

Charles T. Studd sawi dân chu: “Isua Krista chu Pathian a nih a, kan tâna thî a nih sî chuan, A hnêna hlan tûrin eng mah hi lian lutuk tih a awm thei lo vang,”²⁵ tiin.—Hê pa hian a sawi ang chu atakin a nunpui hmiah mai rêng a. Ani kha England rama infiammi, mi chungchuâng a ni a. Kristian a lo nih tâkah khân a eizawwna hnê chu bânsanin, a sum lâkluh maktaduaih têt chu ramthim rawngbâwl nâna hlânin, amah pawh chu China ramah ram thim rawngbâwlin a chhuak a, a hnûah pawh India leh a tâwpah Africa-ah rawng a bâwl zui ta zêl a ni. Missionary society a dân chu hmuingîl taka ding zêlin ramthim rawngbâwltu 1,800-in khawvêl hmun hrang hrangah an thawk mêk a. Amah ngêi pawhin a nun chu Isuâ hnênah a hlân a ni.

Isua chu Amah ngei kan tân leh kan hnênah a inpê

Thutak hi kan en liam deuh mai mai tûr a ni lo. Intulût tih hi sîr khat nei chauh a ni lo. A hmasa berin Isua chu kan tân a inpê a. Ani chuan Pathianin min pêk theih zawng zawng chu min pe vek a, chutah keini lam pawh hi kan hlan theih apiang hlân vê tûrin min sâwm a ni. Thil tin rêng atâna thil engkim a ni ber mai. A danglamna tak chu, *engkim* Pathian tâ vek tih leh *keimâ tâ vek* tih kêr a ni. Chuti chungin, thil *tin rêng* bâk pêk theih tû mahin an nei lo.

Intukluhna Chhâwng Ngâ

Ziaktu pakhat chuan intukluhna hi chhâwng ngâ angin a ziak a

- * Tangka sum pêk/thawh hi inpêkna hniam ber a ni.
- * A dawt leh chu hun pêk a ni.
- * Chutah kan theihna leh thiamna, ataka chêtpuina a lo ni leh a.
- * Chûmi hnû-ah chuan ka hlauhna leh beiseina zawng zawng, a chung a târlan tâk zawng zawngte pawh tel veka intukluhna a lo ni leh a.

²⁵Norman B. Grubb: *Charles Studd – Kein Opfer zu groß (No Sacrifice is Too Great)*.

*** Mahnî nihna pum pui nêna intukluh—chu mi awmzia chu kan ruâhman leh nunna nêna lama Isuâ hnêna inhlanna a ni.**²⁶

A hnuhnung ber hian inhlanna tak tak a târ lang a. Kan Pâ vâna mî hnêna mahni kan inhlân hi a ropui/mak a ni, a chhan chu A hmangaihna kan rinchhan a, Isuâ tehkhin thu sawia ‘Fapa tlân bo’ ang êm kha chuan thilte kan ti vê lo. Ani kha chu a nuna beidawnna tâwp thlengin, tih ngaihna dang a hre tawh loh hnûah chauh in lama hâwn leh zâi a rêl a nih kha. A pâ in a lo hnaih leh tâkah khân, amah tâwk tûrin a pa chu a lo kal a, hlim leh lâwm takin a âng chhûngah a lâwm lût leh ta a ni. A fapa a nihna chu a pawmsak hmiah a. Chutah chiah chuan fapa khân a pâ hmangaihna awmzia chu a manthiam ta a ni. Tichuan a nun beidawnna chu hmangaihnaa intukluhnaah a chantîr ta a ni.

Vânduaina Thleng

Hê thil hi France rama thil thleng niin, entîrna thâ a ni âwm e:

French pa hausa tak nupuiin a thurûk chu tû emaw hnênah a hrilh a. Chû nû chuan bottle tê tak tê hian tûr a keng a. An nûpa kêra harsatna awm avângin mahni intihhlum a rilrûk ta a ni.

Heti hian a sawi: “Nimin mai khân ka pasal hnênah ka hrilh tawh a; mahsela, ani chuan mak leh beisei loh deuh zâwngin min chhâng a: ‘Eng thil nge i la duh belhe cheu le? Duh tâwk tâwka hman tûrin ka tangka ip i tâivawn tawh a, ka in neitu hi i ni bawk a, ka dawhkân kîlin i ei bawk thîn a. Hmuingîlna leh dinhmunin a pêk theih zawng zawng chu i tâ vek a ni a, chuti chung chuan i la sawisêl cheu sî” a ti a.

Kei chuan, “I thinlung a ni ka duh ni. Min hmangaih tûrin ka duh che a ni,” tiin ka chhâng vê thung a.

Ani chuan uâr tak hian: ‘Chû chu i nei thei lo vang. Ka thinlung hi chu hmeichhe dang puâl a ni tawh tih i hriat kha. Ka thil neih zawng zawng hi chu nangmâ tâ vek a ni a; mahse, ka thinlung

²⁶Dean M. Kelley: *How Adventism Can Stop Growing*, Ministry (February 1983), 4

te, ka hmangaihna te erawh hi chu ka lakah i ngiat tel thei lo vang, ' a ti a.'²⁷

Mi dang hmangaihtu tû mah hi, chutiang chhâna chungah chuan an hlim thei ngai lo vang.

Khâ nû khân a pasal chu eng ang taka hausâ leh neinung nge a nih a engto lo va, a duh ber chu amah, a pasala ngêi chu a ni.

“Kan LALPA ropui tak chuan ka lakah thil duh a nei a ni lo. Keimah ngêi hi min duh zâwk a ni. Isua chuan ka hun te, ka thil neih thenkhat te leh, ka theihna leh thiamnate hi A duh a ni lo.”²⁸

Keimah hi min duh a, a chhan chu Ani chuan min hmangaih a, hlim taka min siam a duh a ni.

Keini hi a hnêna kan ‘intukluh’ ngêi a ngai a, kan nihna leh neih zawng zawng nên A kutah kan inhlân ngêi tûr a ni. Pathian duh dân, enkawlina, hruaina leh kawng kawhhmuh ang zêlin kal ila. Chû chu kan *rawngbâwlina âwm rêng tia Rome 12:1*-in min kohna chu a ni.

Pathian thûin intukluh hmiahna chu, ‘*in rawngbâwlina âwm rêng a ni*’ a tih lai hian, **Pathian hnêna kan inhlanna chu kan tih theih zawng zînga kan tih âwm ber a ni** a tihna a ni. Kan dam loh leh bawrhsâwm chângte pawhin, doctor thiam ber berte pan bâka tih âwm dang kan nei ngai chuâng em ni?

Kawng kan bo châng pawhin chinchâng hre tak (guide) kuta indah bâk tih tûr âwm dang eng nge kan neih chuân ang?

Pathian nêna inkhâikhin râlah chuan, kei hi mi rethei, mi mâwl leh tanpui ngâi tak ka ni. Chutiang chung chuan Pathian kuta tlûk luh chu a tih chî viau dawn lo’ m ni? Min siam a, min hmangaih a, ka mamawh zawng zawng min phuhrûksak duhtu chu rinchhan tûrin hei hian min kawhhmuh a ni. Pathian hnêna kan intukluhna zârah, a hmangaihna leh thiltihtheihna chin lêm nei lo chu kan ta puâl a lo ni thei ta a. **Amâ hnêna intukluh**

²⁷Oswald Smith: *The Man Whom God Will Use*, 26.

²⁸Johannes Mager: *Unser größtes Bedürfnis (Our greatest need)*, published by Werner E. Lange, Lüneburg 2011, Seite 48.

hmiahna hi châna ni lo vin, engkim neih vekna hnâr a ni zâwk!

Pathian Kaihhruai Nuna Lûtin

Pathian hnêna kan intukluh hmiahna hi, Isuan min pêk a duh ngawih ngawih ‘*nun tam zâwk*’ (*Johana 10:10*) neih theihna bul a ni. Hê inpêkna hi soal hnehna a ni bawk a, chû chu *Thupuan12:11*-in heti hian a sawi: 1) “*Berâm No thisen avâng leh* 2) *an hriattîrna thû avângin ani chu an hneh a ni,* 3) ***thih ngam khawpin an nunna an ngainêp bawk a,***” tiin. Hei hian soal leh Setana hneh tûr chuan inhlan pumhlûm hmiah a ngai tih a târ lang a, chû chu kan tih theih zawnga ða ber a ni bawk.

Kristâ Tehkhin Thûte tih bû-ah heti hian kan hmû:

*“Mi tû mahin, an nungchang ða hlel lai ‘ka chingfel thei lo,’ ti ngai suh se. Chû chu i thutlûkna a nih hrim chuan chatuan nunna chu i nei hauh lo vang le. I nungchang siam ða thei lova i inhriatna chu i duhthlanna inngat a nih avângin, i tân hnehtu nih theih ngaihna a awm rêng rêng lo. I harsatna lo chawr chhuahna chu thinthlung thianghlim lo leh, **Pathian thununna hnuaia awm duh lohnate hi a ni.**”²⁹*

“Mihring bote zawng chhuak tûra mahni intiruak vek Isua hnênah, a tam lam tehsên rual loh Thlarau Thianghlim pêk a ni a, chutiang bawkin kan chhûnga Thlarau Thianghlim a chên theih nâna A hnêna intulût vek, Krista zuitûte hnênah Thlarau Thianghlim pêk a ni vê ang.”³⁰

Hetah hian hêng hi kan hmû:

* Thlarau Thianghlim kha Isua-ah teh sên ruâl lohin a chêng.

* Chutiang bawka Thlarau Thianghlim chu keimahnia a lo chên theih nâna intukluh hmiahna chu nei vê tûrin min duhsak a ni.

²⁹Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 285.

³⁰Ellen G. White, *Malsâwmna Tlâng*, (2nd Edition, 2011), p. 26.

- * Hei vâng hian Isuan hetiangin thû min pe ta a ni: “Thlarauva khatin awm rawh u,” tiin. Ƨawng bul lama hê thu awmzia tak chu: “Thlarauva khatin awm zui zêl rawh u,” (*Efesi 5:18*) tihna a ni.
- * Isuan a tum tak chu nun tam zâwk kan neih theih nân a ni (*Johana 10:10; Kolosa 2:10*).

Engin nge intukluhna tûr chu min dâl thei?

Ka tân chuan ka eizawna hnâ hi a ni phawt mai a. Dik tak pheih chuan, intukluhna ka neih hnûin Pathianin kohhran enkawltu (pastor) atân min ko ang tih ka hlâu a ni.

Edwin Orr pawhin harsatna dangte a tâwk nuâl mai a. ‘Ka tlangvâl chhuah tih lamin, LALPÂ hnêna intulût hmiah tûr ka ni tih Chiang taka inhriatna ka nei a.... Ka nuna a wawi khat nân Pathianin ka hnênah thû a sawi tih ka Chiang a. Thlarau Thianghlimin ka thinlungah thû a sawi a. LALPÂ hnênah chuan ‘Amâ hnênah engkim hlan vek ka duh a ni’ tih ka hrilh a. Ka thinlung chhûngah âw hian, ‘I la ngainat zâwng tak sualte hi engtin nge ni ang?’ tiin min zâwt a.... Chûng sualte chu inpuângin, ti nawn leh tawh lo tûrin ka intiam a. Ka thinlung chhûngah chuan, ‘I duhna leh ruâhman lamte hi?’ tiin min zâwt leh ta a ni.

Hê thil tak hi chu mak ka tiin, thin a Ƨhâwng ngêi mai.... Tichuan LALPÂ hnênah chuan, ‘Kal tûra min duhna apianga kal emaw, ina awm emaw pawh ka inhuâm vek e,’ tiin ka hrilh a....

Chutah Pathian Thlarau chuan ka nuna ka ngaihhlut Ƨhin, ka milem chungchâng chu min hrilh leh ta thung a. Chû chu ka hmangaih êm êm ka bialnû a ni. LALPA chuan ‘bânsan tûrin ti dâwn ta che ila i bân thei ang em?’ tiin min zâwt a. Chutah chiah chuan keimâ duh dân chuan dâlna min siamsak a ni tih hriat thiamna ka nei ta chat mai a ni. Chutiang thleng thlenga inhlanna neih chu ka inhuâm ta lo....

Chuta chinah chuan Thlarau Thianghlim pawhin min be zui ta lo. Ka thinlung chu ruâk leh eng mah lo a ni zui ta nghâl a. Chutiang ka nih chu inhre Chiangin, Thlarauva khah châkna chu

ka nei lian leh ta hlê mai a. He mi ÷um hi chuan LALPÂ hnênah inhlanna pum hlûm ka nei leh ta a ni. Amâ hnêna chutiang ka nun nêh lama intulût tûrin ka inpeih a....

Ka thinlung chu sawi hleih theih loh hmangaihna, lâwmna leh thiltihtheihnain a khat liam ta a ni....

Tichuan, ka nuna a vawi khat nân Pathian leh Chhandamtu Chiang taka hriatna neiin, Kristianna hi thurin leh finna thû mai a ni lo tih hriatna ka lo nei vê ta a.–Pathianin Edwin Orr-a nun hmangin thil ropui takte a ti ta a ni.³¹

Keimâ chungchâng bîkah chuan, ka harsatna chu ka eizawna hnâ a ni a; Edwin Orr tân erawh kha chuan a ‘bialnû’ a ni vê thung. Nang pawh harsatna i tawh chu eng pawh lo ni se, LALPÂ hnênah i la intulût hmiah rih lo a nih chuan, rilru intipâu khauhin A kutah inhlân pum hlûm hmiah ang che. Tichuan LALPAN nasa takin mal a sâwm dâwn che nia.

I ÷awngtai ang u: Kan Pa vâna mî, mi engthâwl kan nih theihna tûra Nangmâ hnêna intulût tûra min duhsak êm êm avângin lâwmthu kan sawi e. Mî thara min siam tûrin, kan nun kawngte min tihtluân sakin, keimahniah lo chêng ang che. Nangmâ chakna zâra kawng tin rênga zui zêl tûr che a, khêk nei hauh lo va Nangmâ hnêna nî tina intulût tûrin min ÷anpui ang che.

LALPAN kan duhthlanna min zahsak ÷hîn

Pathian rinchhan rawh! Engkim-hria i nih chuan, Pathianin hruai zêl a duhna che kawng lam chu i thlang ngêi ang. Pathian hmangaihna tâwp chin nei lo lama kan inhlân pumhlûm tawh chuan hlauhna leh khêk eng mah kan nei tawh lo vang.

Pathianin mihringte duhthlan theihna kalhin eng mah a ti ngai dâwn lo. Kan Pathian ropui tak hian kan mimal nihna hi min zahsak a. A thil thlâwnpêk zîngah zalênna hi a ngaihhlut tak mai a ni a. Chuvâng chuan, Pathianin keimahnî remtihna min ngâk ÷hîn a, Amah kan sâwm hunah chiah a lo che ÷hîn a ni. Zalênna

³¹J. Edwin Orr: *Volle Hingabe (Full Surrender)*, Kassel 1965, page 108ff., shortened.

hi chunglam thilpêk a ni a. Zalênna hnuaiyah chiah hmangaihna hi a thang puitling thei a ni.

Pathian hnêna kan intukluhin mahni ruâhmanna kan bânsan vek dâwn tihna a ni em?

Pathian hnêna kan intukluhin mahniin tum eng mah kan nei thei ta lo em ni? Kaihbû ang lek lo ni tain, Pathianin a duh duhin min chaih dâwn ta tihna em ni? Teuh lo mai! Engtin nge chutiang chu a nih tehlul ang ni?

Pathian hnêna kan inhlan pumhlûm thak hian, kan âtna, ngaihtuahna famkim lo, mâwlina leh puitlin tâwk lohna zawng zawng chu Pathian ruâhman thafamkim, ropui leh fîng tak hnuaiyah ka dah ta tihna a ni zâwk a. Chunglam hruai/khalh tûrin kan indah ta zâwk tihna a ni.

Kan duhnate kan hnâwl kher a ngai lo va, **kan hmang khaw lo** tawh dâwn lo tihna mai a ni. Pathian ruâhman leh duhdân kalha chutiang ruâhman kan neih ang chî chauh chu kan bânsan dâwn a ni. A nihna takah chuan, kan luhlulna ang chîte hi kan sâwizawi a ngai ang chu.

Ellen G. White-in heti hian a sawi: “*Nimahsela mi tû emaw chuan, ‘Mahni kawng chhetê tal, mahni duhzâwng chhetê tal ka ti thei dâwn lo em ni?’ a ti a.—Thei lo vang, mahni kawng zawh chungin vân lalramah i lût thei vang. “Keimâ kawng” chutiang rêng a awm lo vang. Mihring kawng a enga mah hi vân lalramah a awm thei dâwn lo. Kan kawngte chu Pathian kawngah kan chhui lût mai zâwk tûr a ni.*”³² (En tel tûr, *Isaia 53:6*)

Mî tû pawh Pathian leh A thu hmanga kaihhruai nih hnar tlat a, ‘chunglam kaihhruaina hnantûte chu an rilru ngaihtuahna zîm tak rinchhanin an nung a ni.

³²Ellen G. White:, *Advent Review and Sabbath Herald*, 23 February 1892.

“Kan duhna leh Pathian ruâhman a inrem phawt chuan, tihdanglam lohina a awm reng ang; dik tak phei chuan chutiang bânsan chu a dik lo hial zâwk.”³³

Ellen G. White-i pawhin hetî hian a zîak: “*Mihring ruâhmannain Pathian ruâhmannana a thlâwp phawt chuan, engkimtithêi a lo ni ta mai thîn a ni. A thupêk anga tihtûr rêng têngte chu Amâ chakna hmanga hlen a lo ni ta a. Ti tûra min tih zawng zawngte chu hlenchhuah theih a lo ni ta a ni.*”³⁴

“Thlarau Thianghlim kaihhruai nih kan inphal hian, thachat leh thaṭhum ang kan ni ta lo. Chû âi chuan, zalênna famkim neiin kan nung ta zâwk a ni.

2 Korin 3:17-ah hetiangin kan chhiar: “... *LALPÁ Thlarau awmna hmunah chuan zalênna a awm thîn.*”³⁵

Chunglam hruaina hnuaiia nun chu

Thufingte 3:5-6 thû hian hei hi a kalh em? “*I thinlung zawng zawngin LALPA chu rinchan la; mahnî hriatnaah inngat suh. I kawng zawng zawngah Amah chu hre reng la, i kawngte chu a kawhhmuh zêl ang che.*”

Mi tam tak chuan hei hian mahni rilru ngaihtuahna neih vê pawh a ngai lo ti angin an ngai thîn a. A nih loh leh, mahnî ngaihtuah finna hman vê a ngai lo tiin an ngai. Chutiang ngaih dân tluka dik lo chu a awm thei âwm lo vê! Pathian chuan kan ngaihtuah finna hi hmang thîn tûrin min duh a. Kan ngaihtuahna leh Amâ ngaihtuah finna chu zawm thîn tûrin min sâwm zâwk a ni.

Thil lian thamah leh tê tham tê thlenga thinlung zawng zawnga thuâwih thîn Daniela leh a thiante kha, Pathianin mi dangte âiin a lêt sâwmin finna a pe hnem zâwk a ni lo’ m ni? Pathian chuan kan rilru ngaihtuah finna hi a ṭha theih tâwpa hmang tûrin min

³³H. W. Smith: *Christsein täglich (Being a Christian daily)*, 73.

³⁴Ellen G. White, *Christian Service* (1925), p. 258.

³⁵David Wolkwitz: *Der Weg zu einer kraftvollen Erweckung*, (NRW-Vereinigung), 25.

duh a, chutih ruâl chuan A finna tâwp nei lo chu zawm tûrin min duhsak tel tho bawk.

Kawng kawhhmuhna khâwl (GPS) nêna car khalh ang deuh a ni a. Chutih laiin kawng pêngah te, tlân chak zâwng te, traffic jam leh a hêl dân tûr chena GPS thurâwn chu zâwm tûra thurâwn pêk kan ni. Chutiang chuan kan thang rei zâwng tûr leh kan thlenna tûr nên lam kan hre thei ang. German ram khawpui pakhat, Munich chhûnga vêng chin ka hriat that lohna lama mi thi vuina hmang tûr ka nih tumin GPS hawh a ka hman kha ka theihngihl mai thei lo. GPS chu ka ƣangkaipui ngêi mai, harsatna nei miah lo vin ka kalna tûr chu ka thleng thei ta mai a ni. Pathiana inngatin, rinchhan rawh, a zirtîrna te, a tehfung te, a thurâwn te hi chutianga chunglam kaihruaina kan dawnna chu a ni.

Khâwl/hmanraw rinhlelh chungchâng

Khawvêl Indopui 2-na hun lai khân, British thlawhtheihna pakhat chu Italy ram thliarkâr pakhat, Sicily aƣanga North Africa lama thlâwk tûr a ni a. Thlawhna tûm hmun lamah chuan zânah êng chhit an phal loh avângin pilot-te chuan an khâwl hmanruâ chu an rinchhan a ngai a. An rilrûa thlawh hun chhûng tûr anga an ngaihuât chu an la thleng lo chungin, an khâwl chuan an kalna tûr an thleng tawh tih a entîr tlat mai sî a. Thil ni theia an ngaih loh avângin an thlâwk zui zêl a. Sahara Thlalêr chung a thui fê an thlawh hnûin an tisial a ni tih an hre chhuak leh hnuhnawh chauh mai sî a ni. Chutah tuialhthei chu an tlâkchham leh tâk sî avângin thlalêrah chuan an tûm a ngai ta tlat mai. Tui in tûr an lo pài tam tâwk bawk sî lo nên, thlalêr khaw lumah chuan tuihâlin an thih phah ta vek mai a ni.

A hnû deuh fêa thlawhna zawngtûten an hmuh leh chuan, an thlawhna hmanruâte chu a ƣha vek sî tih an hmu chhuak a. A thlawhna tûr taka a thlawh avâng khân an tûmna tûr kha an thleng hmâ a lo ni zâwk a. Mahse, pilot berin an hmanraw khâwl âia mahnî ngaih dân a rinchhan zâwk avângin an vânduaipui ta a ni. Thutlûkna dik lo an siam a lo ni.³⁶ Pathian min hruaina hi

³⁶*Aller Diener*, II/III (1983), 142.

inngah nân kan hmang thei a; keimahni ngaih dân âi chuan Pathian thûa inngah hi a him zâwk fê a ni.

Zângruh nei [Ding ngîl thei] mîte

Isua Kristâ hnêna kan intukluh avângin rilru ngaihtuahna nei lo ang mai kan ni chuâng lo vang; dik tak pheï chuan finna leh hawihhâwmna nei, mahni invêng him thei tûra ding char thei kan ni zâwk ang. Daniela leh a thiante chanchin kha ngaihtuah leh teh. Tlangvâl chhuak zawt chauh an la ni nân, zângruh nei, ei leh in thû-ah pawh Pathian chung a rinawm tlat an ni tih chu bung 1-naah kan hmû a ni. A nih loh leh, tlangvâl an nih tawh hnû, rawhtuina meipui hmachhawn tûr a ni mai tawh chung a thutlûkna an siam dân, bung 3-a mi kha ngaihtuah teh. Chutiangan, kum upa lam a nih tawh hnûa Danielan sakeibaknei pûka paih tûr a ni chung a rilru puthmang bung 6-a lo lang pawh kha chîk takin ngaihtuah teh.

Mahni-ingaihlû nge Kristâ zâra hlû

Kristâ hnêna intulûtte rêng rêng hian anmahni hlutna an engto vak a ngai lo, a chhan chu Krista-ah chuan hlutna nasa tak an lo nei ta sî a ni. *Tihdam Rawngbâwlina* bû-ah heti hian kan chhiar: “Hna tha tak thawk tûra mi tling tam takte hian, thawh hlawhtlin theih an nei tlêm thei hlê, a chhan chu an beih nêp êm thìn vâng a ni. Mi sâng eng emaw zât chuan an dam chhan pawimawh eng mah nei lo ang leh, dinhmun sâng thlen tûr nei lo ang maiin an hun an hmang liam thîn. A chhan pakhat chu anmahni inngaih hniamna an neih thìn avâng a ni. Krista khân kan man chhiarsên rual loh A lo pe tawh a; chutianga kan man pêk tawh azirin keimahni hi kan hlu êm êm a ni tih inhre tûrin min duh a ni.”³⁷

Hmeichhe pakhat chuan Thlarau Thianghlîma a lo nun tan tâk hnû nun chu hetiang hian a sawi: “Kristaa ka hlutna chu ka chhar chhuak ta a ni,” tiin.

³⁷Ellen G. White, *Tihdam Rawngbâwlina* (2nd Edition, 2014), p. 498.

Kan duhna tulût târa ÷awngtaina

Tlangvâl pakhat chuan Thlarau Thianghlima khah duhin rawngbâwltu (minister) a berâwn a, a manganpui hlê a ni. Rawngbâwltu chuan, “Pathian hnênah i duhna i hlân pum hlûm tawh rêng em?” tiin a zâwt a.

Tlangvâl chuan, “La hlân pum hlûm chiah lo ve, ka hlâu deuh a,” tiin a chhâng a.

Rawngbâwltu chuan, “A nih tak chu. I duhnate Pathian hnêna hlan pum hlûm hmâa (Thlarau Thianghlim dîla) ÷awngtai chuan awmzia vak a nei lo vang. Tûnah hian khêk nei miah lo va LALPÂ hnêna hlan nghâl i duh em?” tiin a zâwt a.

Tlangvâl chuan, “Ka thei rih lo,” a ti a.

Rawngbâwltu chuan, “A nih leh, Pathian chu tihsak tûr chein i duh em?” tiin a zâwt a.

Tlangvâl chuan, “Aw, duh e,” tiin a chhâng a.

Rawngbâwltu chuan, “Chuti chu, tûnah LALPÂ hnênah dîl nghâl rawh le,” a ti a.

Tichuan tlangvâl chu heti hian a ÷awngtai ta a ni: “Aw LALPA, mahnia duhna rilrû ka put hi min tih ruahsak ang che. Nangmâ duh dân hnuai intulût hmiah tûrin min pui la. Keimâ duhna chu min tihtlâwm sak ang che. Isuâ hmingin ka dîl a che,” tiin.

Chutah rawngbâwltu chuan heti hian a zâwt a: “A lo thleng ta em?”

Ani chuan, “Pathian duh dân anga ka dîl avângin a lo thleng ngêi tûr a ni. Ka dîlna pawh min ngaihthlâksak tih ka hria a, ka thil dîl chu ka hmu ngêi ang. (1 Johana 5:14-15) Aw le, a lo thleng a, ka duhna chu hetah hian ka nghat ta zâwk e,” a ti a.

Rawngbâwltu chuan: “Tûnah chuan Pathian hnênah Thlarau Thianghlima khah liamna [baptisma] chu dîl rawh le,” a ti a.

Tlangvâl chuan ÷awngtaiin, “Aw LALPA, Thlarau Thianghlima baptisma chu min chantîr tûrin Isuâ hmingin ka dîl a che,” a ti a. Chutianga a dîlna a thlen hnû lawk chuan a lo thleng zui ta nghâl mai a ni.³⁸

³⁸R.A. Torrey, *Der Heilige Geist – Sein Wesen und Wirken*, (Frankfurt, 1966), 151.

Kan Pa vâna mîin a hnêna thil kan dîl dâwna tih hmasak ngâi a siam hi thil mak-ropui tak a ni. Hê ɽawngɽaina aɽang hian thil pahnih kan zir chhuak thei ang: 1) Hê tlangvâl hian thutiamte rinchhana ɽawngɽai chungchâng chu a lo hre tawh ɽhîn tih a lang a. A dîlnaah pawh LALPÂ duh dân ang zêla dîlna chu chhân nghâl a ni dâwn tih thutiam chu a chham tel ngat a. (*Mimal Harhthar Nâna Kailâwn* tih hê lehkhabu ziaktu vêkin a ziahah chuan thutiamte rinchhana ɽawngɽai chungchâng chu sawi fiah a ni.) 2) Mahnî ngei inhlanna nêna Pathian ɽanpuina pawm tûrin tlangvâl khân duhthlanna a siam a ni.

Kan nun khalhtu: Duhthlannate

Zalên taka mahnî duh ang ngêia duhthlanna siam hi kan nun khalhtu a ni tih chu kan hre tlângin a rinawm a. Hê theihna chungchâng kan manthiam lehzual nân tlêma sawi fiah deuh ka duh a ni.

Lawng lian passenger phur ɽhîn “Queen Elizabeth” an tih ruângâm chu a khalh kâwina lêt 1,300 lâiin a rit zâwk a ni. Chumi awmzia chu, a khalh kâwina chuan amah âia a lêt 1,300-a rit chu a kâwipui thei tihna a nih chu. Kan nun khalh kâwina pawh chu duhthlannate kan siamna lai tak chu a ni. Pathian hnênah kan duhnate kan thlen chuan, ɽanpuina kan mamawh ang zawng zawng chu kan hman mai theih tûrin min rawn chhawpsak ta ɽhîn a ni.

Chonate

Kristâ hnêna intukluh chungchângah chuan, mahni tân maia nun kan duh nge, Pathian tâna nun kan duh zâwk chu thlang fel tûrin duhthlang tûra zalênna kan nei a ni. Mi tin te, a bîkin ɽhalaiten zawhna an inzawh fo ɽhîn chu, mahnî duh dân ang angin an nung dâwn nge, Pathian rawng an bâwl dâwn tih a ni ɽhîn.

Khawvêl thila neih nunna leh hlimhlawp thilte han chen hi nuâm viâu dâwn angte pawhin a lang a ni thei e; mahse, hêng

thilte hian thilnunga hlimna tak tak an thlen thei ngai lo, neih belh zêl duhna lian zâwk a hring zêl mai a ni. Mîin a neih tam poh leh a duh belh nasa ting mai a; German thufing ang maiin a lungâwi lohna leh phun leh chiarna a pung tiâl tiâl a ni mai. A tâwpah chuan chutiang duhna chuan min thunun tlat lawi sî ðhîn a.

Chona dang la awm belhchhah zêltu, kan ngaihthah mai theih sî loh chu, kan chungga thuneitu, hêng chhôngkua te, sikul te, kohhran leh kompani or khawtlâng pawhin Pathian duh dân kalh ni sî chu kan lakah an lo phût vê tlat bawk sî ðhîn a ni.

(Thlarau Thianghlim—A Nihphung leh Rawngbâwlna)

Isuâ hnêna kan nunte kan intukluh hunin, Pathian thil ngaih pawimawh hlen chhuak tûra chakna leh huaisenna kan nei ang a, fîng leh hawihhâwm takin kan dinhmunah nghet takin kan ding thei dâwn a ni. (en tûr, *Daniela 1*)

Pathian hnêna ðum khat chiah nun hlan hi a tâwk em?

Kan lo pianthar hian Isua Kristâ hnêna intukluhna chen chu kan nei ngêi ðhîn a. Hê intukluhna, ðawngtâina leh Bible zirna a tâwk a fang nei a, rilrûa pawmna nghet nei a, baptisma channaa nemnggeh niin, chû chu chatuan daih tûr a ni. Hetianga Isuâ hnêna intukluhna hi Pathian thû chuan ‘Pathian nêna thuthlung’ angin a sawi a.

Nî tina inhlanna nên chuan a danglam deuh. Inhlanna tih te, piantharna tih te emaw, inhlann tharna tih angte pawha sawi a nih ðhîn avângin mi ðhenkhat tân chuan ngaihsual theih te pawh a ni ðhîn. Chutiang sawi fiah nân, kei chuan ‘inhlann tharna’ ka ti mai teh ang.

Nî tina **inhlann tharna** (or intukluhna, piantharna) awmzia chu, waviin hian Pathian hnêna thû ka thlun tawh kha ataka

nunpui ngêi ka duh a; thuthlunga din ngheh tlat ka duh tihna a ni. Chutiang a nih avâng tak chuan nî tina ƣawngƣaina neih hi a pawimawh hlê a, “LALPA, ka nihna leh neih zawngte nêi i hnênah mahni chawpin ka inhlân e,” tiin ƣawngƣai ƣhîn ang che.

Hê thuthlunga ka din ngheh reng chuan, eng mah ka engto zui tehchiam a ngai lo. A kuta ka kawltîr zawng zawng chu Pathianin a vawng him thei sî a. Pathian chuan a thû hi a vawng reng ƣhîn a. Ani chuan inƣhenna thû rêng a sawi vê dâwn lo. Bible chuan Krista nêna thû kan thlun hi inneihna nêi a tehkhin a ni.

Morris Venden chuan hetiang hian a sawi: “Kawppui neih reng i tum a nih loh chuan nupui-pasal inneihna ngawt chuan awmzia vak a nei lo tih a Chiang a. Nupui-pasal neih phawt loh chuan innei pawh i ni thei chuâng lo.”³⁹

Kan intukluhna a nihna ang taka vawng nung reng tûr chuan, Isuaa awm zui reng a ngai a. Chuvâng chuan a nia Isua pawh khân *Johana 15*-ah ‘awm reng’ tih kha vawi kuâ emaw lai a sawi nawn rêng ni.

“Tû pawh keimaha awm reng a, kei pawh amaha ka awm rengna chu, chû mê chu tam takin a rah ƣhîn; keimah lovin eng mah in ti thei sî lo Keimaha in awm reng a, ka thû nangmahnia a awm reng bawh chuan in duh apiang dîl rawh u, in tân tihin a awm zêl ang.”

Nun tam nei tûr chuan Isuaa awm reng a ngai a. Amah nêna inpâwlna zârah rah chhuah nei nun—nun hlim, thiltithei, hnehna nun theihna hlu tak neiin kan nung thei ang. Pathianin kan nunah thil ropui takte min tihsak thei a. Hê thutak hi kan manthiam phawt chuan, kan nun min her danglamsak vek mai dâwn a ni.

³⁹Morris Venden, *95 Theses on Righteousness by Faith*, p.133.

Isuâ hnêna intukluh chungchâng kan sawi chu hê hla thu hman
hian a tlâng i`n kâwm dâwn teh ang u:

1. LALPA, i thû ang ni zêl rawh se,
Bêlvawtu i ni, hlum ka ni e;
Siamin min chei la, i duh angin,
Inpumpêka ka nghah lai che hian.
2. LALPA, i thû ang ni zêl rawh se,
Tûnah min chhinin, min enfiãh teh;
Min rawn sil la, vûr âia vârin,
I hmâah kûnin ka nghah lai hian.
3. LALPA, i thû ang ni zêl rawh se,
Mangang, hliam tuâr hi min pui ang che;
Thiltihtheihna i tâ a ni e,
I kut nghatin, min tidam ang che.
4. LALPA, i thû ang ni zêl rawh se,
Ka nunna chungah thû nei ang che;
Thlarauvin min rawn thun khat langin,
Keimahah Krista an hmun theih nân.⁴⁰

“LALPA, ka nun tlan tûrin i thî tih ka ring a. Ka tâna i nun min hlâna chuti taka min ngaihlû i nih chuan, ka chhâng lét vê ang che. Ka nunna leh theihna neih zawngte chu ka hlân a che. Nangin vawng reng ang che.”⁴¹

⁴⁰Seventh Day Adventist Hymnal, *Have Thy Own Way, Lord*, words by Adelaide Pollard.

⁴¹Ellen G. White, *Faith and Works* (1979), p. 16.2.

B U N G 3
NANGMAHNIA AWM ISUA

Keimaha Isua a lo chên theih nân eng thilte nge ka tih hmasak tûr?

Engtîn nge “Krista chu keimahah a awm rêng” theih ang a, ka nunah rah a chhuah ang? Hlawhtlinna ropui ber chu: Pathian famkimna ataka chan.

Ellen G. White: “... sâkhuana awmzia chu thinlunga Krista a lo chên rengna hi a ni.”⁴¹

*“Krista chu kan chhûngah, A Thlarauin a chêng a, rinnaa Pathian Thlarau, thinlunga chêtîrna chu chatuana nunna inţanna chu a ni.”*⁴²

Hei hi chhinchhiah teh:

1. Thlarau Thianghlimin Krista chu keimahnia a lo chêng a.
2. Rinnain Thlarau Thianghlim chu kan chang a.
3. Hei hi chatuan nunna inţanna a ni.

Isuan Thlarau Thianghlimin keimahnia lo chên a duh tih hria a, ataka a lo chên a, Thlarau Thianghlima ka lo khahna hi ka tân thil pawimawh tak a ni. Hei hi Bible thutak ropui tak chu a ni.

Krista-ah Awm Reng Rawh

Isuan Thlarau Thianghlima keimahnia a lo chên zâra inkûngkaihna duhawm tak min neihpui a duh a ni mai lo va, keimahnia lo chên reng a, Pathian nêna inlaichînna thûk zâwk min neihpui a duh a ni.

Johana 15:4-ah heti hian a sawi: “Keimahah awm reng rawh u, kei pawh nangmahniah ka awm reng ang. Pêng chuan a kûngpui a zawm reng loh chuan rah a chhuah thei lo angin, nangni pawh keimaha in awm reng loh chuan rah in chhuah theih lo vang.” Hei hi sâwmna duhawm tak a nih

⁴¹ Ellen G. White: *Review & Herald*, May 24, 1892, par.

⁴² Ellen G. White: *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 432.

ruâlin, thupêk pawh a ni nghâl a. Chumi awmzia chu, Pathian thiltihtheihna zârah Kristian nun nghet chu kan nei thei tihna a ni.

Isuan ‘awm reng’ tih thû hi uâr taka sawiin, helai thû-ah ngawt pawh hian wawi sâwmpakhat lai a hmang nawn a ni (*Johana 15:1-17*). Amah nêna inlaichînna neihpui reng tûrin min duhsak a ni.

Ellen G. White chuan heti hian a sawi chiang a: “*Kristaa awm rengna chu A Thlarau dawn rengna leh, A rawngbâwlna atâna khêk nei lova nun hlanna a ni.*”⁴³

Hmun dangah pawh heti hian a sawi bawk: “*Hmâ kan sâwn zêl theih nân chunglam mî nêna inzawmna neih reng a pawimawh a. Pathian Thlarau chu eng emaw chen kan lo dawng tawh pawh a ni thei; mahse, rinna leh ãawngtâina zârah Thlarau dawn belhna kawng chu kan zawng zui zêl tûr a ni.*”⁴⁴

Chû bâkah, “*Amah (Isua) chu anmahni hmangin a nung chhuakin, anmahni tithianghlimtu Thlarau thâwkkhumna chu an dawng ang a, nuna Amah seng luhna pawimawh tak chu a lo awm ang.*”⁴⁵

Davidâ ãawngtâina hi keimahnî tâna thutiam angin kan hmu thei bawk ang: “*Aw Pathian, keimahah thinlung thianghlim siam la; ka chhûngah thlarau dik tak siam thar leh ang che,*” (*Sâm 51:12*) tiin.

Pathian Thiltihtheihna Hnâr chu tlânin

Mi tam tak chuan Pathian thiltihtheihna hnâr tlân/châwi tih awmzia hi an manthiam vê lo tlat mai. “*...A Pathian thiltihtheihnain nunna leh Pathian ngaihsakna lam kawngah chuan thil zawng zawng min pe....*” (*2 Petera 1:3*) tawh chungin, chûng mîte chu thlarau pachhe takin an nung tlat mai.

⁴³Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, (2nd Edition, 2014), p. 676.

⁴⁴Ellen G. White, *Ye Shall Receive Power* (1995), p. 307.3 (October 24)

⁴⁵Ellen G. White, *Ye Shall Receive Power* (1995), p. 306.6 (October 23).

Texas bialah tuialhthei khur pakhat, ‘Yates Pool’ an tih chu a awm a. American sum leh pai lama harsatna namên lo thlen lai khân, chulai hmunah chuan berâm vulhna hmunpui a awm a, a neitu chu Yates a ni. Berâm vulh ngawt chuan a mamawh ang sum a thawk chhuak thei lo va, leibâ a rûl hlei thei ta lo tlat mai. Chutah tak chuan tuialhthei laihchhuah tûr zawngtûte an lo kal a, a ram chhûngah chuan tuialhthei laih chhuah tûr a awm an rin thû an hrilh a. Kompani chuan lei chhûng ril han verh chhin phawt tûrin rawtna an siam a, tichuan contract chu an sign ta a ni.

Feet 1200 vêla thûk lekah chuan thualhthei khur chu an hmu ta mai a. A vâi chuan Yates-a tâ a ni vek mai bawk sî! Khâ ram a lei lai khân, chû ram chhûnga leilung hausakna awm apiang pawh chu a tâ ni tûrin an lo zia fel diâm mai bawk a. Pa hausaw tawntâw tak meuh, rethei taka nung sî chu a lo ni reng mai! A harsatna chu eng nge ni le? A ram chhûngah tuialhthei a awm tih a hre lo miâu a lâwm!⁴⁶

2 *Petera 1:3-4*-ah hian eng thû nge chuâng i hria em? “...*A Pathian thiltihtheihnain nunna leh Pathian ngaihsakna lam kawngah chuan thil zawng zawng min pe....*” tih a ni. A bâk zawng hi chu mahnî ÷awng kâuchhehin min sawitûr teh u: Isua nêna inlaichînna duhawm tak neihna zârah, chû inlaichînna nêna ÷awngtâiin “*Chûng zârah chuan a thutiam hlu tak leh ropui nasa takte chu min pê*” a ni.

Krista kan rinna zâra Pathian fâte kan lo nih vêleh hian, Pathian roluah tûte niin, A thil neih zawng zawngte hmang theitu kan lo ni ta a ni. Pathian fanû leh fapâte kan nih theihna tûra kan mamawh apiang leh, Kristâ tâna thuhretûa kan ÷annaa rah kan chhuah theihna tûr atâna ÷ûl rêng rêng—hêng ang finna te, hmangaihna leh chakna chenin, kan duha kan hman theih tûr a ni ta vek mai. Chuti chungin, Kristian tam tak chu thlarau lam pachhia leh rethei takin an nung a, a chhan chu Pathianin a lo

⁴⁶Dr. William R. Bright: *Erfüllt mit dem Heiligen Geist—Wie erfährt man das?* (Neuhausen, 1971), 27

pêk dîm diâm tawh, thlarau lam hausakna hman ẵngkai dân an thiam loh vâng mai a ni! Pu Yates-a ang deuh kha an ni ber e. Ani pawh khân tuialhthei lama a ram hausakzia inhre lo vin, rethei leh sum tlachham rêng rêngin a nung vê a nih khâ!

Isuâ sâwmna hmanhmawh thlâk: Thlarau Thianghlim Dîla Tawngtai

Bible-ah hian châng danglam bîk deuh tak a awm a, chutah chuan LALPA Isuan Thlarau Thianghlim dîla ẵngtai tûrin vawi sâwm emaw lai min hrilh nawn a ni. Chutiang taka thil hmanhmawh puiawm dang, ‘Keimahah awm reng rawh u’ tih bân dîl tûra Isuan min koh pawh kei chuan ka hre lo. Hê chângah hian ‘ẵngtai’ kha thupui ber a ni a. Thlarau Thianghlim dîla ẵngtai chungchâng chu *Luka 11:9-13*-ah a chuâng (*en tel tûr*, bung 1 “Isuâ Thilthlâwnpêk Hlu Ber”).

Isuâ thupêk: Thlarauva khatin awm rawh u.

Hê thu pawimawh tak hi sawi nawn satliah kan duh mai a ni lo va, hê bung a: “**Amahah in famkim**” tih pheih hi chu chîk lehzuala ngaihtuah zui tûrin kan inchah duh a ni.

Ellen G. White chuan heti hian a sawi: “Isuâ hnênah... Thlarau Thianghlim kha chin nei lo va [nî tina] pêk a ni thîn a. Tichuan Amâ chênna atâna thinlung hlântu [nî tina LALPÂ hnêna Thlarau Thianghlim dîl thîn] Krista zuitu hnênah pêk chhâwn a ni ang.”⁴⁷

“Amah LALPA ngeiin, ‘Thlarauva khatin awm rawh u,’ tiin min hrilh. Hê thupêk hi a thleng famkim ngei dâwn tih A tiamna a ni nghâl bawk. Kristaa “Pathian nihna famkima awm” leh Amahah vêk chuan keini pawh ‘tihfamkim kan nih vê hi Pâ duhzâwng’ a ni,” (*Kolosa 1:19; 2:10*).⁴⁸

Heta kan thil zir chhuah chu:

* Thlarau Thianghlim chu Isua-ah khân tehsên ruâl lohin a chêng.

⁴⁷Ellen G. White, *Malsâwmna Tlâng*, (2nd Editon, 2011), p. 26.

⁴⁸Ellen G. White, *Malsâwmna Tlâng*, (3rd Edition, 2014), p. 29.

- * Chutiang bawka Thlarau Thianghlim chu keimahnia a lo chên vê theihna tûra intulût hmiah tûrin min duh a ni.
- * Hei vâng hian Amah Isua ngêi khân: ‘Thlarauva khatin awm rawh u’ (*Efesi 5:18*) min ti ta a ni.
- * A thil tum chu nun tam kan neih theih nân a ni (*Johana 10:10; Kolosa 2:10*).
- * Tichuan, Amaha kan awm reng chu a ngai ta a. Keimahnia Isua lo chênna chuan rah ropui tak a chhuah ðhîn a ni.

Rinna Nêna Tawngtai

Hei hi rinna nêna tawngtai chungchâng a ni. “...*Tichuan rinna avângin Thlarau tiam chu kan hmuh theih nân,*” (*Galatia 3:14*).

–“*Nimahsela, rinna lo vin Amâ lâwmzâwng mi nih ruâl a ni lo.*” (*Hebrai 11:6*)

–“*Tichuan Krista chu rinna avânga in thinlung a chên theih nân a ni,*” (*Efesi 3:17*).

Thlarau Thianghlim dîla kan tawngtai hnû hian, atakin kan chang ngêi ðhîn a ni tih hriat hi a pawimawh khawp mai. Kan Pa vâna mi chuan Amaha rinna kan neih theih dân tûr kawng min kawhmmuh tawh a. Chû chu A thutiamte rinchhan chung a tawngtaina hlan a ni. (En tel tûr, “*Mimal Harhtharna Kailâwn,*” bung 5-na—A Tak Ngêia Daihriatna Lamtluâng, hetah hian tlêma Chiang zâwk deuha sawi zâu a ni.)

Ellen G. White pawhin heti hian a sawi: “***Thlarauvin kan dîl leh kan pawm theih hun a ngêk reng a ni,***”⁴⁹ tiin.

David Wolkwitz chuan heti hian a sawi belh a: “Pathian hnêna thil ‘ngiat’ tûr angin i suangtuah thei em? Hetah hi chuan Thlarau Thianghlim thilthlâwnpêk bîk kha a ni a. Chutiang thil han ngaihtuah chhin mai pawhin kan khûr titih deuh chu a ni ngêl mai. Chutiang ngaihtuah ngawt pawh chu zah lohna leh Pathian sawichhiatna angin a ngaih theih rum rum a. Mahse chutiang tawngkam chu LALPÂ thuchah kengtu hian a lehkha ziak hmun

⁴⁹Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte*, (2nd Edition, 2015), p. 93.

hrang hrangah a hmang miâu sî a ni. Ani hian eng a tihna chia h nge ni ang le?

Pakhatnaah chuan, Pathian chuan min hmangaih êm avâng leh keinin kan lo mamawh êm sî avângin Ani chuan hê thilthlâwnpêk hi min pêk a châk ngawih ngawih a ni.

Pahnihnaah chuan, hê thilthlâwnpêk hi kan tân a pawimawh êm êm a ni. Hê thil hi Pathian laka *ngiat* leh dîl tûra tih kan ni a, chû chu Amân min kaihhruai theihna tûra Isuâ chênchilh nih reng kan thlahlel a, Pathian hnêna intulût reng kan nih theih nân a ni. Chuvâng chuan rinchhan leh kan hlawhtling ngêi ang tih ring chungin kan *ngiat* ngam tûr a ni. Hê thil chungchâng hi chîk taka kan ngaihtuah a ngai rêng a ni.”⁵⁰

“Ngiat” tih hian tuipuina nasa tak nei tih a kâwk a, thil eng emaw neih duh ngawih ngawih leh mamawh, thahnem ngai taka dîl tih a kâwk a ni. Heta thu sawi lâk chhuah hi hre rengin, Pathian laka ‘ngiat’ kan hrehna, inthlahrunna chu sîrah i hnâwl daih ang u: “*Hmantlâk an nih A hria a, a hming tiropuitu an nih theih nâna A laka phût sâng tak an neihte hian A lâwm êm êm thîn.*”⁵¹

Pathian thilthlâwnpêk ropui—Thlarau Thianghlim kan dawn ngêi theihna tûr chu, thinlung zawng zawnga nî tina rinna nêna Isuâ hnêna kan intukluh phawt chuan Chiang sâ a ni mai.

Tirhkoh Paula dîlsak tawngtâina ropui chu

Hê thupui atân hian *Efesi 3:14-21* bih zui tûrin kan inchah duh a, chutah chuan tirhkoh Paulan Efesi khaw kohhran mîte tâna dîlsak tawngtâina a hlan thu ropui tak chu hetiang hian kan hmu thei ang:

1. An tân Thlarau Thianghlim thiltihtheihna a dîlsak a
2. chû chu an thinlunga Krista a chên reng theih nân te,

⁵⁰ David Wolkwitz: *Der Weg zu einer kraftvollen Erweckung*, (NRW, Abt. Heimatmission), p. 205 / *The Way to a Powerful Revival*

⁵¹ Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 752.

3. Kristâ nungchang—Thlarau rah chu—anmahniah a lo puitlin theih nân te, leh

4. Pathian famkimnaa an khahliaam theih nân a ni.

“Chuvâng chuan Krista chu rinna avânga in thinlunga chên theih nân, a ropuina ngahzia ang zêlin, a Thlarau zârah mihring chhûngnung lamah chuan thiltihtheihna tihchakin a awmtîr theihna tûr che uin, Pa, lei leh vâna chhûngkaw tin rêng hmîng châwi chhana hmâah chuan ka ðhinghi ðhîn a; chutichuan Pathian famkimna tin rêng tluka tihkhaha in awm theih nân, nangni hmangaihnaa zung kai leh nghahchhan neia awmin, mi thianghlim zawng zawng nêh chuan a zâuzia te, a seizia te, a sânzia te, a thûkzia te hriat chian theihna leh, Krista hmangaihna hriat phâk loh hriat theihna in nei thei ang,” (Efesi 3:14-19).

Engtin nge chhûnglam chakna ka neih theih ang?

Sâkhaw nun lungphûm chu châng 16-ah hetiangin târ lan a ni: “...a ropuina ngahzia ang zêlin, a Thlarau zârah mihring chhûngnung lamah chuan thiltihtheihna tihchakin a awmtîr theihna tûr che uin,” tiin.

Chakna kan mamawh a. Chaknaa khat nun chuan lâwmna a thlen ðhîn. Kan LALPA, Maka chuan kan nunah chakna tam tâwk nei tûrin min duhsak a. Hê chakna mihring chhûnga awm hi Thlarau Thianghlim zâra neih a ni ðhîn. Hê lehkhabu tê “Mimal Harhthar Nâna Kailâwn”⁵² hian nî tina Isuâ hnêna kan nunte hlan tharna neih leh Thlarau Thianghlim dîla ðawngtai ðhin pawimawhzia a târ lang a. Thutiamte rinchhana kan ðawngtai chuan, kan dîl vêleh Thlarau Thianghlim chu kan dawng nghâl dâwn tih a Chiang a. Chuvâng chuan hê lehkhabu hi chhiar nawn leh tûrin ka râwn che u a ni—a pawimawh sî a!

⁵²Helmut Haubeil: *Steps to Personal Revival*.

Krista keimahniah

A dawta lo thleng tûr eng nge châng 17-nain a sawi zui? “...*Krista chu rinna avâng a in thinlung a chên theih nân,*” tih a ni.

Hê thutak hi kan ngaihtuah chiâng tâwk em âw? Thlarau Thianghlim kan nunpui hian, Krista chu kan thinlungah a lo chêng tihna a ni a. Chû chu ataka hriatna kan nei kher lo thei a, teh hleih theih pawh a ni lo. Kan ring mai tûr a ni. Chû chu i ring a nih chuan, tûnah Amah chu bia la, A hnênah chuan: “LALPA Isu, ka thinlungah i lo chên avângin i chungah ka lâwm e!” tiin. A nih loh leh, ‘LALPA, keimaha i lo chên avângin ka lâwm êm êm e!’ tiin.

Andrew Murray chuan heti hian a sawi: “Amâ nun chu nangmâ nun pêng khat a lo nih theihna tûrin, Isuan hetiang zâwng hian a rawn kâwm/pâwl thîn che a ni,”⁵³ tiin.

Ellen G. White sawi dân chu: “*Thlarau Thianghlimin hû a neih dân chu nuna Kristâ nun neihîr a ni.*”⁵⁴ tih a ni. Chû bâkah: “*Mihring nuna Pathian anna din thar leh tûra ruâhmanah, Thlarau Thianghlim chuan mihring rilrû-ah hnâ a thawk ang a, Kristâ chênchilhna ang khân, mihring nungchang chhertu a ni dâwn a ni.*”⁵⁵

Chû lo pawh: “*Kristian hrisêl chu, ‘ropuina beisei chhan, Krista chu’ chhûng lama lo awmna chu a ni (Kolosa 1:27).*”⁵⁶

Bible chângin Krista chu **rinna zârah** kan thinlungah a lo chêng thîn tih a sawi a. Rinna lungphûm chu rinchhan ngamna neih a ni. Isuâ kuta kan nun pum pui kawltîr hmiahna a ni. Chû chu Isuâ hnêna kan nun tukluhnain a ni phawt a, chutah nî tina Isua Kristâ hnêna inhlan zui zêlnain a zui thîn.

⁵³Andrew Murray: *Bleibe in Jesus*, (Leun, 2012), p. 149 / *Remain in Jesus*.

⁵⁴*Adventist Bible Commentary*, vol. 6, edited by Francis D. Nichol (Hagerstown, 1980), p. 1112.

⁵⁵Ellen G. White: *Ye Shall Receive Power* (1995), February 8.

⁵⁶Ellen G. White: *Ye Shall Receive Power*, (1995), February 4.

Eng vângin nge Pathian hnêna intukluh hmiah leh chhonzawm zêl chu a pawimawh viau?

Rome 12:1-ah Pathianin hetiang a ti tûrin min ngên a: “Chutihuan, ûnate u, Pathian zahngaihate avâng hian, inthâwina nung leh thianghlim, Pathian pawm tlâk ni tûrin, in taksa chu inhlân tûrin ka ngên a che u; chû chu in rawngbâwlâna âwm rêng a ni,” tiin.

Thufingte 23:26-a min sâwmna pawh chu: “*Ka fapa, i thinlung min pe rawh...*” tih a ni.

Intukluhna awmzia chu chipchiar deuh zâwkin bung 2-na, “Isuâ Hnênah Intulût Rawh” tihah khân sawi fiah a ni tawh a. Chutiangan, *Krista Panna Kailâwn* bû, bung 5-na, “Pathian Hnêna Indah Hranna” tihah pawh sawi fiah a ni tho bawh.

Pathian hmangaihnaa kan intukluhna chuan malsâwmna namên lo min thlen thîn a. Kan nunte hi Isuâ kaihhruai nih kan inphal chuan, kan mihring rilru sùkthlêk (îtsîkna, thinrimna, mi dangte erna leh chutiangan rilru sual putna) lakah pawh min chhuah zalên thei a ni.

Ellen G. White sawi dânin: “Thlarau dawnna chu Kristâ nun dawnna a ni. Thlarau Thianghlim dawngtu nun chu Kristâ nungchangin a rawn fan a, Kristâ nungchang tawmpuitu an lo ni thîn.”⁵⁷

Hmun dangah pawh heti hian a ziak bawh: “*Nambar (tam) vângin hnehna kan chang dâwn a ni lo va, Isuâ hnêna kan nun kan inhlân pum hlûm zârah a ni zâwk dâwn a ni,*”⁵⁸ tiin.

Thurûk puanchhuah manthiamin

Efesi 3:18 thû kha i’n en chhonzawm leh teh ang: “...*mi thianghlim zawng zawng nêh chuan ... hriat theihna in nei thei ang.*”

Kan zâa kan hriatthiam tlân mâkmawh chu eng nge ni? A hmâ chângin a sawi fiah tâk ang khân, (Thlarau Thianghlima) Krista chu keimahnia a lo chênna thurûk, chumi zâra kan nun lo

⁵⁷Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 905.

⁵⁸Ellen G. White, *Sons and Daughters of God* (1955), p. 279.2

danglam ta kha a ni; a chhan chu Pathian hmangaihnaa zung kâi leh chuta dinngheh chu kan nih vâng a ni. Chumi awmzia chu: Keimahniah Isuan amâ nungchang a chher chho zêl tihna a ni.

Kan ûnaupa Dennis Smith pawhin heti hian a ziaik: “Hê thutak ‘Kristaa awm’ tih leh ‘Keimahniah awm Isua’ tih hi a tluangtlan viâu nân, a nihna tak manthiam erawh a harsa fû mai a, Kristian tam zâwkte hian a nih dân dik tak an manthiam pha chiah lo a ni.”⁵⁹

Paulan *Kolosa 1:25-26*-ah heti hian a sawi: “Pathian thu hril kim tûra enkawlna hnâ Pathianin in tân mi pêk ang zêlin, chûnggho rawngbâwltua siam ka ni. Mi zawng zawng laka a lo thup kumkhua thìn, amâ mîte hnêna a puan tâk thurûk kha, tûnah erawh chuan a mi thianghlimte hnênah lantîrin a awm ta...”

Eng thurûk nge? Châng 27: “*Chúng mîte hnênah chuan hnam tin tâna a thurûk ropui leh hlu tak chu Pathianin hriattîr a duh rêng a ni; chu thurûk chu, Krista nangmahnia awm ropuina beisei chhan chu a ni.*”

Kum kê leh chen chhûnga thup lo ni thîn, tûna puân chhuah ni ta chu, Thlarau Thianghlim zâra Amah Isua ngêi keimahniah lo chên a duh chu a ni. Chû chu ropuina beiseina kan neih chu a ni tih a châng hian a sawi a. Chumi awmzia chu, kan tûn hun nuna nei tûra Pathianin min duhsak, nun khat liam chu niin, chutih ruâlin chatuan nunna min pêk a la tiâm cheu bawk.

Ellen G. White-in hê thurûk hi târ langin, “Krista, nangmahnia awm” ropuina beisei chhan (*Kolosa 1:27*) chu hetiangin a sawi:

“Hê thurûk hriatna hi thurûk dang zawng zawng hriatna a ni a. Thankin tih awm lova than zêl theihna tûrin lei leh vân rohlûte chu min hawnsak ta a ni.”⁶⁰

Bible hian “Krista nangmahnia awm” tih te, chutiang tawngkam zûl deuh “Krista-ah” tih te, “Amahah” tih te, “LALPA-ah” “Hmangaih takaah” tihte a hmang fo mai. Entîr nân,

⁵⁹Dennis Smith, *Abiding in Christ*, p. 12.

⁶⁰Ellen G. White: *Education* (1903) p.172.

chutiang ɽawng kâuchheh chu Efesi mîte hnêna Paula lekhathawn a hman nawn fo chu a ni.

Tirhkoh Paula testimoni hi ngaihtuah teh: “... *Keimah chu ka ni tawh lo, Krista chu keimahah a nung tawh zâwk a ni.*” (Galatia 2:20).

Rome 15:18-ah chuan: “**Kristan keimah mi hmanga a thiltihte** lo chu eng mah ka sawi ngam sî lo va.”

Châng lâr tak dangah pawh: “*Krista hnehnaa min hruai fotu leh, keimahni hmanga hmun tina amah hriâtna rim hriattirtu Pathian hnênah chuan lâwmthû awm rawh se,*” (2 Korin 2:14) tih a ni bawk.

“*Chuti chuan tû pawh **Kristaa a awm chuan thil siam thar a lo ni a,***” (2 Korin 5:17). Heta a sawi tum ber chu Thlarau rah zâra nungchang danglamna lo awm ta chu a ni.

“*Thil ɽhâte ti tûra Krista Isuaa siam (kan ni),*” (Efesi 2:10).

“**Krista-a** thi tâte chu an tho hmasâ ang,” (1 Thesalonika 4:16).

“*Tû pawh a thu pawm erawh chu amahah chuan Pathian a hmangaihna a famkim tak zet tawh a ni. **Amahah** kan awm tih he mî-ah hian kan inhria a ni.*” (1 Johana 2:5).

“...*Pathianin Amâ Fapa ngei, ...chu thiam loh a chantîr ta a ni; ...**keimahniah** hian dân thu ruat chu hlena a awm theihna tûrin,*” (Rome 8:3-4).

Bible thu zawnawlnaah ‘Krista-ah, hmangaih takaah, LALPA-ah, Amah (Krista)-ah’ tihte kan zawn chuan, châng hriat manhlâ tak tak kan hmu nuâl dâwn a ni.

E. G. WHITE-IN “KRISTA NANGMAH Nia AWM” A SAWI DÂN

Krista nêna inpumkhatna rahchhuahte

Pathian mîte chu Thlarauva inpumkhat an nih chuan, Juda hnam sualna, hêng ang Farisai nihna zawng zawng te, mahni-fel intihna zawng zawngte chu thinlung zawng zawng ațanga hnawhchhuah a lo ni vek ang “Chûng mîte hnênah chuan hnam tin tâna a thurûk ropui leh hlu tak chu Pathianin hriattîr a duh rêng a ni; chu thurûk chu, Krista nangmahnia awm ropuina beisei chhan chu a ni.” (Kolosa 1:27).⁶¹

Josefa, Daniela leh a thiante

“Hêng țhalai ropui tak takte hniak hnung zui tûr hian in inbuatsaih nasa tûr a ni. In nihna kha zahpui suh u; pu mai mai ula, mihring leh vântirhkohte hmâah chuan tilang zâwk ang che u. Hê thurâwn ni lo, kawng danga hruai theitu che inngaihtlâwmna dik lo leh finna lemin inbum suh u. In țawngkam duhzâwng leh in thil tih dân danglam mai mai lo te, in chêt dân mâwi leh sâkhawmi tak in nihna hmangte’n in rinna chu puang ula. Tichuan Krista chuan in thinlung temple chu a luah ang. In talent kawł kha ui țhen miah lovin LALPÁ hna thawh nân A ke bulah ngat rawh u.”⁶²

Chhûngkaw nun

Thinlunga Krista Awm Chuan Inpumkhatna A Pê.—
Pathian duhdân hi tihhlawhtlin a nih chuan nupa chu an inzahtawn ang a, an inkâra hmangaihna leh inrintawkna chu a lo țhanglian ang. Chhûngkaw thlamuanna leh impumkhatna tichhe thei thil tawh phawt chu theihtâwpa dan a, hmangaihna leh ngilnehna laltîr zâwk tur a ni. Mi

⁶¹Ellen G. White, *Selected Messages* (1958), Vol. 1, p. 386.1

⁶²Ellen G. White, *Thalaite Hnêna Thuchah*, (4th Edition, 2014), p. 28.

chunga ngilneihna te, dawhtheihna te, hmangaihte, ngaihdamnate lantirtu chu a tlukpuia rulh lêt a ni ang. Pathian Thlarau Thianghlim lalna hmunah chuan nupa nun tinghing thei zawnga ÷awngkam chhâkchhuah a ni ngai lo vang a. Thinlung chhûng lamah hian ropui beiseina Krista chu a awm phawt chuan in chhûngah hmangaihna leh inpumkhatna a awm bawk ang. Kristâ chênna thinlung neitu nu chuan Kristâ chênna thinlung neitu a pasal chu a rem ngei ngei ÷hîn a. Tichuan amah hmangaihtûte tâna Kristâ buaisaih in chu chan ve ngei tumin an thawk dîn tawh ang.”⁶³

*In chhûngkuate chu Abrahamama chhûngkua ang kha a ni vê tûr a ni. Ani chuan a chhûngkuate chu amah anga awm tûrin thû a pê a. Anni chu Pathian thupêkte zâwm tûrin a zirtîr ÷hîn. Nûte u, hêng zirilaite hi in fâte hnêna dawhthei taka in zirtîr ÷hin tûr chu a ni. Tûnlai incheina chungchâng zirna tûr hun in nei thei lo. Anni chu Kristâ tâte an ni tih zirtîr ÷hîn rawh u. Tûnah hian nungchang chu kan chher mêk a. Nulâ leh tlangvâlte u, nakin hma lam huna in dinhmun tûr chu in chher mêk a ni. **Krista chu luhîr ula. Ani chuan thlêmna lakah a humhim ang che u.**⁶⁴*

Hneh chungin

“Mî tû pawh Kristaa a awm chuan thilsiam thar a lo ni a, thil hluite chu an ral a, ngaih teh u, thil zawng zawng an lo thar ta,” 2 Korin 5:17. Kristâ thiltihtheihna zârah, a hmei a pâten an thil sual tih chîn ÷hinna khaidiât an chai chat a. Mahnihmasialna an bânsan a. Pathian sawichhe ÷hîn pawhin a lo zahthiam ta a, ruih hman pawh a lo harh fîm a, mi bawhlhlawh pawh a lo thianghlim ta. Setana zia pu ÷hînte pawhin Pathian anna a lo nei ta a ni. Hetiang taka danglamna lo thleng ta hi thilmak zawnga thilmak ber chu

⁶³Ellen G. White: *Kristian Chhûngkua* (4th Edition, reprint, 2016), pp. 111, 112.

⁶⁴Ellen G. White: *Temperance* (1949), p. 290.2

a ni. (Pathian) Thûin danglamna a thlen hi Thu makte zînga thûk ber pakhat chu a ni bawk. Keinin kan hrethiam thei lo va; kan ring vê thei chauh a ni, chû chu Pathian Lehhathû chuan ‘Krista nangmahnia awm, ropuina beisei chhan’ tiin a sawi.” (Kolosa 1:27)⁶⁵

Isuâ Lehhathawnte

“Isuan A fâ tin rêngte hmangin khawvêl hnênah lekhâ A thawn a. Krista zuitu i nih chuan nangmah hmangin chhûngkaw hnênah te, thingtlâng khuaah te, kawthlêrah te leh i awmna hmun a piangah lekhâ A thawn a ni. Isuan nangmaha chêngin, Amah la hre ngai lo thinlung hnênah thusawi A duh a. Bible an chhiar kher lo thei a, Pathian hnathawh ațangtein Pathian hmangaihna an la hmu lo thei bawk. Mahse, Isuâ âiawhtu dik tak i nih chuan nangmah ațangin A ținatna ținkhat an hrethiamin, Amah hmangaih tûr leh A rawngbâwl tûra hnehin an awm thei ang.”⁶⁶

Mimal taka Pathian Hmangaihna

Mimal taka inlaichînna duhawm Kristan min neihpui a duh zârah, Thlarau Thianghlim chuan keimahniah lo lûtin a thawk țin a. Mimal taka Pathian hmangaihna ropui hriatna nei tûrin min kawhhmuh țin a ni. ‘Keimaha Krista lo chêng’ tih chu awlsam taka han manthiam mai ruâl a ni lo. Mahse, A thû chuan chutiang chu a ni tih min hrilh Chiang hlê thung sî a ni.

Efesi 3:18-ah hetiangin kan chhiar: “...nangni hmangaihnaa zung kai leh nghahchhan neia awmin, mi thianghlim zawng zawng nêh chuan a zâuzia te, a seizia te, a sânzia te, a thûkzia te hriat chian theihna leh, Kristâ hmangaihna hriat phâk loh hriat theihna in nei thei ang,” tiin.

Pa pakhat a fapa nêna tuipei râla zin mêk chuan a fapa hnênah Pathian hmangaihna chungchâng hrilhfiah a duh a. A fapa hnênah

⁶⁵Ellen G. White: *Tirhkohte Thiltih*, (2nd Edition, 2014), pp. 424, 425.

⁶⁶Ellen G. White: *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 103.

chuan: ‘Lawng hmalam hi han thlîr la, chutah a hnung lam thlîr leh teh—Pathian hmangaihna chu hetiang chen zet hi a ni. Tûnah a dinglam leh a vei lam han thlîr leh thung la—chû chu Pathian hmangaihna zâuzia chu a ni. Tûnah vânlam han thlîr leh teh—chû chu Pathian hmangaihna sânzia chu a ni leh a. Tûnah chuan tuipui chung han thlîr thung teh. Tuifinriat chu kan hnuaiiah hian a thûk êm êm mai a, chû chu Pathian hmangaihna thûkzia chu a ni,’ a ti a.

Tlangvâl chuan a pâ thil sawi chu ngaihtuahin a’n ngâwi deuh vang vang a, chutah hmêl hlim tak hian: “Ka pa, chuta thil ʒa ber chu i hria em? Keini hi chumi lâi taka awm chu kan nî!” a ti ta a ni.

Mî tû pawh, nî tina Kristâ hnêna mahnî nun hlân thînte chu Thlarau Thianghlina katin, Pathian hmangaihna tuipui lâi takah chuan an awm a. Chû âia hmun ʒâ leh duhawm dang a awm tawh chuâng lo. Chû hmuna min awmtîr theih nân, tûk tinin kan Pa ropui tak hnênah chuan ka inkawltîr ziah ʒhîn a ni!

Hlawhtlinna duhawm ber: Nun tam neih

Efesi 3:19-ah Paulan Isuâ min hmangaihna chu manthiam ngêi tûrin min duhsak a, chû hmangaihna zârah chuan Pathiana khah-liamna kan nei thei a ni. Châng *19*-ah chuan heti hian a sawi:

“Hriatna khûmtu, Kristâ hmangaihna hre Chiang tûrin, Pathian famkimna tin rêng tluka tihkhahin in awm thei ang,” tiin.

Keimahnia Krista lo chêng zâra thil thleng tûr chu kan hmuthiam thei em? *Pathian famkimna tin rênga tihkhah* nihna a nih chû! *Johana 10:10*-ah, Kristan ‘*nun tam zâwk kan neih theih nâna lo kal*’ a nih thû a sawi a. *Kolosa 2:9-10*—ah chuan: “*Amahah chuan Pathian famkimna tin rêng chu taksa neiin a awm rêng sî a. Amahah chuan in famkim ta bawk a...*” tih kan hmû. Pathian famkimna chu in chang tawh em? Pathian chuan in hnêna pêk a duh a. Tih ngâite chu ti ngâl rawh u le!

Kan ngen bâk chhânate

LALPAN amâ thutiam angin kan dîlnate a chhâng tiin kan dîl pawh a ni mai thei e. *Efesi 3:20*-ah chuan: “*Keimahniah thawk thîn thiltihtheihna ang zêlin, kan dîl leh kan ngaihtuah zawng zawng âia nasa zâwk ti theitu,*” a ni tih a sawi. A thutiamte ringin kan dîl pawh a ni thei e, kan LALPA maktak chuan kan dîl angin min lo chhânsak pawh a ni thei. Mahse, kan dîl âia nasa zâwkin, kan hriatthiam phâk bâkin, Amâ ropui leh thiltihtheihna ang ziâ zêla nasâin thil min tihsak thei bawh a ni. Chû bâkah pawh, *Jeremia 33:3* sawi angin, Pathian chuan kan ãawngtainate chhângin, thil ropui leh thiltitheih takte kan hnênah a puâng chhuak thîn: “*Mi âu la, ka chhâng ang che, thil ropui leh inthup i hriat ngai loh chu ka entîr ang che.*”

Isuâ nun khân keimahah nghawng engte nge a neih?

1 Korin 1:30: “*Nimahsela, nangni erawh chu amâ zârah Krista Isua-ah chuan in awm a ni; ani chu Pathian hnên atâ kan tân finnaah siam a ni, felnaah te, thianghlimnaah te, tlannaah te nên.*”

Krista kha kan tân **finna** tûra siam a ni. Keimahniah Kristâ lo chênna zârah fîng takin kan che thei a. *Thufingte 8:11* chuan: “*Finna chu lungflu sen mi âiin a ãha zâwk sî a. Duhthusâm theih thil zawng zawng pawh a hen zo a awm lo,*” tiin min hrilh a. *Thuhriltu 2:13* chuan: “*Thim âiin êng a ãhâ angin at ai chuan fin a ãha zâwk,*” tiin a sawi bawh.

Krista kha kan tân **felna** tûra siam a ni. Chumi awmzia chu Tlûkna avânga felna kan hloh tawh kha, Amâ zârah kan nei lêt leh thei tihna a ni. Chutiang chungchâng thu hlu tak chu *Rome 8:3-4* hian hetiangin min hrilh: “*Tîsâ avânga dân chu a chak loh va, a tih theih rual loh chu Pathianin Amâ Fapa ngei, tîsa sual ang pûin, sual thâwi nân rawn tîrin, tîsâ sualna awm chu thiam loh a chantîr ta a ni; tîsa dân zawh lova Thlarau dân zawh zâwktu keimahniah hian dân thu ruat*

chu hlena a awm theihna tûrin,” tiin. Heta felna a sawi hi **Isuâ zârah a famkim** tih hi chhinchhiah la, chû chu Thlarauva awmte tân a ni. Chû chu keimahnia Krista a lo nun dân chu a ni.

Dennis Smith chuan heti hian a ziak a: “Rinnaa felna hian thiamchantîrna leh tihthianghlimna a keng tel a. Felna tih awmzia chu Pathianin Amah ringtû chu soal leh soal vânga hremna lakah a chhuah zalên a, chutianga soal lo sim ta chu Kristâ felna (thuâwih hmiahna) a lo bel ta a ni.”⁶⁷ Chutah chiah chuan thil inthlêngna zawnga mak ber mai chu a lo thleng ta a, chû chu: Kristan kan thiam lohna a inbel a, Amâ felna chu min chantîr ta thung a ni. Chutiang chuan Pâ hmâah pawh soalna nei lo angin kan ding thei ta a. “*Chhak leh thlang a inhlát ang hian, kan bawhchhiatnate chu kan hnên atâ a dah sawn ta daih a,*” (*Sâm 103:12*). Pathian khawngaihna zârah bawhchhiat nei lo angin kan lêng thei ta a ni.

Krista kha kan tân **thianghlimna** tûra siam a ni. **Thianghlimna** tih hi eng nge a awmzia? “*Tihthianghlimna awmze dik tak chu hmangaihna famkim, thuâwihna famkim, Pathian duhzâwng nêna inrem famkim chu a ni.*”⁶⁸ Bung 4-na “Isuâ Zâra Thuâwihna” lamah, chhûnglama Kristâ chênchilhna zâra hlim taka thuâwihna nun pawimawhzia chungchâng kan la sawi zui ang.

Krista kha kan tân **chhandamna** tûra siam a ni. Chumi awmzia chu, bawhchhiatna zawng zawng ngaihdamna, soal hrêng tâng nihna aţanga zalêna, Pathian ropuinaa chatuan nunna tihna a ni. Kan tâna a inhlannain Isuan kan soal man bâ, min tlanna man chu min pêk tlâksak a. Tûnhmâ, Africa rama sal hmanga sumdâwnna kalpui lai khân, khâng an sal mante nghâwngah khân thîra siam khâng an buntîr a, tichuan sal dangte nêh thîr khâidiatin an thlun zawm vek thîn a ni. Eng emaw chângte chuan, chûng sal zînga pakhat chu an tlanna man tûr pên, an nghâwngah thîr

⁶⁷Dennis Smith, *40 Days Prayers and Devotions to Revive Your Experience With Christ*, (R&H, 2011), 18.

⁶⁸Ellen G. White, *Tirhkohte Thiltih* (2nd Edition, 2014), p. 565.

khâng an vuah lak atâ chu chhuah zalên an ni leh zauh thîn a. Chutiang chuan Isuan min tlanna man chu pên, min chhuah zalên ta a ni.

Eng thil dang nge Isuan min la tihsak?

Isuâ rilru puthmang chu zâwi zâwiin kan manthiam chho hret hret ang. Kan tawngtai hunin *Filipi 2:5* thû: “*Hê rilrû, Krista Isuaa awm bawk kha nangmahniah pawh awm rawh se,*” tih hi kan chhan vê thei tawh ang. Kan phalsak a nih phawt chuan, Kristâ ngaihtuah dân leh chêt vêl dân chu keimahniah a rawn tuh nghet tiâl tiâl ang a. Tichuan A hmangaih zâwngte chu hmangaih vên, A duh loh zâwngte chu keini pawhin kan hnar vê dân a ni.

A tân thuhretûa tâng theiin min siam

Isua kha *bote zawnga chhandam tûra lo kal a nih*” (*Luka 19:10*) avângin, keimah hmangin mîte chu chhandamna kawngah A hruai ang. “*Isua, nangmaha chêng chuan, Amah la hre ngai lo thinslung hnênah thusawi A duh a.*”⁶⁹

“*Nimahsela Thlarau Thianghlim chu in chung a lo thlen hunah thiltihtheihna in la nei ang; tichuan Jerusalem khuaah te, Judai leh Samari ram khaw tinah te, kâwlkil thleng pawhin ka thuhretute in ni ang,*” (*Tirhkohte 1:8*).

Thlaru Thianghlima Tawngtaiin/Isuâ Hminga Tawngtaiin/Thutiamte Rinchhana Tawngtaiin

Pathian chuan: “... *Thlarau Thianghlima tawngtai*” (*Juda 20*) thîn tûrin min fuih a. Krista chu Thlarau Thianghlima keimahnia a lo chên chuan, Thlarau Thianghlim leh Isuâ hmangin kan tawngtai thei a. Chû chu Isua pawhin, “*Ka hmangin eng pawh in dîl apiang chu ka ti zêl ang, Pa, Fapa avânga châwimâwia a awm theih nân,*” (*Johana 14:13*) tiin min tawng thlamuan a. Chiang taka min hrilh chu: “*Kristâ hming*

⁶⁹Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 103.

*chauh ni lova, Thlarau Thianghlim thâwkkhumna rinchhana ÷awng÷ai tûr pawh kan ni.*⁷⁰

Isuâ hminga ÷awng÷ai tih chu eng nge a awmzia? “...*Isuâ hminga ÷awng÷ainaah chuan ÷awng÷ai bul÷anna leh tâwpna chu hming han lam mai âia ropui zâwk eng emaw a awm. A thutiamtu rinna, A khawngaihna leh A hnathawhtea innghat a, Isuâ rilru leh thlarauva ÷awng÷aina hi a ni.*”⁷¹

Tichuan Isuâ hminga ÷awng÷ai tihah hian thil palî a awm a, chûngte chu:

1. ‘Isuâ rilru pûa ÷awng÷ai’ tih awmzia chu ‘Thlarau Thianghlima khat’ tihna a ni.
2. A thutiamte ring, chû chu, ataka thlentîr tûra ÷awng÷ainaah chham tel a ni.
3. A khawngaihnaa inngah, chû chu, Pathian nêna inlaichîna duhawm nei chung a rinna nêna Amah rinchhan tihna a ni.
4. A hnathawh thawhpui, chû chu, A Thlarau zâra engkima thuâwih zêl a ni. Kristaa kan awm reng chuan, A khawngaihna zârah hêng thil ÷ûl hmasâ zawn zawnge hi atakin a lo thleng famkim ÷hîn. Tichuan, ‘Isuâ hminga ÷awng÷ai’ tih awmzia chu, ‘A chakna hmanga ÷awng÷ai’ a ni. Kan ðîlnate min chhânsak A tiâm tawh a. Chû chuan Isuan Amaha awm rengte chung a rinna a ngah nasat vêzia a lantîr a ni.

Thutiamte⁷²nêna ÷awng÷aiin: Keimahnia Kristâ lo chêng zârah a thutiam zawn zawnge ham÷hatna chu kan chên thei dâwn a ni. “*Pathian thutiam zawn zawnge chu, amahah chuan ‘A ni’ tih chu a awm sî a; chutichuan amah avâng pawhin “Amen” tih chu a âwm a ni,*” (2 Korin 1:20).

2 Petera 1:3-4 pawh en tel la: “*Amâ ropuina leh ÷hatna zâra min kotu, a chanchin hriat avângin a Pathian*

⁷⁰Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 115.

⁷¹Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 90.

⁷²÷awng÷ai thutiamte neitûa inçhâl chungchâng hi *Mimal Harthar Nâna Kailâwn* tih Helmut Haubel ziah bung 5-na: ‘Atak Ngêia Daihriatna Lamtluang’ tihah chipchiar deuh zâwka sawi a ni.

*thiltihtheihnain nunna leh Pathian ngaihsakna lam kawngah chuan thil zawng zawng min pe sî a. Chûng zârah chuan a thutiam hlu tak leh ropui nasa takte chu min pê a ni; chutichuan châkna avânga khawvêla chhiatna lo awm hi lân chhuahsan tawhin, **chûng thutiam hlu tak leh ropui nasa takte avâng chuan Pathian nungchang in tawmpui vê thei ang.***”

Pathian kawng mak takte hi chhinchhiah la:

- *Pathian chuan kan nun a, Pathian ngaihsak nun kan neih theih nâna mamawh zawng zawng chu min pe diâm tawh.
- *Hêng thilthlâwnpêkte hi Krista nêna inlaichîna duhawm neihna zârah kan dawng a.
- *Hêng thilte hi tawngtaia kan dîl zârah kan chungah vûr a ni a, chû chu rinnaa tawngtaina hmanga chunglam nun tawmpuitu nihna a ni.

Sual thiltihtheihna laka chhanchhuahna

“Chutichuan tûnah zawng Krista Isuaa awmte tân chuan thiam loh chantîrna rêng a awm tawh lo. Krista Isuaa Nunna Thlarau dân chuan sualna leh thihna dân atâ chu mi tichhuak tawh sî a,” (Rome 8:1-2).

Eng vângin nge Krista Isuaa awmte tân thiam loh chantîrna rêng a awm tâk loh?

A hmasa berin, ka soal bawhchhiatna chu Kristan Amâ chungah min phurhsak ta a. Pahnihnaah, Ani chu keimahnia a lo chênin, soal hrênga min phuâr bettu chu tihchah a lo ni ta a; sualna dân lakah chuan zalên ka lo ni ta a ni. Chumi awmzia chu, soal kan tih zui zêl a ngai ta lo chungin, soal ti thei chu kan la ni reng tho. *Galatia 5:16* sawi dânin, soal thiltihtheihna laka chhanchhuahna chu a pawimawh a ni: “*Thlarauvah awm rawh u[a awmzia chu: ‘Thlarau Thianghlim chu nunpui reng rawh u’ tihna a ni a], tichuan tîsa châkna chu in zâwm dâwn lo nia.*”

Galatia 5 châng dawt leh (*châng17-18*) hian hei hi sawi fiahin, Thlarau Thianghlim nunpui tûr a ni tiin a sawi. *Châng19-*

2/Thian tîsa thiltihte chu a târ lang a, chûng chu Thlarau Thianghlîma nun nênzawmna an nei tawh lo.

Keimahnîa Krista lo chêng chuan sual leh vântirhkoh sualte lakah min hum tlat a, chu chu *1 Johana 5:18* chuan heti hian a nemnghet: “*Tû pawh Pathian hrin chuan thil a tisual lo tih kan hria e; Pathian Hrina khân amah chu a hum reng a, mi sual chuan tawh pawh a tawk thei lo rêng a ni,*” tiin. Kristan kan thîlungte chu Thlarau Thianghlîma min tîkhahsak avângin thil ʈa lovin hmun rêng a chang ta lo a ni.

Chuti chungin, thil kan hriat hmaih hauh loh tûr chu hei hi a ni: “*Kan chhûng lam mihring chu nî tin siam thar zêlin a awm*” (*2 Korin 4:16*) tih hi.

Keimahnîa Krista lo chêng chuan sual ti lo tûrin min tiphûr

1 Johana 3:6-9-ah sual chungchâng a thu khûn tak hetiangin kan hmû: “*Tû pawh amaha awm reng chuan thil a tisual lo; tû pawh thil tisual chuan amah chu a hmu lo va, hriat pawh a hre hek lo. Nâute u, tû mâ bumin awm suh u; felna titu chu a fel a ni, amah a fel ang bawkin. Thil tisualtu chu Diabola chhuak a ni; Diabola chuan atîr atâ thil a tisual sî a, Pathian Fapa lo lan chhan ber chu Diabola hnathawhte a tihboral theih nân a ni. Tû pawh Pathian hrin chuan Pathian chî amahah a awm reng avângin thil a tisual ʈhîn lo; Pathian hrin a nih avângin thil a tisual thei hek lo.*”

Greek ʈawng Hlui chungchâng a mi thiamte chuan heta a thil sawi hi suâl tih chîn zawngchhang sawina a ni tih min hrilh a. Greek ʈawng thubul zâwkin a sawi dân chuan: “...ani chu a sual zui zêl lo,” chû chu (suala lo tlu leh zauh ʈhîn pawh ni se) chîn dân phung rêngah a nei lo tihna a ni. Pathian fâte kan nih angin thil dik tiin, Pathian thupêkte pawh kan vawng ʈhîn. ...”⁷³

Chumi awmzia chu, Krista keimahnîah, kan chhûngah a lo chên chuan sual tih kan chîn dawklakte pawh kan lo bânsan

⁷³Werner E. Lange, Hrgb., *Unser größtes Bedürfnis* (Lüneburg 2011), 31.

thei ta tihna a ni. “Keimahnia Krista lo awm” zârah min tibuai thîntu sualte kan lo hneh ta a ni.

Sual tiin ‘tîsa mî’ kan ni leh dâwn em ni?

Rilrûa kan vawn reng tûr chu hetianga danglamna duhawm tak nei neih avâng hian sual nei lo chu kan ni ta mai lo tih hi a ni. Chaklohna avâng te, ât vâng leh phîlî buai vângte pawhin sualah kan la tlu leh thei a ni.

Chutiang dinhmuna kan lo ding ta a nih chuan, ‘thlarau lam thila thâwk lâk’ kan ngai tihna a ni.

Chumi awmzia chu sual puanna neih a, ngaihdamna pawm leh, Thlarau Thianghlîma khahna tûr dîl leh a ngai tihna a ni. ‘Thlarau lam thâwk lâkna’ kan neih zui chhông chu Kristian thlarau mî niin, ‘tîsa mî’ kan ni lo leh mai ang.

Sual hian Pathian nêna kan inlaichînna min tihchhiatsak thîn a. Mahse, chû buaina chu kan hmachhawn ngam tûr a ni.

Rinlohnain zung a kaih kan phal a, ‘thlarau lama thâwk lâkna’ ang chí kan bânsan vaih chuan ‘tîsa mî’ kan ni leh mai dâwn a. Sual nihna chu Isuâ lo kal leh thlengin kan nei reng mai ang. Tirhkoh tû mah khân sual nei lo vin an inchhâl ngai lo; chuti chungin, ‘keimahnia Krista lo chênna’ chuan sual nêna kan inlaichînnaah danglamna nasa tak a rawn thlen ta thîn a ni.

Ataka a rahchhuah chu

Tirhkoh Johanan heti hian a ziaik: *“Ka naute u, thil in tihsual loh nân hêng thû hi in hnênah ka ziaik a nih hi. Tû pawhin thil a tihsual chuan Pa hnêna mi sawipuitu, Isua Krista mi fel chu kan nei e,”* (1 Johana 2:1). Tichuan, Pathianin Kristâ sual tel lo nun nei tûra min hruai a duh a; mahse, sual kan tih leh chuan, kan âiawhtu hnênah sual ngaihdamna kan dîl anga, kan dawng bawk ang.

Ellen G. White-i pawhin heti hian a sawi: *“Pathiana a mi Pathumna thiltihtheihna zârah chiah sual hi lo do va, hneh*

*theih a ni. Ani chu chakna tihthar ngai lo, chunglam chakna famkim nêna a lo kal dâwn a ni.*⁷⁴

Tichuan, Thlarau Thianghlim hmanga keimahnia Kristâ lo chênna zârah, kan chung thuneitu sual thiltihtheihna chu chaichah niin, sual kan tih zin dân pawh a lo khât deuh deuh tawh dâwn a ni.

Hrisêlna thâ

Krista keimahnia a lo chênna chuan kan hrisêlna pawh min enkawl thatsak dâwn a ni: *“Duh tak, i thlarau chuan malsâwmna a hmuh angin, engkimah malsâwmna i hmuh leh i dam theih nân ka tawngtai thîn a ni,”* (3 Johana 2).

“Remna Pathian ngei chuan in pumin tithianghlim che u rawh se; tin, in thlarau leh, in rilru leh, in taksa chu kan LALPA Isua Krista lo kal hunah chuan sawisêlbovin apuma humhimin awm rawh se. A kotu che u chu a rinawm a, tih pawh a ti bawk ang,” (1 Thesalonika 5:23-24).

Tûnhnai deuh lawk khân chi inthlah chhâwn kawnga mi thiam hmingthang (geneticist) Dr. Sang Lee thusawi ka ngaithlâ a. A sawi dân chuan, Krista nêna inlaichînna duhawm tak neihna zârah *genes* hian hnâ thawk thâin, chû chuan taksaa hna chi hrang hrang thawhtirtu tuihnâng (hormone) hrisêl a siam chhuak thâ tih uâr takin a sawi a ni.

Rinna leh hrisêlna inzawmna hi—khawvêlin a mamawh hmanhmawhpuiawm tak chu a ni. Hê thuchah hi Isuâ zirtîrte chauhin an puâng thei a, anni chuan an thil neih zawng zawngte nêna nî tina A hnêna inserh hranna neiin, Thlarau Thianghlim dawng tûrin an dîl thîn a. Chûng mîte chu hrisêlna siamthatna thurâwn angin an nung zêl a ni.

Professor Grossarth-Maticek kaihhruainaa kum 35 chin hnuai lam, mi 35,000 laite chungchâng zir chianna neihin a târ lan dân chuan:

Hrisêlna atâna thawk hlâwk tha ber chu Pathian nêna hmangaihna nêna inlaichîn tawna neihpuina hi a ni. Chutiang

⁷⁴Ellen G. White, *Ye Shall Receive Power* (1995), January 5, par. 2

inlaichinna chu neih a nih chuan, hrisêlna atâna thil tûl leh tângkai dang, hêng ang eitûr hrisêl, taksa sâwisawi leh nun hlimna te hi a lêt tam takin a lo chak zâwk thîn a ni.⁷⁵

Hei hian Chiang taka a târ lan chu Bible châng pakhat:

“Taksa insâwizawi na hi sâwt zawng a sâwt ve bawk a; Pathian ngaihsakna erawh hi chuanin nunna, tûna awm sâ leh la awm leh tûr pêk tiamna a neih avângin kawng tinrêngah a sâwt a ni,” (1 Timothea 4:8) tih hi a ni.

Dennis Smith-a chuan a lehkhabu *Ni 40 Tawngtai* bu 3-na (Hun Hnuhnunga A Mîte Tâna Pathian Hrisêlna Thupuite) tihah chuan, hrisêlna chungchâng hi kan ngaih dân leh hriat dân tlângppui ang lo, ngaih dân dang deuh tak a târ lang vê thung a. Nun leh khawsak phung min her danglamsak tûra Thlarau Thianghlim chaknain a thawh dân min hrilh a.

Hetah hi chuan, rilru lam dinhmun hrisêlna hi a pawimawh hlê mai thung a. Heti hian a sawi: “Anin nei tûra min duhsak êm êm, taksa, rilrû leh thlarau lam tihtharna nei tûr chuan hê ni 40 inhlanna neih chhûng hian Pathian kan thawhpui thei dâwn a ni,” tiin a sawi.⁷⁶

Sumdâwng pakhat chuan heti hian a ziak a:”Nî tina Thlarau Thianghlima khah zâra hrisêlna thuchah hi ka pawm thlap mai. Hemi hmâ hi chuan hrisêlna lam zirhona (health seminar) neih a enga mah kha ka hlâwkpuî vê ngai lo. Sa ei te hi tui ka ti khawp a, chuvâng chuan engang chí nge ka ei tih lam pawh ka ngaihtuah meuh lo va; coffee leh black tea pawh ka in bawrh bawrh mai a. Chûng chu harsatna thlentûah ka ngai ngai lo. Eng emaw châng chuan beer pawh ka in leh zauh thîn. Kum 2009 a tâng kha chuan nî tina Thlarau Thianghlima khahna dîl hian ka tawngtai vê ta thîn a. Chuta chin chu hêng, sâ te, coffee te,

⁷⁵According to the “Heidelberger prospektiven Interventionsstudie”.
Quelle: RonaldGrossarth-Maticsek: Systemische Epidemiologie und präventive Verhaltensmedizinchronischer Erkrankungen. Strategien zur Aufrechterhaltung der Gesundheit.Berlin: de Gruyter, 1999, S. 109-111.

⁷⁶Dennis Smith, *40 Days (Nr.3) God’s Health Principles for His Last-Day People*, (R&H 2011) Day 1

black tea leh beer pawh bânsan tûrin min hmin ta tlat mai a. Thlâi ring mê (vegetarian) ka lo ni ta hial a nih chû!

Nuna Thlarau Thianghlim neih chu thil zawng zawnga hnehtu nihna a ni tih ka lo hre ta a, chutah chuan ei leh ina insûmna leh khawsak phungte pawh a tel vek a ni.⁷⁷

Nu pakhat vê thung chuan “*Complete Surrender Changed My Life*” tih thupui hmangin a ziak a (a thu chiah hrisêlna lam hawi chauh lo sawi lang ila): “Ka thinslunga lo chêng leh hnâ rawn thawk tûrin Thlarau Thianghlim chu nî tinin ka sâwm thîn a. Ngaihtuahna fim zâwk neinin, inchei thû-ah pawh ‘hmeichhia’ takin ka inchei ta thîn a ni,” a ti a ni.

Chû chauh a ni lo, tûnah chuan kêl châwl an sawi ang maia thial niâu niâu reng pawh ka bânsan ta. Chû chu keimâ chakna ngawt chuan ka ti thei hauh lo. Tûnah chuan nî danga ka pum ti nuâm lotu ang thilte chuan min tibuai ta lo khawp mai. Pathian chakna zârah coffee inte pawh ka bânsan thei ta zêl a. Tûnhmâte kha chuan chutiang chu ngaihtuah chhin chî ruâl pawh a ni lo, a chhan chu coffee in ka’ n bânsan dâwn deuhthe hian (withdrawal symptom vângin) ka lû a na chiam zêl a, lu nân ni ngâte ka let reng mai thîn a ni. Tûnah chuan eng nge a nghawng ni dâwn tih lam pawh ka ngaihtuah ta lo. Ka ti leh duh tawh lo tih chin zawng chu ka hriat a ni mai a. Tûnah chuan, châkna pawh ka nei ta lo. Sa-ei chungchângah pawh chuti tho chu a ni mai. Kei leh ka chhûngte chuan sa nghei tihte chu kan duh ngai teh lo kha a ni thîn a. Tûnah chuan ka tân harsatna eng mah a awm tawh lo va, châkna pawh ka nei ta lo.”⁷⁸

Hrisêlna lama kan mi thiam pakhat pawhin heti hian a ziak a: “Kan tûn huna kan thil mamawh tak chu hrisêlna thil inzirtûr ngawt a ni ta lo—hêng lamah hi chuan bengvârna thû kan ngah tâwk ta. Kan mamawh chu, a taka nunpui thei tûra thiltihtheihna

⁷⁷E-mails form a businessman on March 3 and March 21, 2013, shortened and adapted.

⁷⁸The complete testimony can be read in German at www.missionsbrief.de – Archiv – Missionsbrief Nr. 42, S. 17 *Völlige Hingabe veränderte mein Leben*.

pâi hrisêlna thila bengvârna thû a ni ta. Danglamna thlen thei tûra chakna chu.”⁷⁹

Chanchin thâ hian danglam tûra chakna min pê a, chû chu a nihna takah chuan—Thlarau Thianghlim zâra Krista keimahnia a lo chênna chu a ni!

Hudson Taylor-a nuna danglamna namên lo tak chu

Hudson Taylor chu China-Inland mission head a nih lai khân ramthim rawngbâwla a thawhpui McCarthy hnên ațangin lehkhathawn a dawng a. Chû lehkhathawn zârah chuan thutak hriat manhlâ tak mai ‘Kristaa keimahni kan chêng leh Amah chu keimahnia a lo chên awmzia manthiam nân Pathianin a hman țangkaisak a. Chû thû chu Krista leh ringtû inkâra inzawmna thurûk chungchâng a ni. Chuta chin chu Taylor-an Pathian a lên puina kawng chu a muânawmin, a nuâm zaih mai a, chawlhna leh dinchanna hlîr a ni ta mai. A ramthim rawngbâwl puite pawhin chutianga amaha danglamna lo thleng chu an hmu țhelh bîk hauh lo mai rêng a. Amâ tâna LALPAN a tihsak chungchâng khawvêl thara mîte hnêna a hrilh chhâwn dân ngaihnawm tak chu an hrilhfâk a tling a ni.

Taylor-a chuan England rama a farnu hnênah lehkhathawn a ziak a. Pathiana hê thutak ropui tak a chhar chhuah tâk chungchâng chu hrilhfiah a tum a. Heti hian a ziak a: “Ka hnâ kha tûn ang êma zâu leh, mawhphurhna tam, harsâ a ni ngai lo, mahse tûnah chuan chûng harsarnain min delhna ang chî zawng zawng chu a bo ta vek mai. Thla liam ta mai kha ka dam chhûng zawnga hlimawm ber a ni hial âwm e. LALPAN thil min tihsak zo zâi hi hrilh che ka nghâkhlel teh a sîn. Ka sawi fiah thiam ang em tih pawh ka inhre lo, a chhan chu thil thar emaw mak ta luâ emaw pawh a ni chiah lo nân, engkim hi a thar chu a ni bawk sî â! A tâwi zâwngin, ‘Ka mittel țhinna hmunah khân khuâ ka lo hmu thei ta a ni ber e!” tiin.

⁷⁹ Don Macintosh, Director Newstart Global, Weimar, USA, in D’Sozo, (Remnant USA), Foreword.

Ka phur a rih berna hunah ngêi chuan, Pathianin McCarthy hnên ațanga lehkhathawn thû kha hmang ẵngkaiin, ka mit ațangin bûkna (patla) chu min lâk sawnsak thîn a ni. **Thlarau Thianghlim chuan tûnhma lama ka hriat tawh zawng âia chiâng zâwkin, Isua nêna kan inpumkhatna chungchâng thutak chu ka hnênah a târ lang a ni....**”

Taylor-a chuan Kristâ thûte a hriatthiam theih nâna hawnsak nân LALPAN khâ lehkhathawn kha a hmansak a. Chû chu—Ani chu grêp hruipui chu a ni a, ringtûte chu a zâr/pêngte an ni. “Hê thutak hriat hlimawm zia tak hi chu âw!” tiin a ziak a ni.

Hetiâng hian a chhunzawm zêl a: “A ngaihnawm lai ber chu —a bung hrangte hi inthlum hleih anga kan sawi dâwn a nih chuan, Kristaa kan nihna hriatnaa chawlhna mawlh hi a ni! Tûna hetiâng hriatthiamna ka neih chinah chuan hlauhthâwn eng mah ka nei ta lo; Amân a thil ruâhman chu a hlen thei a, a ruâhman chu ka ruâhman pawh a ni vê tho tih ka hre ta sî a. Khawi hmuhah pawh min dahin, engtin pawh min awmtîr se hlauhthâwnna rêng ka nei lo. Ani chuan hêng thil hi kei âi daihin a engto nasa zâwk a. Nawmsakna hmunah pawh A khawngaihna min pe ngêi dâwn a, hmun khirh lai berah pawh A khawngaihna chu ka tân a tâwk a nî!”

Taylor thiltawn chungchânga Dennis Smith thil sawi:

Hudson Taylor-a chuan Pathian a lêngpuinaah hnehna thurûk a chhar a. Kristâ rawng a bâuwnaa thlamuânna a hmu thei zêl mai a ni. Pathianin chutiâng hnehna leh thlamuânna chu A fâte zawng zawng tân a hlui ẵheuh a. Chutiâng hnehna chan leh muânna neih chu i châk vê em? Hê lehkhabu chhiartu zawng zawngte hian Kristaa thlamuanna leh hnehna hi chang ẵheuh se ka duhsak a, tûnhma lama la thlen ngai loh lâwmna chang ẵheuh se ka va tih êm.⁸⁰

Thlarau Thianghlim zâra Kristâ chênchilhna dawngtu zawng zawngte hnêna duhsakna ka hlan duh chu, Thlarau Thianghlim

⁸⁰Dennis Smith: *Abiding in Christ*, 10-11.

thiltihtheihna namên lo tak zâra Kristâ rahchhuah leh luâng liam nun an neih ðheuh chu a ni. “*Tû pawh keimaha awm reng a, kei pawh amaha ka awm rengna chu, chû chuan rah tam tak a chhuah ðhîn,*” (Johana 15:5).

Isuan Amâ chungchâng heti hian a sawi: “*Keimaha chêng Pa chuan hnâ a thawk ðhîn,*” (Johana 14:10) tiin. Nang leh kei hian hei hi sawi thei tûrin Isuan min duhsak ngawih ngawih a ni: “*Keimaha chêng Isua Krista chuan A hnâ a hlen ðhîn. “Thinlunga Krista lo chêng a, nuna Krista lo awm chu, hei hi kan himna a ni.”*”⁸¹

Ṭawngṭaina

LALPA ISU, ka nun i hnêna ka hlanin, Thlarau Thianghlina min tikhat a, ka nun min tâwmpui duh hi mak ka va ti êm. Pathian khawngaihna zârah ka tân finna, felna, tihthianghlina leh tlanna i lo nih avângin i hnênah lâwmthû ka sawiin, ka fak mawlh mawlh che a ni. (*1 Korin 1:30*)

Khawngaih takin, Thlarau Thianghlina zâra Nangmah pâwlina zâra lâwmna leh lang theia ðhanna min pê ang che.

Lehkha chhiar tûra thurâwn

Bill Bright: *The Holy Spirit –the key to supernatural living*. Hê lehkhabu hi hmuh tûr avâng ta hlê nân, mî ta lei chhâwn tûr chu online-a hmuh theih a ni ðhîn.

Dennis Smith: *Prayers and Devotions to prepare for the second coming*, book 1. A bîkin ni 4: “*Krista nangmahnia awm*” (p. 18) bâkah, “*Spirit Baptism and Abiding in Christ*” bû ðhen lîna (p. 81-102).

⁸¹E. G. White, *Tihdam Rawngbâwlina*, (2nd Edition, 2014), p. 498.

B U N G 4
ISUÂ ZÂRA THU ÂWIHNA

*Engtin nge hlim taka thuâwihna nuna ka nun theih ang?
Rinnaa thuâwihna nunziâ chu engte nge ni?
Engati nge lâwmna a nih?
Engati nge thuâwih chu keimâ tâna thatna a nih?
Pathian leh mihring thawh dunnaa thuâwihna.
Tunge a titu chu? Keimâ lakah thuâwihna eng zât nge
phût ni a, eng vâng nge?*

**Hudson Taylor-a chuan Bible hi rêl tlân hunbî nê n a
tehkhin**

Theology zirlaiten China rama ramthim rawngbâwltu putar tawh hnênah Frankfurt/Main-a conference neih laiin hê zawhna: ‘Engtin nge Bible-a thu mal tin hi i rin theih?’ tiin an zâwt a.

A chhâna chu:

“Naktûka rêla hâwng tûr ni dâwn ta ula, rêl chhuah hun tûr dâr in en hmasa ngêi ang. Rêl chu zîng dâr 7-a chhuak tûr a ni tih in hriat chuan, zawhna dang in zâwt vak tawh lo vang a, a chhuah dâwn huna lo inpeih sâ tûrin rêl chawlh hmun chu i’ n pan vang vang mai ang.

Rêl kal dân dâr bî (timetable) in hmang ang tho khân, kei pawhin Bible leh chuta thupêk leh thutiam chuângte chu hei kum 50 emaw lai ka lo hmang vê ta a nih hi. Ka damchhûng zawngin a zirtîrna hi a dikin, chhياتna râpthlâk tak tak pumpelh theihna a ni tih chu atak ngêiin ka lo hre tawh thîn a. Tûnah entîr nân, Bible chuan:

‘Nimahsela, Pathian lalram leh A felna chu zawng hmasa zâwk rawh u; tichuan hêng thil zawng zawngte hi A pêk belhchhah ang che u,’ (Matthaia 6:33) a ti a. Kei chuan hê kawhnmuhnate hi ka zui a, hun buaithlâk anga lang lakah pawh

beidawna ka la tawng ngai miah lo mai. Chutiang chuan ti vê ula, ka thil tawn angte chu in tawng vê mai dâwn a ni,' a ti a.”⁸²

Kristâ zâra thuâwihna. Hê thuâwihna hian hming bîk a nei a, chû chu: Rinnaa thuâwihna a ni.

Pathianin eng atân nge rawngbâwltûte a koh?

Rome 1:5-ah hian chanchin ṭha rawngbâwltu ka nihna angin thil tih tûr pawimawh takte ka hmû a, chû chu: “*a hming avânga rinna chu hnam tin zînga mi âwihṭîr tûrin, amah [Isua Krista] avâng chuan khawngaihna leh tirhkoh nihna kan chang ta,*” tih a ni.

Hê thu awmzia hi, Pathianin mîte hi rinnaa thuâwihnaa mi dangte hruai tûra A rawngbâwl tûrin a ko ṭhîn tihna a ni. Hei hian hê thil ka manthiam viâu a ngiat a, Pathian ṭanpuina zârah entîrna ṭha takah ka ṭang thei ang. Chû chu ka tih chuan, Amâ hmingin ka lo che ta a, chû chu Isua Kristâ thû ang zêlin tihna a ni. Rome lekhathawn bu thu tlângkâwmna lamah pawh ngaihtuah tûr dang a sawi lang a. Bung *16:25-27*-ah Pathianin hê rinnaa thuâwihna thleng tûra min duhsak dân chu kan hmu thei a ni.

Engtin nge rinnaa thuâwihna chu a lo awm?

“*Ka Chanchin Ṭhâ leh Krista thu hrilh angin, thurûk puanna ang hian, (chu thurûk chu chatuan atâ a inthup ṭhîn a, tûnah erawh chuan tihlan a ni a, rinna chu an lo âwihna tûrin, chatuan Pathian thupêk ang zêlin, zâwlneite Lehkha Thuin hnam tin hnênah hriattîr a ni tawh,) nangni tinghet theitu Pathian fînga chauh hnênah chuan Isua Krista avângin chatuana ropuina awm rawh se. Amen,*” (*Rome 16:25-27*).

⁸²Report by Prof. Dr. Karl Heim in a devotional, which is currently not on hand to me.

Hêng chângte hian thurûk chu tum bulfûk tak neia puân chhuah a ni tih a sawi fiah a, chu chu rinnaa thuâwihna neih nân a ni.

Hêng chângte hian chû thurûk tak chu an sawi fiah lo va. A sawi fiahna chu *Kolosa 1:27*-ah kan hmu thung: “*Chûng mîte hnênah chuan hnam tin tâna a thurûk ropui leh hlu tak chu Pathianin hriattîr a duh rêng a ni; chu thurûk chu, Krista nangmahnia awm ropuina beisei chhan chu a ni.*”

Kristan keimahnia eng nge a tihpuitlin?

Thurûk chu: Krista keimahnia awm chu a ni. Chutia Kristaa rinna thuâwihna lo awm ta chuan eng rah nge a chhuah tâk?

“*Chu mi avâng chuan tû pawh Kristaa a awm chuan thil siam thar a lo ni a; thil hluite chu a ral ta a; ngai teh u, a lo thar ta,*” (2 Korin 5:17).

Keimahnia Krista lo chêng zârah nun thar kan lo nei ta. Hei hi kan nuna thil dang lo awm eng engte emaw hmanga hriat theih a ni em? ‘Keimahnia Krista lo chêng zârah ‘rinnaa thuâwihna’ chu kan lo nei ta. Châng dang pawhin hê nun thar hi hetiangin a sawi fiah a: “*...Pathian famkimna tin rêng tluka tihkhaha in awm theih nân,*” (Efesi 3:19) tiin.

Rinnaa thuâwihna nun chu engangin nge kan lo ngaih?

“*A thupêkte chu a khîrh sî lo/lungngaihna a ni lo.*” (1 Johana 5:3).–“*Ka ngâwngkaw l a nuâm a, ka phur pawh a zâng,*” (Matt. 11:30).

Sâm 119: “I thupêkahte chuan ka lâwm ang a” (ch. 47), “ka tân rangkachak leh tangkaraw tlang sâng tam tak âiin a ðha zâwk a” (ch. 72), “ka kê atân chuan khawizû âiin a thlum zâwk” (ch. 103). “I thû chu ka hlimna a nî” (ch. 162), “thlamuânna nasa tak (ch. 165)” a ni .

Nî e, rinnaa thuâwihna chu thil hlimawm tak a ni.

Kan nunna atân lungphûm nghet kan mamawh

German hlaphuah thiam, Matthias Claudius chuan heti hian a ziaik: “*Mihring hian thîrchakâi nghet, amaha innghat ni sî lo, amahin a rinchhan theih tûr chu a mamawh a ni,*”⁸³ tiin.

Tûnlai hian mi tam takin rilru hahna an tuâr thîn a, a chhan chu rinna an tlâkchham avângin innghahna tûr lungphûm nghet an nei lo va. Pathian nêna inkûngkaihna duhawm tak neihna zârah, Pathian chuan A thûa innghat lungphûm nghet min neihtîr a duh a ni.

Hê Kristian hlaphuahtu hian kan nunah lungphûm nghet leh rinchhan tlâk chu kan mamawh a ni tih a târ lang a. Lungphûm nghet chu khawi atâ nge kan hmuh tâk ang? Pathianin hê lungphûm nghet hi hmân laiin a lo phûm dîm diâm tawh a. A hming chu: Isua Krista a ni. “*Lungphûm rem tawh sâ lo chu lungphûm dang tû mâ’n an rem thei tawh sî lo va, chû lungphûm chu Isua Krista chu a ni,*” (1 Korin 3:11). Kan nunna atâna lungphûm nghet phûm theitu awm chhun chu Isua chiah a ni.

Kan nunna atâna tehfung th̄a ber khawiah nge kan hmuh theih ang?

Tû chu nge tehfung siam tûra mi tling ni rêng le? Tûin nge a rî kham thei? Dik leh dik lo chin chu tûin nge bithliah thei? A chhâna th̄a tak Bible hian min lo pê a, chû chu *Sâm 99:4*-ah a chuâng: “*Nang (Pathian) chuan dikna leh felnain ro i rêl thîn.*” Tin, *Sâm 111:7-8* hian: “*A kut thiltitheih chu thutak leh rorêlna fel a ni a; A thununna thû zawng zawngte chu a rinawm a ni. Chûng chu kumkhaw tlaitluan atân tihnghehin a awm a, thutak leh dik taka tih a ni hlawm a,*” (en tel tûr, *Sâm 148:6*) a ti bawk.

Siamtu Pathian chuan thil dik leh dik lo a thliâr fel tawh a. Tehfung leh dân siam theitu tûr chu Pathian chiah a ni. Siamtu

⁸³ *Matthias Claudius* (Edition Steinkopf, 1982), 10.

chau chu, thil zawng zawngte Neitu niin, chû chanvo pawh chu Amâ ta puâl bîk a ni. Mi dang tû mahin thlîrna dik tak an nei thei vê lo va. Chûbâkah, tû dang mah hi dik leh dik lo bithliah thei dinhmunah an ding lo. Pathian chauh chu engkim hria leh finna tinrêng neitu a ni.

Chû chauh ni lo vin, nungchang lamah pawh tûin nge a bûklung khâi dâwn tih hi thil pawimawh tak a ni leh a. Bible chuan ‘Pathian chu hmangaihna a ni’ tih min kawhmmuh a. Ani chu hmangaihna te, thutak te, lâwmna te, rêldikna te lo chhuahna Hnâr pui ber a ni. A nungchang ze ropui tak avângin, A thiltihtheihna tâwp lo leh hriatna tehsên ruâl loh vângin, Pathian chuan vântirhkohte tân pawh dân a zamsak thei a; khawvêla danga chêngte tân leh khawvêla mihring leh nungcha dangte tân pawh A siamsak thei vek a ni. Hmangaihnaa khat Siamtu (Pathian) chuan nunna atâna thil ̣ha ber tûrin thil a lo siam diam tawh a ni.

Chutiang chu Amâ thil siam dân (nature) nêna inremin a siam a; entîr nân kan chênna lei dinhmunte pawh hi, nî leh thlâ ațanga hlat dân tâwk chiaha awmtîrin, an vir reng bawk a. Chû bâkah, mihringte hlim leh lâwmna tûrin nunphung leh thianghlimna dânte lamin a siam a ni (*en tel tûr, Jeremia 7:23*).

Hmangaihnaa khat kan Pâ vâna mî chuan, kan zawm tûrin dân ̣ha tak maite min siamsak a. Chû chu rilrûa vawng reng tûrin kan induhsak a, chutih lai chuan tâwpna hunna thil thleng tûr thil mak tak tak chungchâng kan sawi a, Pathian dânte chungchângna ngaih dân chîrî tak mai lo awm tâ angte hi.

Pathian kaihhraina dânte zawm chungchângna buâina

2 Korin 4:3-4 chuan: “*Nimahsela, kan Chanchin ̣ha hi khuhin a awm chuan boral mêkahte hian a ni, khuha a awm ni; Krista, Pathian anpui, a ropuizia Chanchin ̣ha êng chuan anmahni a chhun ên theih lohna tûrin, chûngahte chuan hê khawvêl Pathian hian ring lote rilru a tidel ta a,*” tiin min hrilh.

Setanan thil nihna dik tak hmu thiam thei lo tûrin min siam a. Rilru lama mit del chuan kawh pahnih a nei a: Pakhatnaah, thil thenkhat chu hmuh a ni lo hrim hrim phawt a. Thil thenkhatte erawh chu a lan dân dik tak thup emaw, thuhrûk emawte a ni thung. A lehlamah chuan, dâwivaih leh pual-ât ang chîte, thil dik lo pui dik anga hmuh tlatna ang hi. Vervêk takin min barhluï a. A eng a pawh chu ni se, inbâwl danglam leh mit tuâm ang chí chuan chiang taka thil hmuhna chu a dâl ngêi thîn a ni.

Hê châng hian hê thil hi ring-lote chungah a thleng thîn tih a sawi a. Mahse, thinti thâwng tak chu Kristian tîsa mîte chungah pawh a thleng vê tho mai hi a ni. Chûng mîte chu Isuâ hnênah mahni an inhlân pum hlûm lo tlat a. Chuvâng chuan ‘hê khawvêl pathian’ hian an mit a tihdelsak a. Ka rilrûa chiang tak chu, Setana chuan Kristian thlarau mî takte pawh hetiang hian beih a tum vê fo tih hi an ni. Isuan *Matthaia 24:24*-ah hetiang hian a sawi: “*Theih chu ni se, thlante meuh pawh a bum ang,*” tiin.

“*Khawvêl hi Setana’n a bâwihah a kûntîr mêk chauh pawh a ni lo, a bumna dâwidimin Lal Isua Kristâ kohhranho hi a fantîr mêk bawk a ni.*”⁸⁴ Hê thuchah hi Isuan chiang takin Laodikei mîte hnêna thuchahah khân a sawi a ni, *Thupuan 3:17*.

Matthaia 24 leh *25*-a Isuan khawvêl tâwp dâwn huna thil thleng tûr chhinchhiahna chungchâng a sawiah khân a sawi lang tel a, chû chu: **bumna** a ni. Bumna hi a chak chho ta hlê mai a, a la namên lo tiâl tiâl dâwn lehng hâl! An mit a del tawh tlat avângin mîten eng mah an hrethiam sî lo.

Bumna chak tak lo thlen dân kawng khat chu, Pathian thil ruâhman, Pathian thû leh Pathian dânte âwih/zawm chungchângah hian a ni. Mî tam tak chuan Pathianin engang thuâwihna nge a duh a, engtin nge thû kan âwih dân tûr chu tih pawh an manthiam lo. Thuâwihna bîk tak, **rinnaa thuâwihna** chu a ni sî a.

⁸⁴Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 367.

Rinnaa thuâwihna chu eng nge ni?

Tirhkoh Paula sawi dânin hê thil hrilhfiah dân hi kawng hrang hrang a awm thei ang. Tlanna atâna Pathian ruâhmanna ang chiah zui kawnga thuâwihna a ni phawt mai a. Thlarau Thianghlim zâra Isua rinchhana inlaichînna neihpui a ngai. A rah chhuah chu Kristâ inhlanna zâra ka tâna chhandamna a ni. Isuâ hnêna ka intukluhnaah chuan Thlarau Thianghlim chakna zâra thupêkte vawna pawh a tel a. Mahni chaknaa beihna zâra thuâwihna a ni lo. Paulan Farisaite dân zawmna ang chî kha a dodâl tlat a, chumi awmzia chu Pathian thupêkte zawm zâra Pathian lalram luh theihna hlawhchhuah tum ang chî kha a ni. Ani chuan zirtîr dik tak ni tûra thuâwihna pawimawhzia Chiang taka sawiin, mahse chû chu Judate tih dân nêna hrang sî chu a ni. Isua Kristâ zâra chhandamna pawmna hlimawm tak chu a ni a. Chû chuan Isuâ zirtîr ka nihnaa keimâ nuna thuâwihna a thlen thîn.

Hê thuâwihna hi rinchhan ngamnaa inngat a ni a, chû chu thinlung chhông aţanga lo chhuak a ni. Dennis Smith chuan heti hian a ziak: “Mî tû pawhin Thlarau Thianghlim zâra Pathian nên inlaichînna duhawm a neihin, ngaihtuah teh chiam lo pawhin, thinlung aţanga chhuak thuâwihna chu a awm nghâl mai thîn.”⁸⁵ Mihring leh chunglam thawh dunna zâra awm thei thuâwihna chu a ni a; hei hi kan la sawi zâu zui leh ang.

Pathianin thurûk a puâng chhuak

Rome 16:25-27 thû hi heti hian khâikhâwm dân teh ang: Chatuan Pathian thupêkin Thurûk chu puan chhuah a ni a, chû chu rinnaa thuâwihna din nghet tûrin a ni. Pathian thupêkin, hê thurûk—Krista keimahnia awm—chuan rinna thuâwihna chu a thlen a. Rinnaa thuâwihna chu, rinna, rinchhanna leh hmangaihna behchhana lo awm vê nghâl a ni. Rinchhanna nêna Pathian chu inlaichînna neihpuiin, chû rinchhanna leh A dânte zawm hi kan tâna thil ʒa ber a ni tih manthiam chungin, thuâwih tûrin thutlûkna kan siam ta a ni.

⁸⁵Dennis Smith, 40-Tage (Nr. 1) Prayers and Devotions to Prepare for the Second Coming, 21, 22.

Rinnain thuâwih theihin min siam

“*Mihring chu thuâwihna ațanga tihchhuah a hnêkin, rinna chauh, rinna ngei hi a ni, Kristâ khawngaihna changtûtea min siamtu chu, chû ngei chuan thuâwihnaah chuan min hruai thei a ni.*”⁸⁶

Hê thurûkah hian eng nge tel?

Tirhkoh Paulan hetiang hian *Kolosa 1:25-27*-ah min kawhhamuh: “...*Pathian thu hril kim tûra enkawlna hnâ Pathianin in tân mi pêk ang zêlin chûngho rawngbâwtua siam ka ni...Mi zawng zawng laka a lo thup kumkhua thîn, amâ mîte hnêna a puan tâk thurûk kha, tânah erawh chuan a mi thianghlimte hnênah lanfîrin a awm ta ...*” Hei hi engang thurûk nge ni? “*Chûng mîte hnênah chuan hnam tin tâna a thurûk ropui leh hlu tak chu Pathianin hriattîr a duh rêng a ni; chu thurûk chu, Krista nangmahnia awm ropuina beisei chhan chu a ni.*”

Hê thurûk, khâ leh chena thup lo ni tawh kha, Amah Isua-ah chuan puan chhuah a ni ta a, chû chu Thlarau Thianghlima Isuan keimahnia lo chên a duhna chu a ni.

Hê châng hian chû chu kan tâna ropuina tûr beiseina chu a ni tih a sawi a. Chumi awmzia chu, Pathianin tâna nun famkim min pêk a duh leh, ropuinaa chatuan nunna chu thlen theih a nih bâkah, tiâmsak kan ni tihna a ni.

Hê inlaichîinna duhawm tak, Kristan Thlarau Thianghlim zâra min neihpui a duh hian, Pathian hmangaihna chu kawng dang daihin a târ lang a ni. “Krista keimahnia lo chêng” chu hê thurûk laimû chu a ni a; zâu zâwka kan sawi dâwn chuan chanchin thâ emaw, tlanna remruât emaw kan ti thei ang.

Rome 16:25-26 chuan hê thurûk hmang hian rinnaa thuâwihna chu din ngheh emaw, tih famkim emaw a ni tawh tih min hrilh a. Chumi awmzia chu, Kristâ zârah thû kan âwih theiin, thuâwih kan duh bawh tihna a ni.

⁸⁶Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 54.

Engtin nge Krista chu keimahniah a lo awm?

Engtin nge Krista chu keimahniah a lo chên theih ang? *Efesi 3:16-17, 19*-ah hetiangin kan chhiar: “...*a ropuina ngahzia ang zêlin, a Thlarau zârah mihring chhûngnung lamah chuan thiltihtheihna tihchakin a awmtîr theihna tûr che uin, Pa, lei leh vâna chhûngkaw tin rêng hming châwi chhana hmâah chuan ka thing̃thi thîn a; chutichuan Pathian famkimna tin rêng tluka tihkhaha in awm theih nân,*” tiin.

Hetiangan min hrilh:

1. Thlarau Thianghlim zârah kan chhûnglam tân chakna tam tak kan dawng,
2. Thlarau Thianghlim zârah Krista chu keimahniah rinnain a lo chêng,
3. Tichuan hmangaihna nghet taka zungkâi kan lo ni ta a. Krista chu keimahniah a lo chênin, keimahniah A hmangaihna nungchang chu chher puitlin chhoh zêl a ni a. Hei hi Bible chuan ‘Thlarau rah’ (*Galatia 5:22*) tiin a sawi.
4. Hei hian nunnaah min hruai a. “*Pathian famkimnaa khah liamnaah,*” (*en tel tûr, Johana 10:10; Kolosa 1:9-10*).

‘Krista keimahniah awm’ tih awmzia chu, thuâwih thei kan lo ni ta a, a chhan chu, Isuan keimahniah a rawn thlen vâng a ni. Ellen G. White chuan heti hian a sawi: “*Miin Krista a pawm hian, Kristâ nun anga nun theihna a dawng nghâl a ni,*”⁸⁷ tiin.

Amah kan rinchhan hmiah hian Ani chu keimahniah a lo chêng a, chu chu, Amâ kuta kan inkawltîr hmiah hian a ni. Chû thilin a rah chhuah chu rinnaa thuâwihna a ni. Krista chuan keimahniah A hnehna nun nunchhuahpui hi a duh a ni.

Ngaihtuah tûr thil hlu tak dang *Galatia 4:19*-ah kan hmû a. Chutah chuan Paulan heti hian a sawi: “*Ka naute u, Krista chu nangmahniah siam puitlina a awm hmâ loh chuan, nâu veiin ka vei leh che u hi...*” tiin. Paula khân ringtûte nuna Krista chu nuntîr tûrin a veipui êm êm a. Heti hian a sawi: “*Krista chu nangmahniah siam puitlina a awm hmâ loh chuan,*” tiin.

⁸⁷Ellen G. White: *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 273.

Engtia rei nge mi hian ʈang puitling tûrin hun a duh? Kum 16-17 vêl. Hetah hian Paulan mihring ʈan dân phung a sawi niin ka ring. Chû chu, nî tina Kristâ hnêna kan nun kan inhlan ʈar ʈin a, rinna nêna Thlarau Thianghlim kan dîl chuan, Krista chu keimahnia a lo chêng ang a, chutah chuan inlaichînnaa ʈanna a awm zêl ang. Mihring hian ʈan puitlin nân engtia rei nge an mamawh ʈin? Kum 16-17, vêl niin ka ring e.

Awmze ngah

Vânduai thlâk takin, thuâwihna chungchâng thû-ah hian thil Chiang tâwk chiah lo a awm nual mai. Pakhatnaah, kan rinna chungchâng Isuan a sawiah khân thil pawimawhte en kan duh phawt a: “*Keimah tel lo vin eng mah in ti thei lo,*” (*Johana 15:5*). Hei tak mai hi thuâwihna chungchângah pawh bel tûr thil pawimawh tak a ni.

Pahnihna, Ellen G. White-in thuâwihna thupui chungchâng a sawi fiahna thû hi i han en ho lawk teh ang u: “*Dân zawm vânga vânrâm kâi tumtu thiltih chu, thil tih theih loh tawp tih tum a ni. Thuâwihna tel lo vin mihring hi chhandam theih an ni lo va, a thiltihte pawh chu mahnia chhuak a ni ngai tûr a ni lo. Krista chu amahah thawkin, duhna neihtîr leh amâ duhzâwnga tih a ni tûr a ni.*”⁸⁸

Thil pawimawh pathum târ lante chu:

1. Mahni thiltih hmangin vâ ka thlen theih ngaihna a awm lo. Chumi awmzia chu Pathian hnên aʈanga thil hlawh chhuah (thiltih avânga felna) tum chu thil dik lo hulhuâl a ni.
2. Chuti chungin, thuâwihna hi Pathian nêna nun inʈawmna hlu lutuk chu a ni thung a. Isuâ zîrfîrte pawh kha Pathian ruâhman rema nung tûra koh an ni.
3. Thuâwihna chu keimahni'n kan chaknaa kan tih a ni tûr a ni lo. Keimahnia Krista lo chêngin tihduhna min neihtîr leh, a hlenchhuah a ni zâwk tûr a ni.

⁸⁸Ellen G. White, *Review and Herald*, July 1st, 1890, par. 11.

Tûnah, hê thil ataka hlen chhuah dân chu tlêma chîk deuh zâwkin i'n en zui dâwn teh ang u.

A theihlohna

Mahni theihna emaw, eng emaw chen tih an neih vê emaw vâng a vânrâm kâi theih inring hi an tam mai. Hê kawng dik lo zui tûr nia an inhriatna chhan chu, an tâna Pathianin a buatsaihsak, kawng mak tak chu an hre vê lo a ni. Thil tih theih ruâl loh chu tih an tum tlat a. Mi tin, Bible Thlarau zâra an thinlunga Isua a chên vê lohnate chuan, thil tih theih hauh loh tûr chu tih an tum a, thuâwihna awmzia an man thiam ngang lo a ni.

Pathian lehkhathû chuan mahni inchhandam thei lo kan nih thû Chiang takin a zirtîr a, Pathiana rinna neih zârah chiah chhandam kan ni thei. *Rome 3:28*: “*Chutichuan, mihring hi dân thiltihthe tel lo rinna avâng a thiamchantîr an ni kan ti a ni.*”

Thuâwihna hi hmaih theih a ni lo

A lehlamah chuan, Isuan thuâwih a sawi uâr hlê a. A thu sawi hnuhnung chu: “*Thû ka pêk zawng zawng che u pawm tûrin zirtîr rawh u,*” (*Matthaia 28:20*) tih a ni.

Hetah hian Chiang takin thuâwihna thû a sawi a. Thupêkte, Sinai Tlâng a Amah Isua Krista ngêiin amâ kutzungtanga a ziah, Mosia hnêna a pêk chhâwn pawh khân thuâwih chu a ngiât tlat a ni. Pathianin kan laka a phût, Bible pawhin a sawi nawn hi, Ellen G. White chuan heti hian a khâikhâwm a: “*A thilthlâwnpêk zawng zawngte kha thuâwihna delhkih veka tiâm a ni.*”⁸⁹

“*Kristâ Tehkhin Thûte*” bû-ah heti hian kan chhiar: “*Dân (thupêkte) hi Pathian nungchang târlanna a ni a; Pathian nênr inrema i awm dâwn chuan i thiltih zawng zawngte chu A dân thubul ațanga lo zi chhuak a ni tûr a ni. Dânin a phûtte chu Krista'n a sawi pawimawh nêp ngai rêng rêng*

⁸⁹Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 112.

lo. *Chutih ahnêkin, dân thu âwihna chu chatuan nun chan theih nân, Adama tlûk hmâa a pawimawh ang bawkh khân, hriat sual hauh loh tûra chiangin a târlang.*”⁹⁰

Tirhkoh Johanan Pathian kan hriata thuâwihna kan lantîr dân tûr min kawhhamuh a: “*A thupêkte pawm kan nih chuanin chu mi-ah chuan amah kan hria tih kan inhria e. A thupêkte pawm sî lovin, ‘Amah ka hria,’ titu chu mi dawthei a ni, thutak amahah a awm lo,*” (1 Johana 2:3-4).

“*A thupêkte vawngtu chu Amahah chuan a awm reng a, Ani pawh amahah chuan a awm reng bawkh thîn,*” (1 Johana 3:24).

Thuâwihna hi Pathian kan hmangaihna târ langtu a ni bawkh: “*Pathian kan hmangaihna chu hei hi a ni, a thupêkte kan zawm hi; a thupêkte chu a khirh sî lo va,*” (1 Johana 5:3).

Bible chuan thuâwihna hi a la bâng, khawvêl tâwpna hun kohhran chhinchhiahna a ni tih a sawi. *Thupuan 12:17: “...Pathian thupêk zâwmtûte,” Thupuan 14:12: “Heta hi Pathian thupêkte vawngtûte chu.”*

Charles Finney, kan tûnlai huna harh tharna thuhirtû zînga hlawhtling ber pakhat chuan heti hian a sawi: “Harh tharna hi Pathian thuâwihna bulţan tharna a ni,”⁹¹ tiin.

Bible Zirhona Kaihhruaina August 31, 2011-a mi kha târlan tel kan duh bawkh: “*Thuâwihna hi chhandamna a ni lo va, tlan tawhte nuna chhandamna malsâwmna leh a rahchhuahte târ lanna a ni zâwk.*”⁹²

Krista-ah leh Amâ zâra thuâwihna

Keimahnia Krista a lo chênna zârah chiah thû kan âwih thei a. Chû chu Amah chiahin a hlen thei bawkh. Mihring a nih ang khân, Krista chu kan tâna entawn tûr a ni. *Hebrai*

⁹⁰Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), pp. 345, 346.

⁹¹Cited in Unser größtes Bedürfnis (Our greatest need), published by Werner E. Lange, Lüneburg 2011, 102

⁹²Adult Sabbath School Bible Study Guide, Aug. 31, 2011

5:8: “*Fapa meuh pawh ni mah sela a thil tuarahte chuan thu âwih a zir ta a.*”

Helai châng hian a sawi chiang hlê: “*Tichuan tihthatfamkima lo awmin, a thu âwih zawng zawngte tân chatuana chhandamna bulpui a lo ni ta,*” (Hebrai 5:9). *Tirhkohte 5:32* pawhin hei hi a nemnghet a: ‘Pathianin A thuâwihhte hnênah Thlarau Thianghlim a pe ðhîn’ tiin.

Hei hian Pathian thupêkte kan zawm hi tlan kan nih leh nih lohna tûr delhkihl nei a ni em? Teuh lo mai! Chuti a hnehin, Paulan uâr taka a sawi chu: Tlanna kalkawng chu rinna chiah a ni a, chumi kawngah chuan Pathian laka thuâwih kan ni tûr a ni. Tichuan A Thlarau Thianghlim zârah mak taka lo chên, Pathianin nung tûra min duh angin kan nung ang.

Hei chiah hi a nia Paulan *Rome 8:3-4*-a a lo ziah rêng ni: “*Tîsâ avânga dân chu a chak loh va, a tih theih rual loh chu Pathianin Amâ Fapa ngei, tîsa sual ang pûin, sual thâwi nân rawn tîrin, tîsâa sualna awm chu thiam loh a chantîr ta a ni; tîsa dân zawh lova **Thlarau dân zawh zâwktu keimahniah hian dân thu ruat chu hlena a awm theihna tûrin.***”

Thlarau Thianghlima nung zui zêlin

“Thlarau (hruaina) zui zêl” tih awmzia chu Thlarau Thianghlima nung zui zêl tihna a ni a. Hê chângin chiang taka a târ lan chu, chû thuâwihna tûl tak mai chu Kristâ zârah hlenchhuah theih a ni a, chû chu Thlarau Thianghlim chênchilhna dawngten a ni bawk. Dânin a ngiat ang felna chu hlen a nih theih nân Pathianin A Fapa a rawn tîr a. Hê Bible châng hian chû felna chu **keimahni hmanga** hlen chhuah ni lo vin, **keimahniah** zâwk hlen chhuah a ni tih a sawi zâwk a ni tih hi chhinchhiah ang che.

Hê nun chungchâng eng thil nge Paulan *Galatia 2:20*-ah a sawi? “*Ka nung, keimah chu ka ni tawh lo, Krista chu*

keimahah a nung zâwk a ni.” Paulan sawi chian a tum chu amâ nun chu Kristan a kaihruai tih hi a ni. *Ezekiela 36:27*-ah hetiang hian Pathianin min hrilh: “*In chhûngah ka thlarau ka dah ang a, ka dânah ka lêngtîr ang che u, tichuan ka rorêlte in vawngin in tî ang.*”

Hê chângin a sawi hi kan manthiam em le? Pathian chuan A thlarau min chênchilhtîr a duh a, chû chu A thupêkte vawngtu mipuitea min siam a duh vâng a ni. Chumi awmzia chu, Pathian chuan Thlarau Thianghlim zârah kan thuâwihna chu min enkawlsak dâwn a ni.

Heta Chiang taka a sawi chu, keimahnia Krista leh Thlarau Thianghlim lo chênna zârah thuâwih theihna kan nei tih hi a ni. Thinlung chhûng aţanga lo chhuak thuâwihna a ni. Chutianga inpâwlna tel lo chuan pâwn lama lang chhuak thuâwihna kan nei thei lo.

“*Krista thiltihtheihnain a tihthar lêm loh pawhin pâwnlam nungchang siam dikna chu a awm ve thei a ni tih hi a dik e. Mi thunun theihna duh vâng leh, mi dang ngaihsân duhna vâng pawhin nundân ţha tak a awm thei reng a. Mahni inzahna pawhin suala lang thil chu pumpelth tûrin min hruai thei a. Thinlung duhâm pawhin thil ţha a ti thei tho a ni.*”⁹³

Kan laka phût a nih vâng emaw, tih mâkmawh a nih hrim hrim vâng emawa Pathian thupêkte zawm kan duh pawh a lo ni vê mai thei e. “*Pathian thupêkte hi, zawm tûra tih a nih avâng maia miin tih loh theih lova ngaia zawm a tum chuan, thuâwihna dik a nih loh avângin thuâwih nun lâwmman a nei ngai lo vang. Pathianin ti tûra min tukte hi, kan rilru sùkthlêk nêna inkalh a nih avâng phur rit a nih chuan, kan nun chu Kristian nun dân tûr rêng a ni lo tih kan hre thei. Thuâwihna dik chu chhûngril lam aţanga lo awm ţan, felna ngainatna leh Pathian dân hmangaihna aţanga chawr chhuak a ni zâwk.*”⁹⁴

⁹³Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 52.

⁹⁴Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (2nd Edition, 2015), p. 69.

Engtin nge Krista chu keimahniah a chên theih?

Hriatreng tûr: Isua nêna inlaichînna hi Amâ hnêna intukluh hmiahna ațanga ințan a ni ber a. Thlarau lam piantharnain min chhânsak țin (Johana 3:1-21). Hê nun thar Pathianin min pêk hi, Krista nêna kan inlaichînna hmanga tihthar zêl a ni țin. Chuta tân chuan nî tina A hnêna inhlân tharna leh, Thlarau Thianghlîma chhûnkah tharna dîl a, Thlarauva tihthar nihnain kan chang a. Chutiang chuan Isua chu keimahniah a lo chêng țin a ni. “... Thlarau zârah mihring chhûngnung lamah chuan thiltihtheihna tihchakin. . . Krista chu rinna avânga in thinlung a chên theih nân,” (Efesi 3:16-17)

Krista nangmahniah A chêng em mahni inenfiah rawh u

Keimahnia Krista a chên leh chên loh inenfiah tûrin Pathian Lehkathûin min sâwm a. 2 Korin 13:5 (NKJV): “*Rinnaah chuan in awm em mahni ngei in enfiah ula. Mahni inendik țin rawh u. A nih loh leh, nangmahniah Isua Krista chu a awm tih nangmahni ngeiin in hre fiah lo vem ni? Duh loh in nih nghâl loh chuan.*”

Pathian chuan kan thlarau dinhmun inhre tûrin min duhsak a. Eng hunah nge tling lo kan lo nih țin? Keimahnia Krista lo chên a, Thlarau Thianghlîma kan khah zâra mi tlinga siam kan ni sî a, chುವângin mi tling lo nih chu Thlarau Thianghlîma khat lo nun a ni ang. Chû chu Bible chuan ‘tîsa rilru pû’ angin a sawi.

Engtikah nge kan motorte a lo ‘hman tlâk loh a, a tlân theih loh’ tâk țin? A hmasa berah chuan, a tui (fuel) a awm lohin a ni phawt mai. Engtin nge kan tih țin? Kan nawr emaw, a tui thun tûr kan lei emaw a ni châwk. Ni e, petrol/diesel kan thun ang. Chutiang bawkin, Isua chu Thlarau Thianghlîma kan thinlunga kan chên tûr loh chuan, kan thuâwihna mai chu motor tui nei lo nem kal tum ang chauh kan ni ang.

Kan nunna leh rinna atâna Isuâ pawimawhzia chu a Chiang tâwk ta deuh em? Eng thil mahin Isuâ hmun hi a luahlân tûr a ni

lo. “*Fapa nei chuan nunna a nei,*” (1 Johana 5:12) tih a nih kha.

“*Kei hi kawng, thutak leh nunna ka ni a, keimaha kal lo chu tâ mah Pâ hnên an thleng ngai lo,*” (Johana 14:6).

Isua hi kan mamawh a ni. Amah tel lo vin chhandam kan ni thei lo. Tûnah leh chatuan hunah pawh nun puitling kan nei thei ngai lo vang.

Thuâwihna hlen chhuah a nih dân i manthiam sawt em? Nî tina Isuâ hnêna intulût leh Thlarau Thianghlim chên chilhna dîlin, keimahnia thuâwihna chu kan hlen chhuak thei tih kan lantîr a. Hê châng *1 Korin 1:30* kan chhiar hian kan manthiam zual ang: “*Nangni erawh chu amâ zârah Krista Isua-ah chuan in awm a ni; ani chu Pathian hnên atâ kan tân finnaah siam a ni, felnaah te, thianghlimnaah te, tlannaah te nên.*”

Hêng thil zawng zawng hi Kristan keimahnia hlenchhuah a duh a, a thei bawk. Krista chu kan tân tihthianghlimna a ni tih a sawi hian, a awmzia chu thuâwihnaa kan nun theih nân chu chu a lo thleng tih a kâwk chiang hlê a ni.

Engtikah nge chhandam kan nih?

Engati nge hê zawhna chhâna hi a pawimawh viau? Chhandam ka lo nih tawh chuan, ka thuâwihna chu chhandam ka nih tawhna rah chhuah a ni tih a chiang a. Chû chu chhandam ka nih theih nân ni lo vin. Isua Kristâ hnêna kan intukluh hmiah vêleh khân chhandam ka ni tawh zâwk a ni. *Efesi 2:8-9* chuan: “*Rinna avânga khawngaihnaa chhandam in ni; nangmahni thawh chhuah a ni lo va, **Pathian thilpêk** a ni; **thiltih avâng a ni lo** ve, chutilochuan mîin an chhuâng dah ang e,*” tiin a sawi.

Tirhkoh Paulan Efesi mîte hnêna lehkha a thawn khân ‘chhandam a ni tawh’ tih a hrill a. Chuti chungin, *Rome 8:24*-ah heti hian a zia: “***Beiseinain a ni chhandamin kan awm ni,***” tiin. Pathian hnêna chêng reng tûr emaw, hawisân tûr emawa duhthlang thei, zalênna nei kan ni.

(Beiseinaa) chhandam kan nih hnû pawh hian, kan thil engto ber chu kan nun a lo tâwp hun emaw, Isuâ lo kal leh hun emaw thlenga Kristaa awm reng mawlh chu a ni. Rinna avânga chhandam kan ni a (en tûr, *Efesi 2:8*). Chûmi hnûah chuan, hê rinnaah hian kan chên zui zêl a ngai thung. “*Krista Isua, LALPA chu in lâwm ang khân, amaha zung kai leh rem chhoh a awmin, rinnaah chuan nghet taka awmin, ..., amahah chuan awm rawh u,*” (*Kolosa 2:6*). Chutichuan, a sawi tum chu, intukluhna hmanga Kristaa awm reng chu a ni.

Dennis Smith hian Kristaa awm reng chungchâng chu heti hian a ziak a: “*Amaha awm reng tih hi chhandam kan nih nâna kan tih hmasak tûr chu a ni lo. Chû âi chuan, kan tân, keimahniah leh keimahni hmanga Amah chu thil engkim tih tîr inphalna a ni zâwk.*”⁹⁵

Engati nge intukluh hmiah chu a tûl a, kan tân eng thatna nge awm?

Kan sawi tum tak chu: Kan ngaih dânin min awpbehna laka chhanchhuahna hi a ni. Kan ngaih dân dah lalna leh chapo-uân vêlna hi kan harsatna lai tak chu a ni a. Thufingin heti hian a sawi: Mi tinte harsatna lian ber chu anmahni theuh a ni. Kan chapona rilrû kha tihnat, hliam, tihbuai a lo ni a, chutah kan thuneihna lantîr duhin, thîkthuchhiatna leh thil dangte kan lantîr thîn.

Intulût tih awmzia hi chiang deuh zâwkin “Isuâ Hnênah Intulût Rawh” tih bungah sawi fiah a ni a. Chutiangingin *Krista Panna Kailâwn* bû bung 5-na ‘Pathian Hnêna Indahhranna’ tihah sawi fiah a ni bawk.

“*Pathian chuan min tihdam leh min zalêntîr chu A duh êm êm a, mahse kan awmdân pum pui tihthar leh tihdanglam a la tûl miao sî avângin Amâ hnêna kan puma kan inpêk a ngai a ni.... Pathian chuan mihring chu hmasâwnna sâng*

⁹⁵Dennis Smith: 40 Days (vol. 2) – *Prayers and Devotions to Revive Your Experience with God*, (R&H 2011), 35.

*thei ber thleng tûrin A duhpui a. Kan hmâah hian A khawngaihna zâra min thlensak A duh êm êm malsâwmna chu A dah a. A duhzâwng chu keimahnia A tih theih nân Amâ hnêna inpe tûrin min sâwm reng a. Sual bâwih ațanga chhuak a, Pathian fâte nih zalênna ropui chang tûrin, keimahni ngeiin duhthlanna kan siam tûr a ni.*⁹⁶

Kan chapona rilru hnuai kûn hi suâl bâwiha tâna a ni. Krista nêna nun erawh chu ‘Pathian fâte tâna zalênna ropui nun neihna a ni thung. Chuvâng tak chuan (A hnêna) kan intukluh chu a ngai a ni. Bêlvawtu pawh hian a kuta hlum hmang chiahin bêl a vaw thei a ni!

Kan intukluh hnû chuan Kristaa awm reng tawh tûr kan ni ta a. Amaha kan awm reng chuan, chatuan thlengin chhandamna chu a awm chhunzawm zêl tawh mai ang. Isuâ lo kal leh hunah erawh chuan a famkim lehzual dâwn a ni.

Bible sawi ang thuâwihna

Bible sawi ang thuâwihna hi chu thiltih zâra felna ang chí kha a ni vê lo. Pathian ka rinchhann a, ka intukluhna, min chhandamna leh Krista nêna kan inlaichînna rahchhuah chu a ni. Bible sawi ang Thlarau Thianghlina khat Kristian piangthar thuâwihna chu, eng dang ni lo vin Pathian hmangaih lêtna thiltihte a lo lang chhuak chu a ni. Thlarau Thianghlim chakna zâra thuâwihna chuan lâwmna leh hlimna a thlensak a; chû chu Ellen G. White-in heti hian a sawi: “*Thuâwihna dik rêng rêng chu thinlung ațanga lo awm țan a ni a. Krista nêna thinlunga thawh dunna a ni. Keimahni lamin kan remtih phawt chuan, kan ngaihtuahna leh kan thil tumte min rawn hriatpui phawt ang a, chutah kan thinlung leh rilru te chu A duhzâwng remin min siamsak ang a, tichuan A thuâwih chu kan nunphung rêng a lo ni tawh ang. Kan duhzâwng chu siam duhawm leh tihthianghlim a lo nih tawh avângin, A rawngbâwlnaah lâwmna sâng ber kan hmu tawh bawk ang.*”⁹⁷

⁹⁶Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), pp. 38.2, 39.

⁹⁷Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 752.

Mahni beihna mai chuan thuâwih thei kan ni lo tih hi kan chiâng hlê tûr a ni. LALPAN Israel fâte chungchâng pawh *Thlahtubulte leh Zâwlneite* bû-ah hetiangin min lo hrih:

“...*Milem biakna leh sual chiahpiahna kârah chuan Pathian thianghlîma hriatna dik tak an nei thei lova, anmahni sualna leh thinlung sual tak mai chuan, anmahni chaknain dân an zâwm thei lova, Chhandamtu an mamawh a ni tihte chu zirtîr an ngai a ni...*”⁹⁸

Keimahni chaknaa Pathian thupêkte zâwm thei pawh kan ni lo. Thuâwihna thurûk chu, Isua chu Thlarau Thianghlîm zâra keimahnia a lo awm chauhin a ni. Mîin Isua hmangaih a, a rinchhan takmeuh a, Ani chu Thlarau Thianghlîma keimahnia a lo chên chuan, thuâwihna chuan hlim leh lâwmna namên lo min neihtîr tîn. Isua chu keimahnia a lo chênin, kan thinlungah A dân chu min neihtîr tîn a ni.

Engtin nge keimahnia Isua lo chêng zâra thuâwihna chuan a thawh tîn?

Hê zawnha hi kan chhân hmâin, hê thû nêna inhmeh Ellen G. White-i thusawi lâk chhuah hi i’ n en nawn leh teh ang u: “Dân zawm thiltihte vânga vân lâwn tuma beitu chuan, thil theih loh tawp tih a tum a ni. Thuâwihna tel lo vin mihring hi chhandam a ni thei lo va, mahse a thiltih chu amâ tih ngawt a ni tûr a ni lo. Krista chu amahah chuan thawkin, Amâ lâwmzâwng tûr zâwkin a ti tûr a ni.”⁹⁹

Inneihnaa thuâwihna zâra thilmak thleng

Kana khuua inneihna chanchin kha kan hre t̄heuh tawh ang a, khatah khân Isuâ thilmak tih hmasa ber a thleng a nih kha. Tui kha uain, umt̄awk lohah a chantîr a, chu chu tûnlaia ‘grêp

⁹⁸Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zâwlneite* (2nd Edition, 2014), p. 379.

⁹⁹Ellen G. White, *Review and Herald*, July 1st, 1890, par. 11.

tui' kan tih ang hi a ni. Eng thil chu nge thleng ta le? Isuâ nû Mari khân uain an tlâkchham thû lo hriain, Isuâ hnênah a hrih a. Mahse ani lo beisei rûk ang chuan Isua chu a che mai lo.

Chutichungin, eng emawti zâwng chuan an harsatna chu Isuan a chinfelsak tho chu a ring tlat a, chhiahhlawhte hnênah chuan: "*In hnêna A (Isuan) sawi apiang chu ti zêl ang che u,*" (Johana 2:5) tiin a chah a. Tichuan, Mari khân chhiahhlawhteah Isua rinna a neihtîr a ni.

A tâwpah Isuan: "*Tui bêlte chhûng khat rawh u,*" a tih pawh khân, a sawi ang tak chuan an ti nghâl a. Tichuan an hnênah, "*Tûnah thâl ula, ruâi fatu hotupâ hnênah kalpui rawh u,*" a ti a, anni pawh chuan an ti ta rêng a.

Hei hi chhinchhiah ang u: Chhiahhlawhten Isuaa rinna an nghah tâk avângin, thinlung takin A thusawi chu an âwih nghâl mai a. Tawngkam dang chuan, an inhawwna leh thutlûkna siam kha thuâwihna kawng zawh tanna niin, Isuâ ngenna chu an ti ta a. Isuan tui chu thil intûr tui takah a chantîr a. A thilmak tih hmasa ber a thlen theih phah ta a ni.

Mimalin eng thilte nge an tih hlawm?

- *Mari thil sawi zârah chhiahhlawhten Isua an ringchhan ngam.
- *Chhiahhlawhten an inhawwna leh rinnchanna lantîrin, Isuâ sawi angin an che zui ta a ni.
- *Tui uaina chantîrna takah kha chuan Mari leh chhiahhlawhten tih eng mah chu an nei vê lo. Thilmak titu chu Amah Isua chauh kha a ni.

Chutih laiin, khâng inbuatsaih lâwkna thil titûte kha awm lo ta se, thilmak kha thleng dâwn em ni? Isua kan rinchhan hi a pawimawh a, kan duhna leh duhthlan theihnate hi Amâ hman tûrin leh târlan nân kan hlân phal tûr a ni. Chutianga kan tih chuan, Isua, Isua chauh chuan—hê thilmak hi a ti ang. Keimahnia thuâwih duhna thinlung min neihtîrtu pawh chu Amah bawh a ni a. Hei hi rinnaa thuâwihna thawh dân chu a ni.

Isua chu Pathian hnên atâ kan tân finnaah siam a ni, felnaah te, thianghlimnaah te, tlannaah te nên (*1 Korin 1:30*). A ruâhmanna zui tûra thutlûkna siam te, thuâwih tûra kan lo inbuatsaihnaate hi, thuâwihnaa thilmak thleng tûra kawng hawwna niin, Isua chu kan nunah a lo che ta thîn a ni.

Pathian leh mihring thawhhona

Zâwlneite leh Lalte bûa Ellen. G. White thusawi hi a bengvâr thlâk viau mai: “*Pathianin Daniela leh a thiante nuna Amâ duhzâwng hlen tûra a thawh mawlh mawlh laiin, annin “an chhandamna an lo thawk chhuak” (Filipi 2:13) ve mêk a. Hei hian thawh ho dân tûr Pathianin a lo duan chu a tilang tha hlê a, Pathian nêna thawh hona awm sî lovin hlawhtlinna dik a awm ringawt thei lo. Pathian thiltihtheihna tel lova mihringte beih hrâmna hi chu engmah lo mai a ni; mihring lama beih hrâmna a awm miah loh chuan, Pathian thawhna chu mi tam takin kan hlâwkpui hek lo. Pathian khawngaihna kan nuna la lût tûrin tih vê tûr kan nei a ni. Pathian khawngaihna hi keimahnia A duhzâwng leh lâwmzâwng tiha a awm theih nân pêk kan ni a, min awm âwtîr thên tûra pêk kan ni lo... A Thlarau min pêk zârah, ruâhmanna dik tin, thil tha tih tumna tin chu tihchak a lo ni ang. LALPÁ chakna rinchhanin thlêmna tin leh harsatna tin an hneh theih a ni. Thuâwihna kawnga kalte chuan dodâlna tam tak an tâwk ang.... Amâ chakna zârah thlêmna tin te, leh harsatna tinte chu an hneh dâwn a ni.*”¹⁰⁰

“LALPAN chunglam thiltihtheihna leh mihring beihna tan tlântîr tûrin a ruâhman a ni.”¹⁰¹ Mark Finley chuan: “Pathian nêna thawh hona hian lâwmna sâng tak leh lungâwina a thlen thîn,” tiin a sawi.

¹⁰⁰E. G. White, *Zâwlneite leh Lalte* (2nd Edition, 2014), p. 411.

¹⁰¹Ellen G. White, *Ye Shall Receive Power* (1995), Jan. 2nd, 10.2.

Eng chanvo nge kan chan a, Isuan keimahniah eng chanvo nge a chan?

1. Tih châkna leh hlen thei tûra thawktu Isua rinchhan duhna min neihtîr a. Ani chuan keimahnia chutiang tih châkna boruak chu min siamsak a, kan tih tûr hriatna min neihtîr ta bawk a. Mahse (min nawrlui lo vin) kan duhthlanna a nghâk thîn.
2. Pathian duhzâwng ti tûra thutlûkna siam chu kan tih tûr a ni. Pathianin kan mimal nihna leh duhthlan theihna hi min zahsak a. Keinin thutlûkna kan siam hnûah chauh Ani chu a lo che thei dâwn a. Chû hun chu min nghâk reng thîn.
3. Lang thei lama Isua rinchhanna siam chu kan chanvo a ni a, chu chu thuâwihna kawngah kan târ lang zui ang. Chûng thuâwihna kâilâwn awm dân chu a inang lo nuâl thei a. Chûng chu nakinah entîrna kan la pê ang.
4. Pathianin a harsâ leh khirrhkân chin chu Amahin a ti a, keini lo rinchhan leh inbuatsaihna lamah pawh min tâwiâwm zui zêl thîn. Chutih laiin, thuâwihna kawnga kal tûra mahni chakna rinchhana thutlûkna ka siam emaw, Pathian chakna rinchhanin ka siam zâwk emaw a nih a a danglamna chu inthlâu tak a ni tih hi kan theihnghilh ngai lo tûr a ni ang. **Thlarau Thianghlim zâra Isua chu ka nuna a lo chênin, ka tihtûr chanvo chu Pathian chaknaa hlen a ni mai thîn.** Hei hian thuâwih hlimawmna siamin, thil tê tham leh lianah pawh chutiang vek chu a ni thîn.¹⁰²

Zawhnate

Thuâwihna siamtu chu tunge tih chungchângah ngaih dân hrang a awm nual mai. Mi thenkhat chuan thuâwihna hi Pathian-mihring thawh dunna rahchhuah niin an ngai a. Mi dang tûte emaw chuan Pathian emaw, Krista emaw chauh chuan a ti niin an ngai thung a. Chuti chu engtin nge a thawh? Isua hunlaia mi tam takte kha

¹⁰²Mark Finley, *Decisions: Persuading People for Christ*.

¹⁰³Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk* (2nd Edition, 2014), p. 337.

chuan thutak hriat mai kha tâwk hlêin an ngai a. *Chatuan Nghahfâk* bû-ah hetiangin kan chhiar: *Krista hun laia mihringte rilrua bumna nasa ber chu thutak hriatna hi felna a tlinga ngaihna hi a ni,*¹⁰³ tiin.

Pathian chuan phûrna nei mang lêm lo va A duhzâwng ti vêl mai mai tûrin min duh lo va, phûr tak chung a ti chhonzawm zêl tûrin min beisei zâwk a ni. Chumi awmzia chu, Krista chu kan thinlunga a lo chên chuan, thutlûkna dik siamin, chu chu atakin kan hlen ngêi bawc thîn.

*“Ani [mihring] chu râlthuum inbel a, rinna inbeihna thâ chu bei tûra thlan a ni. A ban phâka chhawpsak hmanruâte chu hmang tûrin Pathianin a duh a.... Ani chu rinna nei chhonzawm zêl tûra thlan a ni bawc.”*¹⁰⁴

*“Hnehna hna ropui tak thawh tûrah hian mî tûmahin mihring hian tuh vê tûr nei mang lo angin sawi ngai suh se. Mihring lo thlâwpna tel lo vin Pathianin eng mah A tihsak ngai lo.... A bul tê aţanga a tâwp thlengin Pathian thawhpuitûte kan ni tûr a ni.... Krista thawhpui chu hnehtu nihna a ni.... Engtik lai mahin mihring hian tih tûr a nei vê meuh lo ve tin ngaih dân hi i rilrû-ah pu ngai rêng rêng suh ang che. Mî chu Pathian thawhpui thîn tûrin zirtîr zâwk la, tichuan hlawhtling takin hnehtu a lo ni thei ang.”*¹⁰⁵

Hetia thutlûkna siam leh inbuatsaih lâwkna kâilâwnte kan sawi hnû hian, hei hi Pathian leh mihring thawh dunna a ni tih a Chiang ta a. Chûng inbuatsaihna rabbête pawh chu Pathian chakna veka hlen a ni a, chu chu Krista chu Thlarau Thianghlina keimahnia a lo chênin a ni. Ka hriat dân chuan, hei hi thlîr dân dik tak a ni, a chhan chu Pathianin mihring duhthlanna zahsak a, mihringin rem a lo tih vêna tel lo chuan thil a tih ngai loh vâng a ni. Chû chu thuâwihna kâilâwna chuân sân chhoh zêlnaah a ni tih lantîr tûr a ni. Thil khirh/pawimawh zuâl chin chu Amah

¹⁰⁴Ellen G. White, *Testimonies to Ministers and Gospel Workers* (1923), p. 453.5.

¹⁰⁵Ellen G. White, *A New Life* (1972), p. 38.4-39.1

Pathianin a ti tih a Chiang a. Rahbi dawt chho zêlah chuan Pathian leh mihring thawh dun chhoh zêl a ngai tih hi kan hmuh thiam a ngai a ni.

Pathian leh mihring tan ho a ngai ngêi a ni tih entirna tha tak pakhat chu, thlalêra Israelte leh Amalek mîte indonaah khân a ni (*en tûr, Exodus 17:8-16*). Joshuan a sipaite nêl an bei a, mahse hnehna an chan theihna chu Mosian Aaron a leh Hura tâwiâwmna nêna a lo tawngtaisak zârah chia a ni.

THUÂWIHNA KAILÂWN INTIAT LOTE

Isuâ nu Mari

Vântirhkoh Gabrielan Isuâ pian tûr thu Nula Thianghlim Mari hnêna a puân khân, Pathian thil ruâhman a pawm thû chia a sawi chhuak thei a. Ani chuan: “*Ngai teh, LALPÁ bâwihnu ka ni, i thû ang zêlin ka chungah thleng rawh se,*” (*Luka 1:38*) a ti a. Chû bâk han tih theih a nei tawh lo va, Pathian lo chêtna tûr chu a nghâk tawp mai tûr a ni. Khatih lai takah khân, a lo remtihpuina chu a ngai lawi sê a. Khata Pathian ruâhman lo pawmpuina khân amâ nunah danglamna thlenin, chu chu mihring ngaih chuan hlauhthâwnpuiawm tak pawh a ni. Kan hriat angin, Mari kha (Pathian hnêna) intulût hmiah nunin a nung a ni.

Phâr sâwmte kha

“*Anni chuan aw ring takin, ‘Isu, zirtirtu, min khawngaih rawh,’ an ti a. Ani chuan anmahni chu a han hmuh chuan an hnênah, ‘Puithiamte hnênah va inentîr rawh u,’ a ti a. Heti hi a ni a, an kal lai chuan an lo thiang ta hlawm a,*” (*Luka 17:13-14*).

Khâng mîte khân an rinngamzia lantîrin, che zui nghâl tûrin thutlûkna an siam mai a ni. An tân Isuan a kalsak lo. An kal avânga tihdam an ni em? Ni teh suh ê! Rinhhana thuâwihna an neih dân ang zêlin Isuan a tidam a ni zâwk. An lo dam lehna tûr

khân tih tak tak an nei vê lo. Chuti chungin, an rinchhan ngamna ataka an lantîrna khân thuâwihnaah hruaiin, an tâna Isuan thilmak a tihsak theihna tûrin kawng a hawnsak ta a ni. Thilmak titu tak chu Amah Isua kha a ni.

Naamana tihdamna

Phâr natna a vei laka Naamana tihdam a nih dân kha kan la hre hlawm ang chu. Elisha hmanga Pathianin hriattîrna thû a pêk chu hetiang hi a ni: *“Kal la, Jordan-ah vawi sarih va inhnim la, tichuan i tîsâ chu a lo dam tha leh ang a, i lo thianghlim tawh ang,”* (2 Lalte 5:10).

Chutiang thupêk a’ n hriat khân Naamana chu eng phiârin a thinrim a. A hnûa a chhiahhlawhten an hmin leh tâkah khân, tih nei tûra rinngamna a lo nei thei ta tawk a. Khatah khân Pathianin Naamna kha Jordan Luiah a kalsak lo va, A inhnim sak hek lo, amah ngêi chu kalin a va inhnim ta zawk a nih kha. Tuia vawi sarih a inhnim pil tâk hnû khân, a phâr natna vei chu tihdam a lo ni ta. Vawi sarih inhnim khân a tidam em ni le? Ni lul lo vê! Rinna chhe tê a lo neih tâk zâra thuâwihna rahbî a’ n chuân tâkah khân, Pathian tihdamna chu a lo thleng a. Rinna tlêm tê a neih zâra thuâwihnaa kê a lo penna chuan Pathian thilmak chu a thlentîr tih kan hmû. Naamanan khâ thilmak thlengah khân tih vê a nei a ni lo. Mahse, chû thilmak thlenna tûra lo inbuatsaiha ke pên chu ni lo se, eng mah a thleng lo vang.

Rudi leh Marie Anne Hirschmann

Indopui II-na tâwp hnû lawk khân, German rama Bad Aibling kiangah nupa tuâk tharte chuan Adventist kohhranah baptisma an chang dôn a. An fatîr pian hun a lo hnaih tâkah chuan, hrisêl lohna avângin Marie Anne-i chuan zirtîrtu hnâ a thawh chu a bânsan a. Rudi chu eizawwna hna thawh tûr zawngin nî tinin Munich khawpui lamah a kal tîn a, mahse a hlawhtling mai thei lo. An sum khâwl sâ pawh chu a kiâm chak hlê mai a, German tangka (Mark) 6 chiah an nei ta mai a.

Chutih lai chuan lehkha-ipah Pathian chanpuâl tangka chu an la kawl rân mai a. Dik tak chuan an sâwma-pakhat hlan tûra an dah hran tawh a ni a. Engtin nge an tih tâk ang? Maria Anne- i chuan: “Rudi, kan pawisa kan hman zawh hunah chuan Pathian chanpual hi hmang tûra thlêmna kan tâwk ngêi ang. Chuvâng chuan ina kawl reng hi a tha lo ve. Naktûka Munich khawpui pana rêla i kal leh hunah keng la, conference treasurer hnênah thehlût ang che,” tiin a hrilh a.

Ani chuan chutiang chuan a ti a. Treasurer hnênah chuan a thehlût a. A nupui chuan Rudi hnênah thil awmzia chu a lo zâwt leh ta ngêi a. “Ngawi rih lawk teh,” tiin phone call lo kal chu a’n chhâng a. Chutah phone-ah chuan, “Hnâ kan hmuhsak ta che niin ka hria. Hê address-ah hian kalin, Mr Bauer hnênah zâwt chiang ang che,” a ti a.

Chuta tanga dârkâr chanvê vêlah chuan Rudi chuan hnâ a hmu ta mai a ni. Anni nûpa hian sum lamah harsatna namên lo tak an tâwk chungin, rinawm takin sâwma-pakhat chu Pathian hnênah an pe kîr a. Thuâwihna kawng zawhin, rinnain kê an pêa, an tân Pathian chu a lo che vê nghâl zat mai a ni!¹⁰⁶

Guam Thliarkâra khualzin enkawltu kompani

Guam Thliarkâra khualzin kilkâwitu kompani lian tak neitu nûpate hi Kristian an lo ni a. Kum 2004 January thlâ khân nû zâwk chuan bapstima chang hmasain, chutah a pasal chuan a chang vê leh a. An kompani-ah chuan Sabbath serh tûrin an inbuatsaih a. Sabbath nîa khualzin an hruai kuâl thin ang zawng zawng pawh an sût leh vek a.

Chutianga an tih chhan chu pâ ber chuan travel agency-te leh thil lo zuâr chhâwngtûte hnênah chuan a hrilh fiah a. Anni chuan chutiang a nih chuan anni hnâ chu kalsanin mi dang an pansan mai ang tih an hrilh a. An mi rawihte pawh chuan an hnâ chu an chhan mai ang tih an hlâuthâwng a. A nihna takah chuan

¹⁰⁶Maria Anne Hirschmann *I changed Gods, Predigtmappe #156* Helmut Haubeil

chutianga thutlûkna siam chu kompani tân chuan ‘titâwp ang’ tihna ang deuh hial a ni. Mahse, rinnaa kan ûnaupa thil sawi chu i’ n ngaithla teh ang:

“Kan inkhâr hmasak ber Sabbath kha ka theihngilh thei lo. Zirtâwpni tlâiah, seat hauh lâwk chhâna khâwl kan hmet hlum phawt mai a. Sabbath ni hmasa berah chuan kan inkhâr hmiah a, beisei lâwk loh deuhin khaw awm dân inthlâkin, ruah a lo sûr chiâm a, chutiang chuan a awm nilêng ðhak a. Tlâiah chuan seat hauh lâwkna khâwl chu Sunday nâ chhuahpui duhin a lo khat hial zâwk a nih chu!

Chutiang deuh hlîr chuan thla ruk chhûng khaw awm dân chu a ni chho ta zêl a. Zirtâwpnâ khaw awm dân ðha viau sî kha Sabbath nî chuan ruah a sûr chiam zêl a, a tûk Sunday erawh duhthusâmin khuâ a awm leh bawk sî. Pathian enkawl na kan dawng nasa hlê a ni!”

Kan ûnaupa chuan chû chauh pawh ni lo, Sabbath an châwisân avânga thilmak thleng dang pawh sawi tûr a la ngah mai a, hetah hi chuan sawi vek sên a ni sî lo.

(German ðawng erawh chuan heta târlamah hian kimchang taka chhuah a ni thung a MISSIONSBRIEF (mission letter) No. 40, March/April 2014.)¹⁰⁷

Hêng kan ûnau pahnihte lo tih tûr chu, Pathian rinchhan a, inbuatsaihna hawi zâwnga ke lo pên chu a ni mai. Chûng thilmak thlengte chu Pathian chauhin a tihtheih a ni thung:

“*Mihring duhzâwngin Pathian duhzâwng a thlâwp phawt chuan engkim tithei a lo ni ðhîn a, A thupêk anga thil eng pawh tihna chu A chaknaa hlen zêl a ni dâwn. Tih-tûr min tuk apiang, min tuk rualin tihtheihna min pe nghâl ðhîn a ni.*”¹⁰⁸

Thuâwihnaah hian Pathianin malsâwmna nasa tak a vûr ðhîn a. A nihna takah chuan, thuwihna tih hi Pathian rinchhan a, Amah rinchhan chung a nun chhoh zêl a ni ber mai.

¹⁰⁷Steve Kasperbauer, *Gott ist treu* (Copyright Brigitte Kinder, Braunau/ Austria 2013

¹⁰⁸Ellen G. White, *Kristâ Tehkhin Thûte* (1900), p. 286.

Engati nge thuâwih chu kan ðatpui ðin?

Pathianin thuâwih hi kan tân ðatpui ber dân tûrin a ruâhman lâwk a. *Jeremia 7:23* chuan: “*Ka âw ngaithlâ ula, in Pathian ka ni ang a, nangni pawh ka mîte in ni ang a, chû chu in tân a ðhâ ang,*” tih a ni.

Damdawi doctor-te hian an damdâwi chawh hi ei dân tûr dik taka ei a nih chauhin dampuina a thlen thei tih an sawi ðin. Chumi awmzia chu dam kan duh tak tak a nih chuan, doctor thurâwn kan zâwm tûr a ni tihna a ni ber. Doctor thiam ber berte pawhin an thurâwn kan zawm loh miâu chuan min ðanpui thei tak tak ngai lo.

Pathian thupêk zawng zawngte hi kan ðatpui tûr vek a nih zâwk avângin, Amâ hnêna intukluh leh rinchhan a, thuâwih taka awm chu kan tih tûr rêng a ni tihna a ni ber mai.

Engtin nge (Mosiâ) dâr rûl kha ni kha (*en tûr, Nambar 21:4-9*)? Pathian thupêk âwiha mîten dâr rûl an en khân, an dampui mai a ni. Rûl en tûra an lû an hawitîr kha an damna chu em ni? Ni lul lo ve! Rûl ena Pathian an rinna an lantîr chiah kha an damna chu a ni. Thuâwih kha an ðatna tûr a ni.

“*Rinnain Nova chu thil lo la lang lote kawng thû-ah Pathian hrilha lo awmin, Pathian ðih dêkin, a chhûngte chhandam nân lawng a tû a; chu chuanin khawwêl chu thiam loh a chantîr ta a, rinna avânga felna awm chu rochungtu a lo ni bawk a,*” (*Hebrai 11:7*).

Nova pawhin Pathian a rin avângin lawng kha a sâ a, chutiang chuan Pathian a rinna chu a tak ngêi a ni tih a lantîr a. Lawng sak nân a hun leh ðhâ a insêng zo a ni ber mai. Chuti chung chuan a inchhîr chuâng hlek lo. Chû thuâwihna chu amah ngei chu ðatpuitu chu a ni lo’ m ni kha? A hmâte chuan eng mah a hre bîk chiah lo va, mahse beiseinain a thlîr thung a. Thil Chiang tak pakhat chu, lawng sak hna hautak zet kha Pathian kaihhruai leh chakna hmanga tih a ni.

Ngaih dân sîr hê

Vânduaithlâk takin, tûnlai hi chuan Pathian thupêkte hi a ni lo zâwnga thlîr a ni ta tlat mai a. Pathian dânte pawh chu thupêk, inkhap behna âwih loh ngam sî loh ang zâwngin an thlîr a. Dik tak chuan, Pathian thupêkte hi kan tân thutiamte an ni zâwk a. Pathian dânte chuan, Amah kan rinchhan a, hmangaihnaa inlaichînna kan neihpuiin eng nge kan nunah A tih theih tih min kawhhmuh a. Thuâwihna chu chunglam finna leh thiltihtheihna kan nî tin nuna kan neih theih dân tûr kawhhmuhna a ni zâwk. Chutiang zâwnga thuâwihna kan thlîr thiam chuan, kan hlauhna lo bo vin, hlim leh lâwmna kan chhar zâwk thîn.

Thuâwihna, Pathian thilthlâwnpêk

Isuan keimahnia thuâwihna min neihtîrin, chuta thuâwihna chu thilthlâwnpêk a ni tihna a ni. Thuâwihna chu thilthlâwnpêk anga kan ngaih chuan, hêng thil hlauhawm pahnih lakah hian kan him theih phah ang: 1) ‘khawngaihna tlâwm’ tih ang chî dik lohna lakah, leh 2) dân zawma chhandam tih pawm tûra thlêmna lakah.

“Khawngaihna tlâwm” tihah hian a tlângpuiin mîin Isua an pawm hian chhandam an ni ta mai a, chuvâng chuan thuâwih pawh a ngai tawh lo tiin an kalpui a. ‘Dân chu kan zawm theih loh avânga nuai bo a lo nih tâk avângin thuâwih pawh a ngai ta lo’ an ti ta a ni. Hei hi tîsa khawvêl Kristiante pawm dân tlângpui a ni a. Mahse, Pathian chakna zârah zawm kan duh a, kan thei bawk. Pathian lalram a hlawha hlawh chhuah tumna hi chu thang hlauhawm chauh pawh ni lo vin, phur rit phurh hrehawm tak a ni zâwk.

Thutlûkna kan siam leh duhdân nêna inzawma Isuan keimahnia thuâwihna min neihtîrin, thuâwih chu thil pawimawh anga ngaiin, mahnia nungchang thatna rêng nei lo kan ni tih kan lo hre chiang ta a ni. A chhan chu thilthlâwnpêk anga pêk kan nih miâu vâng a ni.¹⁰⁹

¹⁰⁹*Sabbath School Quarterly, Standard Edition, March 31, 2011.*

Pathian nêna kan inlaichînna leh kan chhandamna rah chhuah chu thuâwih a tûl tih a ni a, mahse chû chu chhandam nih nân a ni sî lo. Delhkih nei miah lo vin, mahni nih dân ang angin tû pawhin Isuâ hnên an pan thei ðheuh a. Mahse, mahni nih anga ni zui reng thei chu tû mah an awm sî lo. A nih loh leh, tûnah rûkhmang kha lo piangthar ta se, mi rawk a chîng zui zêl thei dâwn em ni?

Keimahni leh kan thil engtote kut ropuia hlânin

Keimahni leh kan thil vei zâwnge Pathian hruainaa kawltîr mai hi a pawimawh a. Mahni hi pawimawh lutuk angin kan inngai tûr a ni lo. Chû chu kawng engkimah a ni. Eng mah hi kan kawmpui tûr pawh a ni lo vang. Pathian kawl himtîr theih ni reng sî, A kuta hlan phal loh, kawmpui deuh tlatte kan nei em? Chû chu thil finthlâk a ni rêng em?

LALPAN min enkawlin, kan mamawhte min ngaihtuah a, kan hmêlmâte lakahte min humhemin, kawng ðha berah min hruai sê kan tih chuan, A âw kan ngaichângin, kan tâna min thlansak kawng chu kan zawh mai tûr a ni.

Thufingte 3:5-6: “I thinlung zawng zawngin LALPA rinchhan la; nangmâ hriatthiamna chu rinchhan suh. I kawng zawng zawngah Amah hriatna nei zêl la, i kawngte chu A kawhmuhtu zêl ang che.”

Tûnlai hunah phei chuan hê thurâwn hi kan manthiam viâu âwm e. Motor khalhtu tam tak chuan kawng kawhmuhtu khâwl (GPS) an hmang hlawm a. Chutiang khâwl ðangkai zâwka hman theih phei chu inngah nân kan ring ðhîn. Mahse, chutiang avâng ngawt chuan ngaihtuahna kan hmang ta lo ve tihna chu a ni chuâng lo. Kan la mamawh tho. Motor kan khalh a la ngai tho va, mahse kawng chin hriat nân leh min hrih tûrin ‘hruaitu’ [kawhmuhtu] kan mamawh a, traffic jam-ah te a hêlna kawng dang a awm em, kan khalh chak lutuk nge a muâng lutuk tih chenin kan hriat theih phah ðhîn.

Pathian khawngaihna zârah, ‘chunglam kawng kawhmuhna’ hmangin kan nun kawng kan zawh thei hlauh mai. Chutichuan, chunglam kaihhruaina, ngaihtuah finna min petu chu kan thinlung zawng zawnga innghah nâna kan hman a pawimawh ta a ni. Ani chuan dik taka min hruai a tiâm a. Ani chuan Amâ hmingah pawh a chhâl hial a ni.

“*Amâ hming avângin felna kawngahte min hruai thîn,*” (*Sâm* 23:3). Hetah pawh hian thuâwih chu keimahni tân bawk a hlâwkpuiawm a ni.

Vân lam dânte kan zui a—chû chu thilsiam a Pathian dân zam sâ emaw, thlarau lam dân emawte pawh ni se, tû tân pawh rah thâ a chhuahsak ngêi thîn. Pathian ring vê lote tân meuh pawh, vân lam dân chu an zawm phawt chuan, rah thâ chu a chhuahsak vê zêl tho. Kei chuan hei hi ‘khuanu ruât malsâwmna’ ka ti mai.

Thlarau lam dânte kan zui chuan thilthleng dangte pawh a la awm a, thilmak te pawh a thleng thîn a, hei hi chu ‘chunglam malsâwmna’ ka ti vê thung.

Rinchhan ngamna leh thuâwihna hi an inchâwm tawn a. *Jakoba* 2:22-ah hetiangin kan hmû: “*Rinna chuan a thiltih nên a thawk dún a, tin, thiltih avângin a rinna chu a famkim ta tih i hria e?*” Pathian rinchhan ngamna chuan thuâwihna a châwm a, thuâwihna pawhin Pathian rinchhan ngamna min neihfir bawk.

Dennis Smith-a thusawi inhmeh tak hi sawi nawn leh hrâm thâin ka hria, chû chu: “Thlarau Thianghlim zâra mi tûin emaw Pathian nêna inlaichînna duhawm tak a neih rêng rêngin, Thlarau Thianghlim zârah thuâwihna chu a lo lang vê nghâl mai thîn a, thuâwihna lo lang chu thinlung chhông a tanga lo chhuak, ngaihtuah lâwk tehchiam pawh ngai lo a ni châwk.”¹¹⁰

Thuâwihna awmzia hi dik taka kan manthiam a nih chuan, *Sâm* bûa thu ropui tak takte hi kan lo manthiam lehzual ngei ang. A bîkin *Sâm* 19 leh 119-a Pathian dân chungchâng hi. Hêng

¹¹⁰Dennis Smith, *40 Days—Prayers and Devotions to Prepare for the Second Coming* (R&H 2009) p. 21, 22.

thûte hian chhandamna te, tlanna te leh dânte chu thil thûang khat an ni tlâng tih a târ lang a. Chhandamna chang tawh chuan, Pathian dân a ngaihlûin, an nuna Thlarau Thianghlim leh Isuâ lo chênna zârah tihnuam leh thuâwih tak an ni ang. Tîsa mî Kristian chuan *Sâm 119* thû hi a manthiam thei tak tak ngai lo. Thil sawi uâr uchuakna angin an ngai vêl mai ang. A lehlamah, thlarau mi Kristian erawh chuan, *Sâm* phuahtû thusawi chu a thlâwp hlê thung dâwn a ni.

Rinnaa thuâwihnaa thang zêlin

Pathian chuan kan hnênah heti hian min hrilh a: *“Hei hi A fâte’n Kristian nungchang that famkimna kawng kan zawh dãn tura Pathian duhdãn entîrna mâwi tak a ni. Min phût apiang zawm duhna thinlúng nêna kawng min kawhmuha kan kal chuan kan thil daihriatte chu Isuaa mi famkim kan nih hma zawng chu a lo thangin a lo zau zual zel thin.”*¹¹¹

Thuâwihna eng zât nge Pathianin a ngiât?

Thuâwihna eng anga tam nge Isuan keimahah hian awm se a duh? Tlêm tê, tam tâwk nge a vâiin? Entîrna tûrin *Exodus 4:24-26*-a Mosiâ chanchin kha kan la chhuak thei âwm e. Midian ram thlalêrah khân, Mosia chu Aigupta ram ațanga Israelte hruai chhuak tûra tîrh chhuah a ni a.

“Midian ațanga an chhuahna kawngah chuan, Mosia chuan, LALPÁ hnên ațangin a chung a thinrimna leh vaulâwkna hlauhawm tak chu a dawng a. LALPÁ vântirhkoh chuan a that nghâl mai dâwn emaw tih khawpin a rawn vau a. A hrilhfiahna pawh pêk a ni lo; nimahsela Mosia chuan LALPÁ thil ngiât pakhat a ngaihpawimawh loh vâng a ni tih a hria a; a nupuiin a ngen tlût tlût avângin a fapa naupang ber serh chu a tan lo a ni.”

¹¹¹Ellen G. White, *Thalaite Hnêna Thuchah* (4th Edition, 2014), p. 13.

¹¹²Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zâwlneite* (2nd Edition, 2014), p. 250.

An fapa chu a serh an tansak ta nghâl vat a. “...*tichuan vântirhkoh chuan Mosia chu a zinkawng a chhunzawm zêl chu a phalsak a. Faraoa hnêna kal chu râltit thlâk tak a ni. Vântirhkoh thianghlimte vênna avânga him chauh a ni. Nimahsela tihâtûr pawimawh chu tihlohtheih a ni lo. LALPÂ dân bawhchhe chung chuan vântirhkohte vênhimna chu a chang thei lo.*”¹¹²

Heta thilthleng ațanga zirlai kan zir chhuah tûr chu ‘*Thlahtubulte leh Zâwlneite*’ tih bû ațangin kan la chhuak thei ang: “*Kristâ lo kal dâwn țêpa buaina hunah chuan, mi felte chu vântirhkohten an vêng him ang; nimahsela Pathian dân bawhchhetute tân vênhimna a awm vé lo. Vântirhkohte chuan Pathian dân pakhat chauh pawh bawhchhe lui tlat chu vênhimna an pe thei lo a ni.*”¹¹³

Pathian thupêk zawng zawngte zawmna chu kan inhumhimna, kan hlimna leh kan țatpui tûr a ni. Kan hriat angin Adama leh Evi-te khân Eden Huân an chhuahsan a ngaih chhan chu sual pakhat vângin a ni. Heta țang hian Pathianin kan lakah eng ang zât thuâwihna nge min phût tih ngaihtuahna Chiang tak min neihfûr a. Kawng engkima thuâwih zêl tûrin LALPAN min beisei tih hi hriatthiam theih tak a ni. Chû chu kan țatpui dân ber tûrin Isuan keimahniah thuâwih theihna min pe tawh tih ngaihtuah chungin a ni. Isuan Pathian duhzâwng chu keimahniah hlen chhuah a duh a, Ani pawhin khawvêla mihring a nih lai khân a lo hlen tawh a ni. Mihring a nih laia a rilru puthmang chu: “*I duhzâwng tih hi ka lâwmzâwng tak a ni, Aw ka Pathian, i dân chu ka thinlung chhûngah a awm reng e,*” (Sâm 40:8) tih a ni. A zirtîrte hnênah pawh: “*Ka Pâ thupêkte chu ka zâwm tawh a ni,*” (Johana 15:10) tiin a hrih.

Chû chauh ni lo vin, thuâwih hmiahna chuan hlimna famkim leh hê leiah leh chatuan ram atân pawh nun tam a rawn thlen a

¹¹³Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zâwlneite* (2nd Edition, 2014), p. 250.

nih sî chuan, thuâwihna tlahniam chu malsâwmnate chên then tihna tûr a ni mai ang. Pathian lalrama chêng tûrte rêng rêng chuan Pathian thû chu ihê lo vin an âwih hmiah mai dâwn a. Hei hian thilsiam zawng zawngte zîngah hmangaihna leh inremna a thlen dâwn a ni.

Thu hnuhnungte

Jeremia 7:23 hian kan thupui chu a khâikhâwm a. Hêng thûte hi Israelten Aigupta an chhuahsan laia pêk a ni. “*Ka âw ngaithlâ ula, in Pathian ka ni anga, nangni pawh ka mîte in ni ang: in that theihna tûrin in awm dân tûr ka hrilh zawng zawng che u zâwm rawh u.*”

Hetah hian LALPAN thutiam hlu takte min lo pê a. A thûte kan âwihin eng thutiam nge min pêk? “*In Pathian ka ni ang a, nangni pawh ka mîte in ni ang.*” Mahse, kan **thatpui zâwkna** tûrin kan kalna tûr chu a belhchhah a. Hê châng hi thinlunga thuâwihna neih dîla kan tawngtaina atân thutiamah kan hmang thei ang.

Tirhkoh Johana

Isuâ zirtîr, tirhkoh Johana nunah khân rinnaa thuâwihnain rah a chhuah ropui theihzia chu kan hmu thei ang. ‘*Krista Panna Kailâwn*’ bû-ah heti hian kan hmû:

“*A hotu a hmangaihna avânga mahni a lo intheihnghilh thlengin, nî tin a thinlung chu Krista lama hîpin a awm a. A huatthu chhiatzia leh a tumsânnate chu, Kristâ thiltihtheihnaah chuan pêkluh a lo ni ta a. Thlarau pianthartîrtu chuan a thinlung a tithar a. Kristâ hmangaihna thiltihtheihna chuan nungchang danglamna a rawn thlen ta a ni. Hei hi Isua nêna inzawmna rah ngei a ni. Krista chu thinlunga a chên hian, pianpui nun chu a*

¹¹⁴Ellen G. White, *Krista Panna Kailâwn* (5th Edition, 2015), p. 66.

¹¹⁵Ellen G. White, *In Heavenly Places* (1967), p. 53.4.

tidanglam thîn. Kristâ Thlarau, A hmangaihna chuan thinlung a tinêm a, rilrû a hneh a, ngaihtuahnate a tithoin Pathian leh vân lamte a duhtîr thîn."¹¹⁴

Ellen G. White-in heti hian a ziaak a: "*LALPÁ lo ruâhman lâwk dân chuan, A thu âwihtu tinin A lâwmna, thlamuâнна leh A vên zui zêlna an chan theuh chu a ni.*"¹¹⁵

Rinnaa thuâwih hlim leh lâwmna ropui tak ringtû zawng zawngten ataka an chan theih theuhna tûr hi ka duhtusâm leh tawngtaina a ni e. Isua Krista rinnaa thuâwihna leh Thlarau Thianghlim zâra hnehna ropui tak chu Pathianin min chantîr theuh rawh se.

"...*Pathian duhzâwng titu erawh chu kumkhuain a awm reng ang,*" (1 Johana 2:17).

"*LALPA ngilneihna erawh chu amah tîhtûte chungah chuan chatuan atâ chatuan thlengin a awm ang a, A felna pawh an tuchhuan thlengin a awm ang; A thuthlun zâwm apiangte leh, A thuhirilhte âwih tuma hre reng apiangte chungah chuan,*" (Sâm 103:17-18).

Tawngtaina

Kan Pâ vâna mi, i finna chhui sên ruâl loh leh remhriatna namên lo tak avânga thupêk i siam zawng zawngte avângin kan fak a che. Kan thatpui leh tuipui tûr vekin thil engkim i lo siam a. Hêng thil zawng zawng avâng hian kan fak chein, i hnênah lâwmthû kan sawi a ni. Khawngaih takin, i kawngte rinchhan hmiah theihna min pên, rinna thû-ah thinlung zawng zawnga thuâwiha zui tûr chea min tanpui tûrin, Isuâ hmingin kan dîl a che, Amên!

Mizo Conference of Seventh-day Adventists

Personal Ministries Department

Pamphlets

No.	Code	<i>Pamphlet Hmíng</i>	Rate
1.	A	Israel leh Efraim	5.00
2.	B	Khawngaihna Vék	1.00
3.	C	Ní Thúm leh Zàn Thúm	5.00
4.	D	Dǎn Bǎng leh Bǎng Lo	1.00
5.	E	Thlarau Biakna Setana Hmanrua	1.00
6.	F	Lei Aṭanga Lo Chhuak Sàkàwlh	1.00
7.	G	Babulon Sualna Chì Sǎwm	1.00
8.	H	Túnlai Húna Setana Hmanruate	1.00
9.	I	Trinity (Pathiana Mi Pathumte)	5.00
10.	J	Sabbath & Sunday Thúa Zàwhna	5.00
11.	K	Sàkàwlh Nambar 666	5.00
12.	L	Thúthlúng Pahnih	1.00
13.	M	Ṭawng Hriatloh	5.00
14.	N	Mihring: Thih Hnú Awmdǎn	5.00
15.	O	Chhandamna Tluantling	5.00
16.	P	Baptisma	5.00
17.	Q	Sawipuitu Isua	5.00
18.	R	Ei leh In Chungchâng	5.00
19.	S	Vântirhkoh Pathum Thuchah	2.00

Director

Personal Ministries Department

☎ 0389-2344993/2349916/9436351704